

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์) พุทธศักราช 2551 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2556)
3. ความคิดสร้างสรรค์
4. กิจกรรมความคิดสร้างสรรค์
5. การเขียนเชิงสร้างสรรค์
6. การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือ
7. แผนผังความคิด
8. ความพึงพอใจ
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 2-6) ได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ และคุณภาพผู้เรียนไว้ ดังนี้

1. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงาน การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้ เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2. คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้เรียนควรมีคุณภาพดังนี้

1) อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสั้นๆ และบท ร้อยกรองง่ายๆ ได้ถูกต้องคล่องแคล่ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตั้ง คำถามเชิงเหตุผล ลำดับเหตุการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์ สรุปความรู้ข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ปฏิบัติตามคำสั่ง คำอธิบายจากเรื่องที่อ่านได้ เข้าใจความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ อ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอและมีมารยาทในการอ่าน

2) มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด เขียนบรรยาย บันทึกรประจำวัน เขียนจดหมายลาครู เขียนเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ เขียนเรื่องตาม จินตนาการและมีมารยาทในการเขียน

3) เล่ารายละเอียดและบอกสาระสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม รวมทั้งพูดแสดงความคิดเห็นความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู พูดสื่อสารเล่าประสบการณ์ และพูดแนะนำหรือพูดเชิญชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตามและมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

4) สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ ความแตกต่างของคำ และพยางค์ หน้าที่ของคำในประโยค มีทักษะการใช้พจนานุกรมในการค้นหาความหมายของคำ แต่งประโยคง่ายๆ แต่งคำคล้องจอง แต่งคำขวัญและเลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

5) เข้าใจและสามารถสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณคดี และวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีที่อ่าน รู้จักเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น ร้องบทร้องเล่นสำหรับเด็ก ในท้องถิ่น ท่องจำบทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจได้

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้เรียนควรมีคุณภาพดังนี้

1) อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ ถูกต้อง อธิบายความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยของคำ ประโยค ข้อความ ส่วนนวนโวหารจากเรื่องที่อ่าน เข้าใจคำแนะนำ คำอธิบายในคู่มือต่างๆ แยกแยะข้อคิดเห็น และข้อเท็จจริง รวมทั้งจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านและนำความรู้ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้ มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่านและเห็นคุณค่าสิ่งที่อ่าน

2) มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด เขียนสะกดคำ แต่งประโยคและเขียนข้อความ ตลอดจนเขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำชัดเจนเหมาะสม ใช้แผนภาพ โครงเรื่องและแผนภาพความคิด เพื่อพัฒนางานเขียน เขียนเรียงความ ย่อความ จดหมายส่วนตัว กรอกแบบรายการต่างๆ เขียนแสดงความรู้สึก และความคิดเห็น เขียนเรื่องตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์และมีมารยาทในการเขียน

3) พูดแสดงความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู เล่าเรื่องย่อหรือสรุปจากเรื่องที่ฟังและดู ตั้งคำถาม ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังและดู รวมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือจากการฟังและดูโฆษณาอย่างมีเหตุผล พูดตามลำดับขั้นตอนเรื่องต่างๆ อย่างชัดเจน พูดรายงานหรือประเด็นค้นคว้าจากการฟัง การดู การสนทนาและพูดโน้มน้าวได้อย่างมีเหตุผล รวมทั้งมีมารยาทในการดูและพูด

4) สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ สำนวน คำพังเพยและสุภาษิต รู้และเข้าใจชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค ชนิดของประโยคและคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ใช้คำราชาศัพท์และคำสุภาพได้อย่างเหมาะสม แต่งประโยค แต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสี่ กลอนสุภาพ และกาพย์ยานี 11

5) เข้าใจและเห็นคุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน เล่านิทานพื้นบ้าน ร้องเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่น นำข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ย่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดได้

3. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเขียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 27-28)

ตาราง 1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระการเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ประถมศึกษาปีที่ 6	1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด	การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย
	2. เขียนสื่อสารโดยใช้คำได้ถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสม	การเขียนสื่อสาร เช่น คำขวัญ คำอวยพร ประกาศ
	3. เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อใช้พัฒนางานเขียน	การเขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิด
	4. เขียนเรียงความ	การเขียนเรียงความ
	5. เขียนย่อความจากเรื่องที่ย่าน	การเขียนย่อความจากสื่อต่าง ๆ เช่น นิทาน ความเรียงประเภทต่าง ๆ ประกาศแจ้งความ แถลงการณ์ จดหมาย คำสอน โอวาท คำปราศรัย สุนทรพจน์ รายงาน ระเบียบ คำสั่ง

ตาราง 1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ประถมศึกษาปีที่ 6	6. เขียนจดหมายส่วนตัว	การเขียนจดหมายส่วนตัว จดหมายขอโทษ จดหมายแสดงความขอบคุณ จดหมายแสดงความเห็นใจ จดหมายแสดงความยินดี
	7. กรอกแบบรายการต่างๆ	การกรอกแบบรายการ แบบคำร้องต่างๆ ใบสมัครศึกษาต่อ แบบฝากส่งพัสดุ และไปรษณีย์ภัณฑ์
	8. เขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์	การเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์
	9. มีมารยาทในการเขียน	มารยาทในการเขียน

สรุปได้ว่า จากตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระการเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณภาพไว้ว่า ต้องคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด เขียนสื่อสารโดยใช้คำได้ถูกต้องชัดเจนและเหมาะสม เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิด เขียนเรียงความ เขียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน เขียนจดหมายส่วนตัว กรอกแบบรายการต่าง ๆ เขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ และมีมารยาทในการเขียน ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกสาระการเขียน ได้แก่ การเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ มาทำวิจัยในครั้งนี้

4. แนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย ครูผู้สอนต้องศึกษาจุดหมายของหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย รวมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการและความคิด มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการฟัง การดู การพูด การอ่านและการเขียน ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ ดังนี้

วรฤณี โสมประยูร (2544, หน้า 193-195) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายสำคัญในการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาคือเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะทางภาษา ซึ่งประกอบด้วยทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน สามารถใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสำหรับสื่อสารและแสวงหาความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะ

เป็นประโยชน์เพื่อการดำรงชีวิตของตนเองและสังคมประเทศชาติ ดังนั้น การสอนภาษาไทย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงควรมีหลักการที่สำคัญต่อไปนี้

1. การสอนภาษาไทยควรนำจุดประสงค์ทั่วไปสอดแทรกทุกครั้ง
ที่มีการเรียนการสอน

2. การสอนภาษาไทยควรคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน
ซึ่งความพร้อมในการเรียนมี 3 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้

2.1 ความพร้อมในการเรียน จัดว่าเป็นความพร้อมก่อน
การเริ่มเรียน

2.2 ความพร้อมก่อนเริ่มวิชา จัดว่าเป็นความพร้อมก่อนที่
เริ่มต้นเรียนวิชาภาษาไทยโดยเฉพาะ

2.3 ความพร้อมก่อนเริ่มบทเรียนใหม่ ผู้สอนควรนำความรู้
พื้นฐานมาเตรียมให้ผู้เรียนเสียก่อน เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมในเรื่องพื้นฐานและพร้อมที่จะ
เรียนแล้ว การดำเนินกิจกรรมการเรียนก็จะบรรลุผลตามที่มุ่งหมายไว้

3. ทักษะทางภาษา หมายถึง ทักษะทางศิลปะภาษานั้นเอง
ซึ่งได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียนแต่ละทักษะก็จะมี
พัฒนาการที่เชื่อมโยงกันและมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง
ดังนั้นการสอนภาษาไทยจึงมุ่งเน้นทักษะทางภาษามากกว่าเนื้อหาสาระกล่าวคือ การสอน
ภาษาไทยระดับประถมศึกษา มุ่งที่จะพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน
ภาษาไทยเป็นประการสำคัญ

4. การสอนภาษาไทยควรสอนทักษะการฟัง การพูด การอ่าน
และการเขียนให้สัมพันธ์กันอย่างที่เรียกว่า การสอนภาษาไทยในเชิงทักษะสัมพันธ์
โดยอาศัยหลักการบูรณาการ (Integration) เป็นส่วนสำคัญในการเชื่อมโยง

5. การสอนภาษาไทยควรสัมพันธ์กับกลุ่มประสบการณ์อื่นๆ
ดังนั้นจึงไม่มีเนื้อหาเป็นของตัวเองโดยเฉพาะ และจำเป็นต้องนำเนื้อหาจากกลุ่มวิชาอื่น
มาเป็นสถานการณ์เพื่อให้เกิดทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

6. การสอนภาษาไทยควรให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงหรือมีส่วนร่วม
ในบทเรียนมากๆ

7. การสอนภาษาไทยต้องเน้นผู้เรียนให้รู้จักคิด คิดอย่าง
สร้างสรรค์ และคิดอย่างสมเหตุสมผลด้วย

8. การสอนภาษาไทยควรสอดแทรกคุณธรรมและให้รู้จักการทำงานร่วมกัน ดังนั้น ผู้สอนจึงควรเน้นเนื้อหาที่เป็นคุณธรรมมาเป็นสถานการณ์ แล้วฝึกทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน รวมทั้งนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9. การสอนภาษาไทยควรใช้วิธีสอนหลายวิธีผสมผสานตามรูปแบบที่เหมาะสม เช่น บทบาทสมมุติ เกม สถานการณ์จำลอง บทเรียนโปรแกรม

10. ในการสอนภาษาไทยผู้สอนจะต้องรักและศรัทธาต่อภาษาไทย

11. ในการนำเนื้อหาหรือทักษะจากคำอธิบายในหลักสูตรมาใช้เป็นสาระสำคัญในบทเรียนสำหรับสอนภาษาไทยให้กับเด็กนั้นเพื่อความเหมาะสมและเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง ครูควรใช้หลักในการเลือกเนื้อหาหรือทักษะดังนี้

11.1 ควรจัดสอนเรื่องที่ย้ายไปสู่เรื่องที่ยาก

11.2 ควรจัดสอนเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่เรื่องที่อยู่ไกลตัว

11.3 ควรจัดสอนเรื่องที่เป็นรูปธรรมไปสู่เรื่องที่เป็นนามธรรม

11.4 ควรจัดสอนเรื่องที่ต้องรับผิดชอบน้อยไปสู่เรื่องที่ต้อง

รับผิดชอบมาก

11.5 ควรจัดสอนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์เดิมไปสู่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ใหม่

12. ภาษาไทยเป็นวิชาประเภททักษะและมีกระบวนการเรียนแตกต่างจากวิชาอื่น การวัดผลจำเป็นต้องวัดทั้งสี่ทักษะให้ครบทุกด้าน ทั้งทางด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ โดยผู้สอนควรใช้วิธีวัดผลหลายๆ วิธีตามความเหมาะสม เช่น การทดสอบข้อเขียน การสนทนา การสัมภาษณ์ การรายงาน การสาธิต การเล่าเรื่อง การอภิปราย การถามตอบ และการสังเกต หรือพิจารณาจากพฤติกรรมทางภาษาอื่นๆ ที่แสดงออกเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ครบตามหลักสูตร ในการวัดผลนี้ครูจำเป็นต้องกระทำเป็นประจำและสม่ำเสมอ ทั้งตอนก่อนเริ่มต้น ระหว่างเรียน ปลายภาคและปลายปีเพื่อนำผลจากการประเมินมาซ่อมเสริมหรือปรับปรุงการเรียนการสอน หรือตัดสินผลการเรียนแล้วแต่กรณี สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือผู้สอนควรให้ผู้เรียนทราบผลการประเมินด้วยทุกครั้งเพื่อผู้เรียนจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองได้อย่างถูกต้อง

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2552, หน้า 124-125) ได้สรุปแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยไว้ดังนี้

1. ฝึกทักษะการฟัง ดู พูด อ่านและเขียนให้ถูกต้องคล่องแคล่ว โดยการฝึกทักษะแต่ละอย่างให้แม่นยำและจึงฝึกทักษะทักษะทั้งหลายให้สัมพันธ์กัน และส่งเสริมการคิด ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์
2. ฝึกทักษะทางภาษาซ้ำๆ และบ่อยๆ จนเกิดความชำนาญ และหมั่นฝึกฝน ทบทวนอยู่เสมอ ผู้สอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกทักษะเป็นรายบุคคล อย่างทั่วถึง
3. ฝึกให้ผู้เรียนรู้หลักเกณฑ์ทางภาษาควบคู่ไปกับการใช้ภาษา และให้รู้จักวัฒนธรรมทางภาษา
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนภาษาไทยไปใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารในชีวิตประจำวันและใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนกลุ่มประสบการณ์อื่นๆ
5. ปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย โดยสอนให้เห็นคุณค่า และตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทย ทั้งในส่วนที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการสื่อสาร และในด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความจรรโลงใจโดยใช้ธรรมชาติของบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองที่เหมาะสม กับวัยและระดับชั้นมาเป็นสื่อในการสอน
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและเฝ้หาความรู้จากแหล่งต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต
8. สอดแทรกคุณธรรมต่างๆ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความขยันอดทน ความรับผิดชอบ ฯลฯ
9. ฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนช่างสังเกต จดจำและจดบันทึกสิ่งต่างๆ เพื่อส่งเสริม ประสบการณ์ทางภาษา ได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน และเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
10. นำภาษาที่ใช้ในสังคมแวดล้อมมาเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้สัมพันธ์กับการเรียนและสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

11. ให้แบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะในเรื่องการใช้ภาษา และการสื่อความของผู้สอน
  12. วัดและประเมินผลโดยคำนึงถึงวัย ระดับชั้นและพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียน
  13. ส่งเสริมให้นักเรียนประเมินผลการเรียนภาษาของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาให้ดียิ่งขึ้นตามลำดับ
  14. ศึกษา ติดตาม และสอนซ่อมเสริม เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องทางภาษาของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
  15. จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเรียนภาษาไทยด้วยความสนุกสนาน น่าสนใจ โดยใช้เกม เพลง รูปแบบการสอนอื่นๆ และสื่อการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรักในการเรียนภาษาไทย
  16. จัดหาหนังสือที่เหมาะสมให้ผู้เรียนอ่านมากๆ หรือส่งเสริมการอ่านหนังสือในห้องสมุด เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น
- สรุปได้ว่า แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ควรมีหลักการที่สำคัญต่อไปนี้
1. การสอนภาษาไทยนั้นครูผู้สอนควรคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นความพร้อมในการเรียน ความพร้อมก่อนเริ่มวิชา และความพร้อมก่อนเริ่มบทเรียนใหม่ เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมในเรื่องพื้นฐานและพร้อมที่จะ เรียนแล้ว การดำเนินกิจกรรมการเรียนก็จะบรรลุผลตามที่มุ่งหมายไว้
  2. ฝึกทักษะการฟัง ดู พูด อ่านและเขียนให้ถูกต้องคล่องแคล่วและแม่นยำ ให้สัมพันธ์กันและส่งเสริมการคิด ตลอดจนจนความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งควรฝึกซ้ำ ๆ และบ่อยๆ จนเกิดความชำนาญและหมั่นฝึกฝน ทบทวนอยู่เสมอ
  3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนภาษาไทยไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนกลุ่มประสบการณ์อื่นๆ
  4. ปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย และให้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทย ทั้งในส่วนที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการสื่อสารและในด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ
  5. ครูผู้สอนควรสอดแทรกคุณธรรม และให้รู้จักการทำงานร่วมกัน เช่น ความมีระเบียบวินัย ความขยัน อดทน ความรับผิดชอบ รวมทั้งนำกระบวนการกลุ่ม

มาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนช่างสังเกต จดจำและจดบันทึกสิ่งต่างๆ
7. ครูผู้สอนควรเลือกเนื้อหา หรือทักษะเพื่อความเหมาะสมแก่วัยของผู้เรียน ได้แก่ สอนเรื่องที่ยากไปสู่เรื่องที่ยาก สอนเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่เรื่องที่อยู่ไกลตัว สอนเรื่องที่เป็นรูปธรรมไปสู่เรื่องที่เป็นนามธรรม และสอนเรื่องที่ต้องรับผิดชอบน้อยไปสู่เรื่องที่ต้องรับผิดชอบมาก
8. ครูผู้สอนควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะในเรื่องการใช้ภาษาและการสื่อความของผู้สอน
9. การวัดและประเมินผลต้องคำนึงถึงวัย ระดับชั้นและพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนด้วย เพื่อนำผลจากการประเมินมาซ่อมเสริมหรือปรับปรุงการเรียนการสอน หรือตัดสินผลการเรียนแล้วแต่กรณี สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือผู้สอนควรให้ผู้เรียนทราบผลการประเมินด้วยทุกครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองได้อย่างถูกต้อง
10. ควรจัดการเรียนการสอนด้วยความสนุกสนาน น่าสนใจ โดยใช้วิธีสอนหลายๆ วิธีผสมผสานตามรูปแบบที่เหมาะสม

หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านปากฉุน (ปากฉุนผดุงวิทย์) พุทธศักราช 2551 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2556)

1. วิสัยทัศน์หลักสูตรสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556

หลักสูตรโรงเรียนบ้านปากฉุน (ปากฉุนผดุงวิทย์) พุทธศักราช 2551 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2556) เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้สู่มาตรฐานสากลและเป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย มีความรู้คู่คุณธรรม มีความเป็นผู้นำของสังคมมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลกโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานสามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาในการ

ประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิตโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

2. เป้าประสงค์ (Corporate objective)

1. เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต เป็นผู้นำที่ดีของสังคม และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้และการสื่อสารอย่างหลากหลาย ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen)

2. เพื่อให้สถานศึกษามีระบบการบริหารและจัดการศึกษาด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) เพื่อรองรับการกระจายอำนาจอย่างทั่วถึง

3. เพื่อให้บุคลากรทุกคนมีทักษะวิชาชีพในการพัฒนาการเรียนการสอน และใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทันสมัยยกระดับการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (World Class standard)

4. เพื่อให้การใช้งบประมาณและทรัพยากรของทุกหน่วยงานเป็นไปตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรโรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์) พุทธศักราช 2551 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2556) มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็น

ระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง และสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำ กระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์ อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัว ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรม ไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเอง และสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรโรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์) พุทธศักราช 2551 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2556) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อจัดทำคำอธิบายรายวิชาภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 34 ตัวชี้วัด

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.6	ป 6/1 อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองได้ถูกต้อง ป 6/2 อธิบายความหมายของคำ ประโยคและข้อความที่เป็นโวหาร	การอ่านออกเสียงและการบอกความหมายของบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรอง เช่น คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ คำที่มีอักษรนำ คำที่มีตัวก้ำกึ่ง คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ อักษรย่อและเครื่องหมายวรรคตอน วัน เดือน ปีแบบไทย ข้อความที่เป็นโวหารต่างๆ จำนวนเปรียบเทียบ การอ่านบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ
	ป 6/3 อ่านเรื่องสั้นๆ อย่างหลากหลาย โดยจับเวลาแล้วถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ป 6/4 แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน	การอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ เช่น เรื่องสั้น ๆ นิทานและเพลงพื้นบ้าน บทความ
	ป 6/5 อธิบายการนำความรู้และความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต	พระบรมราชาบาท สวรรคต เรื่องสั้น งานเขียนประเภทโน้มน้าว บทโฆษณา ข่าว และเหตุการณ์สำคัญ การอ่านเร็ว
	ป 6/6 อ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อแนะนำ และปฏิบัติตาม	การอ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่งข้อแนะนำ และปฏิบัติตาม การใช้พจนานุกรม การปฏิบัติตามในการอยู่ร่วมกันในสังคม ข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันในโรงเรียน และการใช้สถานที่สาธารณะในชุมชนและท้องถิ่น
	ป 6/7 อธิบายความหมายของข้อมูลจากการอ่านแผนผัง แผนที่ แผนภูมิ และกราฟ	การอ่านข้อมูลจากแผนผัง แผนที่ แผนภูมิ และกราฟ
	ป 6/8 อ่านหนังสือตามความสนใจ และอธิบายคุณค่าที่ได้รับ	การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย หนังสืออ่านที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน
	ป 6/9 มีมารยาทในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.6	ป 6/1 คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด	การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย
	ป 6/2 เขียนสื่อสารโดยใช้คำได้ถูกต้องชัดเจน และเหมาะสม	การเขียนสื่อสาร เช่น คำขวัญ คำอวยพร ประกาศ
	ป 6/3 เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อใช้พัฒนางานเขียน	การเขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิด
	ป 6/4 เขียนเรียงความ	การเขียนเรียงความ
	ป 6/5 เขียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน	การเขียนย่อความจากสื่อต่างๆ เช่น นิทาน ความเรียงประเภทต่างๆ ประกาศ แจ้งความ แถลงการณ์ จดหมาย คำสอน โอวาท คำปราศรัยสุนทรพจน์ รายงาน ระเบียบ คำสั่ง
	ป 6/6 เขียนจดหมายส่วนตัว	การเขียนจดหมายส่วนตัว จดหมายขอโทษ จดหมายแสดงความขอบคุณ จดหมายแสดงความเห็นใจ จดหมายแสดงความยินดี
	ป 6/7 กรอกรูปแบบรายการต่าง ๆ	การกรอกรูปแบบรายการ แบบคำร้องต่าง ๆ ใบสมัครศึกษาต่อ แบบฝากส่งพัสดุและไปรษณีย์ภัณฑ์
	ป 6/8 เขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์	การเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์
	ป 6/9 มีมารยาทในการเขียน	มารยาทในการเขียน

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณและพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.6	ป 6/1 พูดแสดงความรู้ ความเข้าใจ จุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังและดู	การพูดแสดงความรู้ ความเข้าใจใน จุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังและดูจากสื่อต่างๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์
	ป 6/2 ตั้งคำถามและตอบคำถาม เชิงเหตุผลจากเรื่องที่ฟังและดู	การพูดแสดงความรู้ ความเข้าใจใน จุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังและดูจากสื่อต่างๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์
	ป 6/3 วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือจากการฟังและการดูสื่อโฆษณาอย่างมีเหตุผล	การวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือจากการฟังและการดูสื่อโฆษณา
	ป 6/4 พุดรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้าจากการฟัง การดู และการสนทนา	การรายงาน เช่น การพูดลำดับขั้นตอน การปฏิบัติงาน การพูดลำดับเหตุการณ์
	ป 6/5 พูดโน้มน้าวอย่างมีเหตุผล และน่าเชื่อถือ	การพูดโน้มน้าวในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การเลือกตั้งกรรมการนักเรียน การรณรงค์ ด้านต่างๆ การได้วาที
	ป 6/6 มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด	มารยาทในการฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย

การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.6	ป 6/1 วิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค	ชนิดของคำ ได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำเชื่อม คำอุทาน
	ป 6/2 ใช้คำได้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล	คำราชาศัพท์ ระดับภาษา ภาษาถิ่น
	ป 6/3 รวบรวมและบอกความหมายของคำภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทย	คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ
	ป 6/4 ระบุลักษณะของประโยค	กลุ่มคำหรือวลี ประโยคสามัญ ประโยครวม ประโยคซ้อน
	ป 6/5 แต่งบทร้อยกรอง	กลอนสุภาพ
	ป 6/6 วิเคราะห์และเปรียบเทียบสำนวนที่เป็นคำพังเพย และสุภาษิต	สำนวนที่เป็นคำพังเพย และสุภาษิต

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี

และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.6	ป 6/1 แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่อ่าน	วรรณคดีและวรรณกรรม เช่น นิทานพื้นบ้าน ท้องถิ่นตนเองและท้องถิ่นอื่น นิทานคติธรรม เพลงพื้นบ้าน วรรณคดีและวรรณกรรมในบทเรียนและตามความสนใจ
	ป 6/2 เล่านิทานพื้นบ้านท้องถิ่นตนเองและนิทานพื้นบ้านของท้องถิ่นอื่น	
ป.6	ป 6/3 อธิบายคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่านและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	บทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่า ได้แก่ บทอาขยานตามที่กำหนด บทร้อยกรองตามความสนใจ
	ป 6/4 ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ	

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ท 16101 (ภาษาไทย 6)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เวลา 160 ชั่วโมง

ฝึกอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรอง อธิบายความหมายของคำ ประโยคและข้อความที่เป็นโวหาร อ่านเรื่องสั้นๆ อย่างหลากหลาย แยกข้อเท็จจริงและ ข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ ในการดำเนินชีวิต อ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อแนะนำ และปฏิบัติตาม อธิบาย ความหมายของข้อมูลจากการอ่านแผนผัง แผนที่ แผนภูมิ และกราฟ เลือกอ่านหนังสือ ตามความสนใจและอธิบายคุณค่าที่ได้รับ มีมารยาทในการอ่าน

ฝึกคัดลายมือด้วยตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด เขียนสื่อสารโดยใช้คำ ได้ถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสม เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิด เพื่อใช้ พัฒนางานเขียน เขียนเรียงความ เขียนย่อความจากเรื่องอ่าน เขียนจดส่วนตัว กรอก แบบรายการต่างๆ เขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ มีมารยาทในการเขียน

ฝึกทักษะการฟัง การดูและการพูด พูดแสดงความรู้ ความเข้าใจจุดประสงค์ ของเรื่องที่ฟังและดู ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลจากเรื่องที่ฟังและดู วิเคราะห์ ความน่าเชื่อถือจากเรื่องที่ฟังและดูสื่อโฆษณาอย่างมีเหตุผล พูดรายงานเรื่องหรือประเด็น ที่ศึกษาค้นคว้าจากการฟัง การดูและการสนทนา พูดโน้มน้าวอย่างมีเหตุผลและน่าเชื่อถือ มีมารยาทในการฟัง การดูและการพูด

ฝึกวิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค ใช้คำได้เหมาะสมกับกาลเทศะ และบุคคล รวบรวมและบอกความหมายของคำภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทย ระบุ ลักษณะของประโยค แต่งบทร้อยกรอง วิเคราะห์เปรียบเทียบสำนวนที่เป็นคำพังเพย และสุภาษิต

ฝึกแสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่อ่าน เล่านิทานพื้นบ้าน ท้องถิ่นตนเอง และนิทานพื้นบ้านของท้องถิ่นอื่น อธิบายคุณค่าของวรรณคดีและ วรรณกรรมที่อ่านและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดและบท ร้อยโดยใช้กระบวนการอ่าน กระบวนการเขียน กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการ กลุ่ม กระบวนการคิดวิเคราะห์และสรุปความ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการสื่อความ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสังเกต กระบวนการแยก

ข้อเท็จจริง กระบวนการค้นคว้า กระบวนการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร กระบวนการใช้ทักษะทางภาษา

การฝึกปฏิบัติ อธิบายบันทึก การตั้งคำถาม ตอบคำถาม ใช้ทักษะการฟัง การดู และการพูด พูดแสดงความคิดเห็น กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด เพื่อให้เกิดความรู้ ความคิด ความเข้าใจ สื่อสารได้ถูกต้อง รักการเรียนรู้ภาษาไทย เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ภาษาไทยและตัวเลขไทย สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์โดยใช้วิธีการของ เศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

ท 1.1 ป.6/1, ป.6/2, ป.6/3, ป.6/4, ป.6/5, ป.6/6, ป.6/7, ป.6/8, ป.6/9

ท 2.1 ป.6/1, ป.6/2, ป.6/3, ป.6/4, ป.6/5, ป.6/6, ป.6/7, ป.6/8, ป.6/9

ท 3.1 ป.6/1, ป.6/2, ป.6/3, ป.6/4, ป.6/5, ป.6/6

ท 4.1 ป.6/1, ป.6/2, ป.6/3, ป.6/4, ป.6/5, ป.6/6

ท 5.1 ป.6/1, ป.6/2, ป.6/3, ป.6/4

รวม 5 มาตรฐาน 34 ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน

ท 16101 (ภาษาไทย 6)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ภาคเรียนที่ 1

เวลา 80 ชั่วโมง

ที่	หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา (ช.ม.)
1	จากผาแต้ม...สู่ อียิปต์	ท 1.1 ป 6/1, ป 6/2, ป 6/4, ป 6/5 ท 2.1 ป 6/2, ป 6/6, ป 6/8 ท 3.1 ป 6/1 ท 4.1 ป 6/4 ท 5.1 ป 6/1	พยางค์และคำ การใช้เลขไทย การเขียนเล่าเรื่อง การเขียนเรียงความ การเขียนเรื่องสั้น การนำความรู้ความคิดจากการอ่าน การฟังไปใช้ในการดำเนินชีวิต	8
2	ควาย ข้าวและ ชาวนา	ท 1.1 ป 6/1, ป 6/2, ป 6/3, ป 6/4, ป 6/5 ท 2.1 ป 6/2, ป 6/6, ป 6/8 ท 3.1 ป 6/1 ท 4.1 ป 6/1, ป 6/2 ท 5.1 ป 6/1	อักษร 3 หมู่ การผันวรรณยุกต์ การเขียนบรรยาย การเขียนแสดงความรู้สึกร การเขียนเรียงความ สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย	8
3	อ่านป้ายได้สาระ	ท 1.1 ป 6/1, ป 6/2, ป 6/3, ป 6/4, ป 6/5 ท 2.1 ป 6/2, ป 6/6, ป 6/8 ท 4.1 ป 6/2, ป 6/4 ท 5.1 ป 6/1	กลุ่มคำหรือวลี ประโยคสามัญและส่วนประกอบ ของประโยค การเขียนนิทาน การเขียนตามจินตนาการ คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย	8
4	กทลิตานี	ท 1.1 ป 6/2, ป 6/3, ป 6/4, ป 6/5 ท 2.1 ป 6/2, ป 6/6, ป 6/8 ท 4.1 ป 6/1	คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา สำนวนสุภาษิต การเขียนย่อความ การอ่านหนังสือตามความสนใจ	8
5	ละครย้อนคิด	ท 1.1 ป 6/2, ป 6/3, ป 6/4, ป 6/5 ท 2.1 ป 6/4, ป 6/8 ท 4.1 ป 6/1, ป 6/4	คำวิเศษณ์ คำบุพบท การแบ่งประโยคเพื่อการสื่อสาร การเขียนเรียงความ รูปประโยค การเขียน คำขวัญ การเขียนคำคม	8

โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน (ต่อ)

ท 16101 (ภาษาไทย 6)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ภาคเรียนที่ 1

เวลา 80 ชั่วโมง

ที่	หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา (ช.ม.)
6	กลอนกานท์จากบ้านไทย	ท 1.1 ป.6/1, ป.6/2, ป.6/3, ป.6/4, ป.6/5 ท 2.1 ป.6/2, ป.6/6, ป.6/8 ท 4.1 ป.6/1, ป.6/4	การคัดลายมือ การเขียนสื่อสาร การอ่านกาพย์ยานี 11 การอ่านกลอนเสภา คำเชื่อม คำอุทาน คำสัมผัส คล้องจอง	8
7	กว่าแผ่นดินจะกลบหน้า	ท 1.1 ป.6/2, ป.6/3, ป.6/4, ป.6/5 ท 2.1 ป.6/2, ป.6/8 ท 3.1 ป.6/1 ท 4.1 ป.6/6 ท 5.1 ป.6/3	การแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น การอ่านสรุปใจความสำคัญ การวิเคราะห์สำนวนที่เป็น คำพังเพย สุภาษิต แผนภาพความคิด	7
8	ไม้งามในสวนแก้ว	ท 1.1 ป.6/1, ป.6/2, ป.6/3, ป.6/4, ป.6/5, ป.6/8 ท 2.1 ป.6/2, ป.6/6, ป.6/8 ท 3.1 ป.6/1 ท 4.1 ป.6/4 ท 5.1 ป.6/3	เขียนจดหมายส่วนตัว พูดโน้มน้าวอย่างมีเหตุผล ประโยครวม ประโยคซ้อน คำประพันธ์ประเภทร้อยแก้ว และร้อยกรอง อ่านหนังสือตามความสนใจ	7
9	ชมรมคนรักวรรณคดี	ท 1.1 ป.6/1, ป.6/2, ป.6/4, ป.6/5, ป.6/9 ท 2.1 ป.6/3, ป.6/6, ป.6/9 ท 3.1 ป.6/1, ป.6/2 ท 4.1 ป.6/1, ป.6/2 ท 5.1 ป.6/1, ป.6/3	วรรณคดีจรรโลงใจ	7
10	นักสืบทองอิน	ท 1.1 ป.6/1, ป.6/3, ป.6/4, ป.6/9 ท 2.1 ป.6/1, ป.6/8, ป.6/9 ท 3.1 ป.6/1, ป.6/2, ป.6/3 ท 4.1 ป.6/1, ป.6/2 ท 5.1 ป.6/2, ป.6/3	วรรณคดี : เรื่อง นิทานทองอิน ตอน นางพระไวยงที่สอง	6

โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน (ต่อ)

ท 16101 (ภาษาไทย 6)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ภาคเรียนที่ 1

เวลา 80 ชั่วโมง

ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา (ช.ม.)
11	การเดินทางของ พลายน้อย	ท 1.1 ป 6/1, ป 6/3, ป 6/4, ป 6/9 ท 2.1 ป 6/1, ป 6/8, ป 6/9 ท 3.1 ป 6/1, ป 6/2, ป 6/3 ท 4.1 ป 6/1, ป 6/2 ท 5.1 ป 6/2, ป 6/3	วรรณคดี : เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอนกำเนิดพลายงาม	5
รวม (ภาคเรียนที่ 1)				80

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เนื้อหาบางส่วนเกี่ยวกับการพัฒนาการเขียนในหนังสือภาษาไทย (ภาษาพาที) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ จากผาแต้ม...สู่อียิปต์ ควาย ข้าวและชาวนา และอ่านป้ายได้สาระ ซึ่งใช้เวลารวมทั้งสิ้น 16 ชั่วโมง ดังนี้

จากผาแต้ม...สู่อียิปต์ ใช้เนื้อหาในการพัฒนาการเขียน รวม 6 ชั่วโมง
ควาย ข้าวและชาวนา ใช้เนื้อหาในการพัฒนาการเขียน รวม 6 ชั่วโมง
อ่านป้ายได้สาระ ใช้เนื้อหาในการพัฒนาการเขียน รวม 4 ชั่วโมง

ความคิดสร้างสรรค์

1. ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

เฉลียว มะทะ (2546, หน้า 9) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นความสามารถของสมองที่จะคิดได้หลายทิศทาง หลายแง่มุม โดยมีสิ่งเร้าภายนอกเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคิดแปลกใหม่ เป็นความคิดที่อ่อนกนัย ประยุกต์ความคิดเดิมผสมผสานกันจนเกิดเป็นความคิดใหม่ ดังนั้นการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิง

สร้างสรรค์ของนักเรียนจึงควรคำนึงถึงการเขียนให้ได้ปริมาณมาก เขียนหลายประเภท และแสดงออกถึงความคิดริเริ่มและสามารถให้รายละเอียดได้

อารี พันธุ์มณี (2546, หน้า 155) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอเนกนัยอันนำไปสู่การค้นพบสิ่งแปลกใหม่ ด้วยการดัดแปลง ปรับแต่งความคิดเดิมผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ ซึ่งรวมทั้งการประดิษฐ์ค้นพบสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการคิด ทฤษฎี หลักการได้สำเร็จ ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้นั้นมิใช่เพียงแต่คิดในสิ่งที่เป็นไปได้หรือสิ่งที่ เป็นเหตุเป็นผลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่ความคิดจินตนาการก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะก่อให้เกิดความแปลกใหม่ แต่ต้องควบคู่กันไปกับความพยายามที่จะสร้างความคิดค้นหรือจินตนาการให้เป็นไปได้ จึงจะทำให้เกิดผลงานจากความคิดสร้างสรรค์ขึ้น

สุวิทย์ มูลคำ (2550, หน้า 9) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการทางปัญญาที่สามารถขยายขอบเขตที่มีอยู่เดิมสู่ความคิดที่แปลกใหม่ แตกต่างไปจากความคิดเดิมและเป็นความคิดที่ใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2551, หน้า 29) สรุปไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถของบุคคลที่แสดงความคิดหลากหลายทิศทางหลายแง่มุม โดยนำประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นพื้นฐานทำให้เกิดความคิดใหม่อันนำไปสู่การประดิษฐ์คิดค้นต่าง ๆ ที่แปลกใหม่ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์

Torrance (1962, p.16) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการของความรู้สึกที่ไวต่อปัญหาหรือความสามารถของมนุษย์ในการคิดแก้ปัญหา ด้วยการคิดที่ลึกตื้นนอกเหนือไปจากลำดับขั้นของการคิดอย่างปกติธรรมดา เป็นลักษณะภายในของบุคคลที่คิดหลายแง่มุมประสานกัน เกิดเป็นผลผลิตใหม่ที่ถูกต้องและสมบูรณ์

Guilford (1967, p.115) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นความคิดอเนกนัย (Divergent thinking) คือ ความคิดหลายทิศทาง หลายแง่มุม คิดได้กว้างไกล ลักษณะความคิดเช่นนี้จะนำไปสู่การประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ รวมทั้งการคิดหาวิธีการแก้ปัญหาให้สำเร็จด้วย ความคิดอเนกนัยนี้ประกอบด้วยความคิดริเริ่ม (Originality) ความคล่องในการคิด (Fluency) ความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) และความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของสมองที่จะคิดได้หลายทิศทาง หลายแง่มุม กว้างไกล โดยมีสิ่งเร้าภายนอกเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคิดแปลกใหม่ ซึ่งเป็นความคิดที่ใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์

2. องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองซึ่งสามารถคิดได้หลายทางหลายแง่มุม ดังที่ อารี พันธุ์มณี (2546, หน้า 159-162) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ตามแนวทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของ Guilford ไว้ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม (Originality)

ความคิดริเริ่ม หมายถึง ลักษณะความคิดแปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดธรรมดา หรือความคิดง่ายๆ ความคิดริเริ่มหรือที่เรียกว่า Wild Idea เป็นความคิดที่มีประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม อาจเกิดจากการนำความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง และประยุกต์ให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น

ความคิดริเริ่มจึงเป็นลักษณะความคิดที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก เป็นความคิดที่แปลกแตกต่างจากความคิดเดิม และอาจไม่เคยมีใครนึกหรือคิดถึงมาก่อน ความคิดริเริ่มจำเป็นต้องอาศัยลักษณะความกล้าคิด กล้าลอง เพื่อทดสอบความคิดของตน บ่อยครั้งที่ความคิดริเริ่มจำเป็นต้องอาศัยความคิดจินตนาการ คิดเรื่องและคิดฝันจากจินตนาการ หรือที่เรียกว่า เป็นความคิดจินตนาการประยุกต์ คือไม่ใช่คิดเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องคิดและหาทางทำให้เกิดผลงานจึงเป็นสิ่งคู่กัน

ตัวอย่างเช่น เคยมีผู้กล่าวว่า คนที่คิดอยากจะบินนั้นประหลาด และไม่มีทางเป็นไปได้ แต่ต่อมาพี่น้องตระกูลไรต์ก็สามารถคิดประดิษฐ์เครื่องบินได้สำเร็จเป็นต้น

ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดริเริ่ม สรุปจากการศึกษาค้นคว้าก็พบว่า คนที่มีความคิดริเริ่มมักไม่ชอบความจำเจ ซ้ำซาก แต่จะชอบปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้งานของเขามีชีวิตชีวา และมีความแปลกใหม่กว่าเดิมเขาจะเป็นบุคคลที่มีความศรัทธาที่จะทำงานที่ค่อนข้างยาก ซับซ้อน อาศัยความสามารถสูงให้สำเร็จได้ และเขาจะเป็นบุคคลที่มีความมุ่งมั่นและมีสมาธิแน่วแน่ในการทำงานโดยไม่เห็นแก่สินจ้างและรางวัล แต่เป็นการทำงานที่เกิดจากแรงจูงใจภายในหรือความศรัทธา และความพอใจที่จะทำงานนั้นๆ

พฤติกรรมของบุคคลที่มีความคิดริเริ่ม จึงมักเป็นคนที่กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าทดลอง กล้าเสี่ยง และเล่นกับความคิดของตน เขาจึงเป็นบุคคลที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเอง จะไม่พลาดกลัวต่อสิ่งที่ลึกลับ ประหลาดหรือคลุมเครือ แต่กลับขี้ฉ้อและท้าทายให้อยากลอง และรู้สึกพอใจและตื่นเต้นที่จะเผชิญกับสิ่งเหล่านั้น จัดเป็นบุคคลที่มีสุขภาพจิตดีทีเดียว

2. ความคิดคล่องตัว (Fluency)

ความคิดคล่องตัว หมายถึง ปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกัน ในเรื่องเดียวกัน โดยแบ่งได้ ดังนี้

2.1 ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำอย่างคล่องแคล่วนั่นเอง

2.2 ความคิดคล่องแคล่วทางการเชื่อมโยง (Associational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำที่เหมือนกันหรือคล้ายกันได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ในเวลาที่กำหนด

2.3 ความคล่องแคล่วทางการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลีหรือประโยค กล่าวคือ สามารถที่จะนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ จากการวิจัยพบว่าบุคคลที่มีความคล่องแคล่วทางการแสดงออกสูงจะมีความคิดสร้างสรรค์

2.4 ความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด เช่น ให้คิดหาประโยชน์ของก้อนอิฐมาให้ได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนดให้ ซึ่งอาจเป็น 5 นาที หรือ 10 นาที

ความคิดคล่องแคล่วในการคิด มีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาเพราะในการแก้ปัญหาจะต้องแสวงหาคำตอบหรือวิธีแก้ไขหลายวิธี และต้องนำวิธีการเหล่านั้นมาทดลองจนกว่าจะพบวิธีการที่ถูกต้องตามต้องการ ความคิดคล่องแคล่วเป็นความสามารถอันดับแรกในการที่จะพยายามเลือกเฟ้นให้ได้ความคิดที่ดีและเหมาะสมที่สุด ก่อนอื่นจึงจำเป็นต้องคิด คิดออกมาให้ได้มาก หลากๆ อย่างและแตกต่างกัน แล้วจึงนำความคิดที่ได้ทั้งหมดมาพิจารณาแต่ละอย่างเปรียบเทียบกับว่าความคิดอันใดเป็นความคิดที่ดีที่สุด และให้ประโยชน์ค้ำค่าที่สุด โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณา เช่น ประโยชน์ที่ใช้ เวลา การลงทุน ความง่าย บุคลากร เป็นต้น

ความคิดคล่องตัว นอกจากจะช่วยให้เด็กได้เลือกคำตอบที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุดแล้ว ยังช่วยจัดหาทางเลือกอื่นๆ ที่อาจเป็นไปได้อีกด้วย ยกตัวอย่าง เช่น ในการแก้ปัญหาใดๆ ก็ตามมักจะพยายามหาวิธีแก้หลายๆ วิธี โดยให้โอกาสในการเลือกเป็นอันดับลงมา เช่น ถ้าเราไม่สามารถทำได้ด้วยวิธีที่ 1 วิธีที่ 2 ก็อาจนำมาทดลองใช้ได้ หรือวิธีที่ 3 ก็ยังเป็นที่น่าสนใจถ้าวิธีที่ 2 ไม่สามารถแก้ได้ เหล่านี้เป็นต้น

ความคิดคล่องแคล่วนอกจากช่วยให้มีข้อมูลมากพอในการเลือกสรรแล้วยังมีช่องทางอื่นที่เป็นไปได้ให้เลือกด้วย จึงนับได้ว่าความคิดคล่องตัวเป็นความสามารถเบื้องต้นที่จะนำไปสู่ความคิดที่มีคุณภาพ หรือความคิดสร้างสรรค์

3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility)

ความคิดยืดหยุ่น หมายถึง ประเภทหรือแบบของความคิด แบ่งออกเป็น

3.1 ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility)

เป็นความสามารถที่จะพยายามคิดได้หลายประเภทอย่างอิสระ เช่น คนที่มีความคิดยืดหยุ่น จะคิดได้ว่าประโยชน์ของก้อนหินมีอะไรบ้าง หลายประเภท ในขณะที่คนไม่มีความคิดสร้างสรรค์จะคิดได้เพียงประเภทเดียว หรือสองประเภทเท่านั้น

3.2 ความคิดยืดหยุ่นทางการดัดแปลง (Adaptive Flexibility)

ซึ่งมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา คนที่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดได้ไม่ซ้ำกัน ตัวอย่าง เช่น ในข้อ 1 ในเวลา 5 นาที ท่านลองคิดว่าท่านสามารถใช้หวายทำอะไรได้บ้าง คำตอบ กระบุง กระจาด ตะกร้า กล่องใส่ดินสอ กระออมเก็บน้ำ เปล เตียงนอน ตู โต๊ะเครื่องแป้ง แก้ว แก้วอื่นนอนเล่น โซฟา ตะกร้อ ชะลอม กรอบรูป กีบติดผม ด้ามไม้เทนนิส ด้ามไม้แบดมินตัน เป็นต้น หรือหากนำคำตอบดังกล่าวมาจัดเป็นประเภทก็จะจัดได้ 5 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 เฟอร์นิเจอร์ – ตู เตียงนอน โต๊ะ แก้ว โซฟา

ประเภทที่ 2 เครื่องใช้ – กระบุง กระจาด ตะกร้า กระออม

ประเภทที่ 3 เครื่องกีฬา – ตะกร้อ ด้ามไม้เทนนิส ด้ามไม้แบดมินตัน

ประเภทที่ 4 เครื่องประดับ – กีบติดผม

ประเภทที่ 5 เครื่องเขียน – กล่องใส่ดินสอ

เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าความคิดยืดหยุ่นจะเป็นตัวเสริมให้ความคิดคล่องแคล่วมีความแปลกแตกต่างออกไป หลีกเลี่ยงการซ้ำซ้อนหรือเพิ่มคุณภาพความคิดให้มากขึ้นด้วยการจัดเป็นหมวดหมู่และหลักเกณฑ์ยิ่งขึ้น

นับได้ว่าความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น เป็นความคิดพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ได้หลายหมวดหมู่ หลายประเภท ตลอดจนสามารถเตรียมทางเลือกไว้หลายๆ ทาง ความคิดยืดหยุ่น จึงเป็นความคิดเสริมคุณภาพให้ดีขึ้น

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

ความคิดในรายละเอียดคิดเป็นขั้นตอน สามารถอธิบายให้เห็นถึงภาพพจน์ได้อย่างชัดเจน ความคิดละเอียดลออจัดเป็นรายละเอียดที่นำมาตกแต่งและขยายความคิดครั้งแรกให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

พัฒนาการของความละเอียดลออ

1. พัฒนาการของความละเอียดลออจะขึ้นอยู่กับอายุ กล่าวคือเด็กที่มีอายุมากจะมีความสามารถด้านนี้มากกว่าเด็กอายุน้อย
2. เด็กหญิงจะมีความสามารถมากกว่าเด็กชายในด้านความละเอียดลออ

3. เด็กที่มีความสามารถสูงทางด้านความละเอียดลออ จะเป็นเด็กที่มีความสามารถทางการสังเกตสูงด้วยซึ่งพฤติกรรมทางด้านความละเอียดลออ มีดังนี้สำหรับเด็กผู้ชายจะมีลักษณะ

1. ชอบพจัญภัย
2. สุขภาพดี
3. ปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำให้ดีที่สุด
4. เห็นอกเห็นใจคนอื่น
5. ชอบเสี่ยงภัย
6. มีอารมณ์ขัน
7. ไม่ฉลาดกลัว และไม่ขี้อาย แต่มักเปื่อง่าย
8. ไม่ชอบทำตามคำสั่ง
9. มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย
10. ไม่ชอบก่อความสงบสุขของกลุ่ม

สำหรับเด็กหญิงจะมีลักษณะ ดังนี้

1. ชอบพจัญภัย
2. มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย
3. มีอารมณ์รุนแรง

4. มีอารมณ์ขัน
5. หยิ่ง และมีความพอใจในตนเอง
6. ไม่เบื่อหน่ายง่าย

สุวิทย์ มูลคำ (2547, หน้า 19–20) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

1. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ความสามารถในการคิดตอบสนองต่อสิ่งเร้าให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรือความสามารถคิดหาคำตอบที่เด่นชัดและตรงประเด็นมากที่สุด ซึ่งจะนับปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน พุดง่าย คือ มองในแง่ของปริมาณของผลงาน เช่น ถ้าถามว่า อะไรเอ่ยที่ขึ้นต้นด้วย คำว่า “แม่” เด็กคนหนึ่งอาจตอบได้ 9 คำ อีกคนหนึ่งอาจตอบได้ 20 คำในเวลาจำกัด เด็กที่พูดได้ 20 คำ ถือว่ามีความคิดคล่องตัวกว่าคนที่ได้ 9 คำ พ่อแม่ควรกระตุ้นโดยการใช้น้ำคำถามที่ใช้เวลาจำกัดให้ตอบเร็วๆ โดยเน้นปริมาณให้มากที่สุด เร็วที่สุดไปพร้อมๆ กัน

2. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความสามารถในการปรับสภาพของความคิดในสถานการณ์ต่างๆ ได้ ความคิดยืดหยุ่นเน้นในเรื่องของปริมาณที่เป็นประเภทใหญ่ๆ ของความคิดแบบคล่องแคล่ว เป็นตัวเสริมและเพิ่มคุณภาพของความคิดคล่องแคล่วให้มากขึ้นด้วยการจัดเป็นหมวดหมู่และมีหลักเกณฑ์ยิ่งขึ้น เช่น ถามคำถามที่ขึ้นต้นด้วยคำว่าแม่มีอะไรบ้าง เด็กที่ตอบ 9 คำ แต่มีความคิดหลายทิศทางอาจตอบว่า แม่น้ำ แม่แรง แม่กม แม่เลี้ยง แม่มด แม่พิมพ์ แม่ยก แม่เหล็กและแม่สาย

ส่วนเด็กที่ได้ 20 คำ อาจมีความยืดหยุ่นไม่ดีเท่า เช่น เด็กอาจตอบว่า แม่กา แม่กบ แม่เกย แม่เกว แม่เลี้ยง แม่แมว แม่หมู แม่ม้า แม่ลิง แม่เสือ แม่กระต่าย แม่เต่า แม่จิ้งจอก แม่ไก่ แม่ชะนี แม่ชะมด แม่หนู เห็นได้ว่ากลุ่มคำมีอยู่ 2 พวกเท่านั้นคือ แม่ตามด้วยกลุ่มตัวสะกด และแม่ที่ตามด้วยประเภทของสัตว์

ซึ่งต่างจากคนที่คิดได้เพียง 9 คำ แต่ทุกคำไม่มีทิศทางของความคิดซ้ำกันเลย ถือว่าเด็กประเภทนี้มีความยืดหยุ่นดีกว่าพวกที่มากแต่ปริมาณ

3. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความสามารถคิดแปลกใหม่แตกต่างจากความคิดธรรมดาหรือความคิดง่ายๆ ความคิดริเริ่มอาจจะเกิดจากการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลงและประยุกต์ให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ขึ้น เช่น วาดรูปก็ดูความกล้าที่ลายเส้น การให้สีความแปลกของความคิด พวกนี้สามารถคิดทะลุโลกและมิติของเวลาทะลุกรอบที่วางไว้

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความสามารถในการมองเห็นรายละเอียดในสิ่งที่คนอื่นมองไม่เห็น และยังรวมถึงการเชื่อมโยงสัมพันธ์สิ่งต่างๆ อย่างมีความหมาย ตัวอย่างเช่น

* คุณสามารถนำเอากระตักน้ำกับขาเก้าอี้มาผสมผสานกันคิดเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทใหม่ได้หรือไม่

* คุณสามารถเอาวิชาศิลปะกับวิชาคณิตศาสตร์มาสัมพันธ์กัน
ได้หรือไม่

ส่วนความสามารถที่มองเห็นในสิ่งที่คนอื่นมองไม่เห็น เช่น เด็กคนหนึ่งยื่นมองเครื่องถ่ายเอกสารแล้วครุ่นคิดว่าทำอย่างไรหนอจึงจะมีเครื่องถ่ายเอกสารที่ใส่หนังสือเข้าไปแล้ว สั่งให้ถ่ายตามเลขหน้าได้เลย นักประดิษฐ์ นักวิทยาศาสตร์ และคนเก่งๆ ของโลกที่สร้างสรรค์งานใหม่ๆ มักมีความสามารถมองเห็น “ช่องโหว่ที่คนอื่นมองไม่เห็น”

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551, หน้า 177-180) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

1. คิดจินตนาการ เป็นความคิดในสิ่งที่จะยังไม่ได้เกิดขึ้นและอาจเป็นไปได้ ยากหรือเป็นไปได้เลย แต่อาจเกิดขึ้นจริงขึ้นมาได้ หรืออย่างน้อยก็จะเป็นพื้นฐานของการคิดเริ่มต้นในความคิดเพื่อสร้างผลงานต่างๆ ขึ้นมา ซึ่งจำเป็นต้องมีความคิดแบบอื่นๆ มาสานต่อความคิดจินตนาการ จึงจะนำไปสู่การค้นพบหรือสร้างสรรค์ผลงานใหม่ได้

2. คิดคล่องแคล่วหรือการคิดเร็ว เป็นการคิดที่มีปฏิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า สามารถสังเกตเห็น รับรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้เร็วที่สุด เป็นการหาคำตอบได้มากๆ ได้จำนวนความคิดเยอะๆ โดยใช้เวลาน้อยๆ

3. คิดกว้างหรือคิดหลากหลาย บางที่เรียกว่าคิดยืดหยุ่น เป็นการคิดได้ไกล คิดได้หลายทิศทาง หลายแง่มุม หลายรูปแบบ ในคำถามเดียว สามารถมีคำตอบหลายอย่าง ซึ่งควรเน้นทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพของความคิดจึงจะเป็นพื้นฐานในการได้ความคิดดีๆ มีคุณภาพออกมา

4. คิดริเริ่ม เป็นความสามารถในการค้นพบสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ เป็นความสามารถในการคิดที่ต่างจากคนอื่น ต่างจากธรรมดา ต่างจากที่เคยเป็น เป็นความคิด

ที่ไม่เคยมีใครคิดมาก่อน คนอื่นคิดไม่ถึง หรืออาจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้แตกต่างไปจาก
ของเดิม บางทีการคิดง่ายๆ ง่ายๆ ที่แปลกใหม่ก็อาจเป็นความคิดสร้างสรรค์ที่มีคุณค่า

5. คิดละเอียดลออ หมายถึง การฝึกมองเห็นรายละเอียดของสิ่งต่างๆ
เป็นความคิดในรายละเอียดที่นำมาเพิ่มเติมเสริมแต่งความคิดครั้งแรกให้ได้ความหมาย
สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

6. การสังเคราะห์ หมายถึง การรวม การผสมผสาน การนำเอาสิ่ง
เดิมๆ มาประยุกต์และมาผสมผสานให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้น

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์มีองค์ประกอบอยู่ 4 ลักษณะ คือ

1) ความคิดริเริ่ม (Originality) คือ การนำความรู้เดิมมาคิดดัดแปลงและประยุกต์ให้เกิด
สิ่งใหม่ขึ้น 2) ความคิดคล่องตัว (Fluency) คือ ปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำในเรื่องเดียวกัน
เป็นความสามารถที่จะนำไปสู่ความคิดที่มีคุณภาพ 3) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) คือ
ประเภทของความคิด เป็นการเพิ่มคุณภาพความคิดให้มากขึ้นด้วยการจัดเป็นหมวดหมู่
และหลักเกณฑ์ยิ่งขึ้น 4) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) คือ คิดเป็นขั้นตอน จัดเป็น
รายละเอียดที่นำมาตกแต่ง และขยายความคิดครั้งแรกให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์นั้นมีมากมายหลายแบบแตกต่างกันไป
แต่ละทฤษฎีจะอธิบายกระบวนการเกิดและกระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ไว้
ซึ่งทฤษฎีที่เป็นที่ยอมรับและนำมาใช้กันมากในปัจจุบัน คือ ทฤษฎีของ Torrance ทฤษฎีของ
Wallach and Kogan ทฤษฎีของ Guilford และทฤษฎีของ Osborn ซึ่ง ทัตยทิพย์ ชมพูพิน.
(2551, หน้า 31-35) ได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของ Torrance (1962, p.18-19) ได้กล่าวถึง
ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบของการแก้ปัญหา โดยการตั้งสมมติฐานตามขั้นตอน
ดังนี้

1.1 การค้นหาข้อเท็จจริง (Fact Finding) เริ่มจากความกังวล วุ่นวาย
สับสน ยังไม่สามารถค้นหาสาเหตุของปัญหา

1.2 การค้นพบปัญหา (Problem Finding) คิดจนเข้าใจสาเหตุ
ของปัญหา

1.3 การค้นพบแนวคิด (Idea Finding) คิดและตั้งสมมติฐาน
และรวบรวมข้อมูล

1.4 การค้นพบคำตอบ (Solution Finding) ทดสอบสมมติฐานจนได้คำตอบ

1.5 การยอมรับผลจากการค้นพบ (Acceptance Finding) ยอมรับคำตอบที่ค้นพบและหาทางที่จะคิดสิ่งใหม่ต่อไป

นอกจากนี้ Torrance ยังได้สร้างแบบวัดความคิดสร้างสรรค์โดยใช้ชื่อว่า MICT (Minnesota Test of Creative Thinking) และ TICT (Torrance Test of Creative Thinking) ที่สามารถวัดความคิดสร้างสรรค์ได้หลายกลุ่มอายุ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. กิจกรรมที่ไม่ใช้ภาษา (Non-verbal asks) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับรูปภาพ
2. กิจกรรมทางภาษาโดยใช้สิ่งเร้าที่ไม่ใช้ภาษา (Verbal tasks using Nonverbal Stimuli) เช่น เล่าเรื่องจากภาพออกแบบสิ่งของที่ใช้ประโยชน์ได้ดีขึ้น
3. กิจกรรมทางภาษาโดยใช้สิ่งเร้าที่ใช้ไม่ใช้ภาษา (Verbal tasks Nonverbal Stimuli) เช่น การให้บอกประโยชน์ของสิ่งของหรือเสนอความคิดจากเหตุการณ์ที่สมมติขึ้น

จากแนวคิดดังกล่าว Torrance ได้นำไปค้นคว้าวิจัยและสร้างชุดการสอนซึ่งได้รับความนิยมมาก และมีผู้นำไปใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์อย่างแพร่หลายในเวลาต่อมา

2. ทฤษฎีของ Wallach and Kogan (1965, p.20) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เกิดจากการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ โดยการลองผิดลองถูกตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 2.1 ขั้นเตรียม (Preparation) เป็นการเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา
- 2.2 ขั้นพักตัว (Incubation) เป็นขั้นที่ข้อมูลยังรบกวนยสับสน ไม่อาจจัดระบบได้ จึงปล่อยความคิดไว้เฉยๆ
- 2.3 ขั้นความคิดกระจ่าง (Illumination) เป็นขั้นเชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่างๆ
- 2.4 ขั้นทดสอบและขั้นพิสูจน์ให้เห็นจริง (Verification) เป็นขั้นที่ได้รับความคิด 3 ขั้นตอน เพื่อพิสูจน์ให้เห็นจริงและถูกต้อง

นอกจากนี้ Wallach and Kogan ยังได้คิดค้นแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. แบบพวกเดียวกัน ให้หาคำตอบแปลกใหม่ให้มากที่สุดจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ เช่น รูปสามเหลี่ยม วงกลม เป็นต้น
2. แบบประโยชน์ของสิ่งของให้บอกประโยชน์ของสิ่งของมาให้มากที่สุด
3. แบบความเหมือน ให้เชื่อมโยงสิ่งที่กำหนดให้ว่ามีอะไรเหมือนกันบ้าง

3. ทฤษฎีของ Guilford, (1967, p.4) Guilford เป็นนักจิตวิทยาคนแรก que ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ ได้เสนอโครงสร้างทางสติปัญญา (Structure of Intellect Theory) อธิบายถึงความสามารถทางสมองของมนุษย์เป็นแบบจำลอง 3 มิติ (Three Dimensional Model)

1. มิติด้านการคิด (Operation) แบ่งออกได้ดังนี้
  - 1.1 การรู้การเข้าใจ (Cognition) หมายถึง ความสามารถรู้จำ และเข้าใจสิ่งต่างๆ
  - 1.2 การจำ (Memory) หมายถึง ความสามารถเก็บสะสมรวบรวม ข้อมูลต่างๆ ที่รู้จำไว้และสามารถระลึกได้ออกมาตามต้องการ
  - 1.3 ความคิดแบบอบเนกนัย (Divergent Thinking) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลต่างๆ โดยไม่จำกัดจำนวนจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้
  - 1.4 ความคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่สามารถสรุปข้อมูลต่างๆ ได้ดีที่สุดและถูกต้องจากข้อมูลที่กำหนดให้
  - 1.5 การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลที่สามารถหาเกณฑ์ที่สมเหตุสมผลจากข้อมูลที่กำหนดให้ และสรุปได้ว่า ข้อมูลใดมีลักษณะสอดคล้องกับเกณฑ์อื่น
2. มิติด้านเนื้อหา (Content) แบ่งออกได้ดังนี้
  - 2.1 ภาพ (Figural) หมายถึง ข้อมูลที่เป็นรูปธรรมที่จะรับรู้และระลึกได้ เช่น ภาพ เสียง เป็นต้น
  - 2.2 สัญลักษณ์ (Symbolic) หมายถึง ข้อมูลในรูปเครื่องหมาย เช่น ตัวอักษร ตัวเลข เป็นต้น

2.3 ภาษา (Semantic) หมายถึง ข้อมูลที่อยู่ในรูปของถ้อยคำที่มีความหมายต่าง ๆ กัน หรือบางอย่างอาจจะไม่อยู่ในรูปของถ้อยคำก็ได้ เช่น ภาษาใบ้

2.4 พฤติกรรม (Behavioral) หมายถึง ข้อมูลที่อยู่ในรูปปฏิกิริยาอาการของมนุษย์

3. มิติด้านที่เป็นผลของการคิด (Products) แบ่งได้ดังนี้

3.1 หน่วย (Unit) หมายถึง สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะตัว และแตกต่างจากสิ่งอื่นๆ เช่น นก ม้า ปลา เป็นต้น

3.2 จำพวก (Class) หมายถึง กลุ่มของหน่วยต่าง ๆ ที่มีลักษณะบางประการร่วมกัน เช่น คน สุนัข ปลาฉลาม จัดอยู่ในจำพวกสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

3.3 ความสัมพันธ์ (Relation) หมายถึง การเชื่อมโยงของผลที่ได้จากการจับคู่เข้าด้วยกัน โดยอาศัยลักษณะบางอย่างเป็นเกณฑ์ อาจจะอยู่ในรูปหน่วยกับหน่วย จำพวกกับพวก เช่น พระกับวัด คนกับบ้าน นกกับรัง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับที่อยู่อาศัย

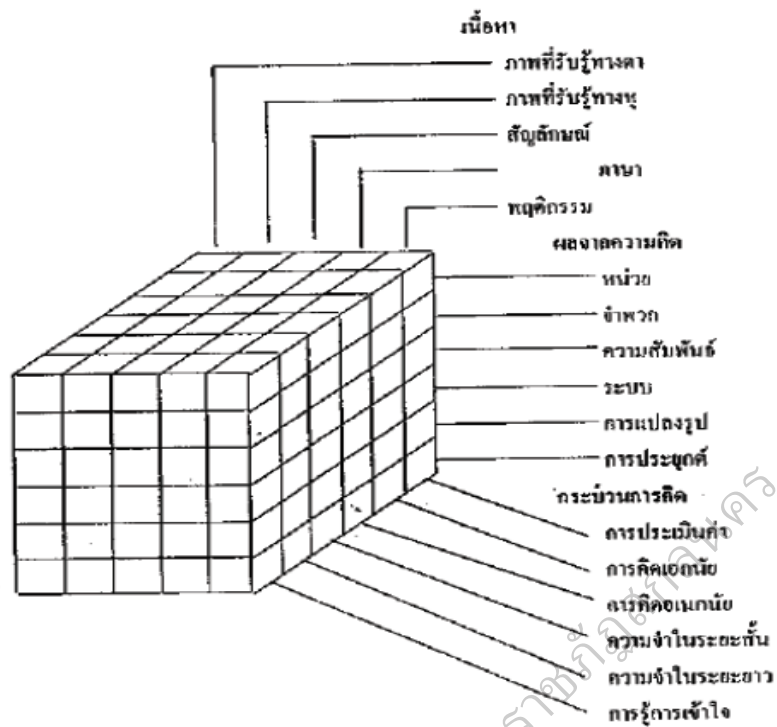
3.4 ระบบ (System) หมายถึง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผลที่ได้หลายๆ คู่เข้าด้วยกัน อย่างมีระบบแบบแผน เช่น ระบบเลขคู่ ระบบเลขคี่ เป็นต้น

3.5 การแปลงรูป (Transformation) หมายถึง การปรับปรุงให้ค่านิยามใหม่ ขยายความ หรือการจัดองค์ประกอบของข้อมูลที่กำหนดให้เสียใหม่ให้มีรูปร่างต่างไปจากเดิม

3.6 การประยุक्त (Implication) หมายถึง การคาดหวังหรือทำนายบางอย่างจากข้อมูลที่กำหนดให้

จากความสามารถทางสมองของมนุษย์เป็นแบบจำลอง 3 มิติ ทำให้เข้าใจถึงกระบวนการทางสติปัญญามากขึ้น ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 2 การอธิบายความสามารถทางสมองของมนุษย์เป็นแบบจำลอง 3 มิติ
ที่มา : หทัยรัตน์ ชมพูพิน, (2551, หน้า 33)

วิธีการคิด (Operation)

- การประเมินค่า (Evaluation)
- การคิดเอกลัทธิ (Convergent Production)
- การคิดออกนอกกรอบ (Divergent Thinking)
- การจำ (Memory)
- การรู้และการเข้าใจ (Cognition)

ผลการศึกษา (Product)

- หน่วย (Unit)
- จำพวก (Classes)
- ความสัมพันธ์ (Relations)
- ระบบ (System)
- การแปลงรูป (Transformations)
- การประยุกต์ (Implications)

เนื้อหา (Content)

ภาพ (Figural)

สัญลักษณ์ (Symbolic)

ภาษา (Semantic)

พฤติกรรม (Behavioral)

4. ทฤษฎีของ Osborn (1971, p.2-6) ได้กล่าวถึงแนวทางที่จะใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขั้นปัญหา เป็นการระบุปัญหาที่ต้องการจะใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา

4.2 ขั้นเตรียมและรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ประกอบในการแก้ปัญหา

4.3 ขั้นวิเคราะห์ คิดพิจารณา และแจกแจงข้อมูล

4.4 ขั้นคิดหาทางเลือกในการแก้ปัญหาย่างละเอียดรอบคอบ

4.5 ขั้นพักความคิด จนเกิดความคิดบางอย่างขึ้นมาอย่างรอบคอบ

4.6 ขั้นการสังเคราะห์ข้อมูลเข้าด้วยกัน

4.7 ขั้นการประเมินผล เป็นการคัดเลือกคำตอบที่มีประสิทธิภาพมาก

Osborn ได้สร้างชุดการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จนเป็นที่ยอมรับและมีผู้นำไปใช้มากที่สุด และสามารถสร้างแนวคิดที่หลากหลายเป็นอย่างดี

4. กระบวนการคิดสร้างสรรค์

กระบวนการคิดสร้างสรรค์นั้นเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์มุ่งคิดเพื่อไปสู่จุดหมายที่แปลกใหม่ ดังที่ สุวิทย์ มูลคำ (2550, หน้า 24) ได้กล่าวถึงกระบวนการคิดสร้างสรรค์โดยนำแนวความคิดของนักการศึกษาชาวอเมริกาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ไว้เป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ค้นพบปัญหา เป็นขั้นเริ่มต้นตั้งแต่รู้สึกกังวลใจ มีความสับสนเกิดขึ้นในใจ พิจารณารอบคอบ ค้นหาสาเหตุดังกล่าวเกิดจากอะไร เช่น สนใจนโยบายของรัฐบาลที่จะทำให้ครัวไทยกลายเป็นครัวโลก อาหารที่ต่างชาตินิยมรับประทานคือ ต้มยำ ปัญหาอยู่ที่ว่าจะส่งต้มยำไปขายทั่วโลกได้อย่างไร เพราะต้มยำต้องปรุงสดและต้องรับประทานร้อนๆ จึงจะอร่อย

ขั้นที่ 2 เตรียมการและรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นเตรียมการของผู้คิดที่จะศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และเตรียมข้อมูลต่างๆ ที่เป็นข้อเท็จจริงของเรื่องที่ค้นพบปัญหา

เพื่อใช้ในการคิดแก้ปัญหา เช่น ปัญหาจะส่งตั๋มยาไปขายทั่วโลกได้อย่างไร จึงศึกษา รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่าย การขนส่ง การบรรจุหีบห่อ ฯลฯ

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ เมื่อได้ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 2 จะเป็นขั้นคิดพิจารณา ข้อมูลอย่างละเอียด หาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล เช่น การผลิตตั๋มยาผลิตได้ด้วยวิธีใดบ้าง การจำหน่าย การขนส่ง การบรรจุหีบห่อ แยกแยะรายละเอียดแล้ววิเคราะห์ใช้เหตุผล ในการพิจารณา

ขั้นที่ 4 พุ่มพักความคิด เป็นขั้นที่อยู่ในความวุ่นวายของข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาทั้งเก่าและใหม่ ปราดจากความเป็นระเบียบเรียบร้อย ยังกระจัดกระจาย ไม่สามารถขมวดความคิดได้ จึงจำเป็นต้องมีสมาธิ ทำจิตใจให้ว่าง รอโอกาสให้ความคิด แวบขึ้นมา เช่น วิเคราะห์ข้อมูลเรื่องการทำตั๋มยาอย่างละเอียดทุกแง่ทุกมุม เมื่อยังคิด แก้ปัญหาการส่งตั๋มยาไปขายทั่วโลกไม่ได้ ก็ทำจิตใจให้ปล่อยวางระยะหนึ่ง เพื่อพักจิต และรอโอกาสที่จะคิดได้

ขั้นที่ 5 ความคิดกระจ่างชัด เป็นขั้นตอนของความคิดสับสน กระจัด กระจาย วุ่นวาย ได้ผ่านการเชื่อมโยงความสัมพันธ์เข้าด้วยกัน มีความกระจ่างชัดและ มองเห็นภาพเกิดขึ้นในใจ ความคิดแวบขึ้นมาหรือยูริก้า คิดได้แล้ว มาฆ่า ย่ำฆ่า บะหมี่ยัง บรรจุลงไปขายได้ทั่วโลก ถ้าเราผลิตตั๋มยากระป๋องส่งไปขายทั่วโลกน่าจะทำได้ และมีความ เป็นไปได้สูงแต่อย่างไรก็ดียังไม่เกิดความเชื่อมั่นของสิ่งที่คิดได้

ขั้นที่ 6 ทดสอบความคิด เป็นขั้นที่นำความคิดที่คิดได้ของขั้นที่ 5 ที่ยังไม่มั่นใจไปพิสูจน์ให้เห็นจริงและถูกต้อง เช่น ทดสอบผลิตตั๋มยากระป๋องว่าทำได้หรือไม่ ทำอย่างไร เป็นไปตามที่เราคิดไว้หรือไม่ หากเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เช่น ผลิตตั๋มยา กระป๋องแห้งแค่เติมน้ำร้อนก็ทานได้โดยคงรสชาติและคุณภาพไว้เหมือนเดิม สะดวกในการ ขนส่ง น้ำหนักเบา ส่งไปขายทั่วโลก

5. เทคนิคการสอนที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

การนำเทคนิคต่างๆ มาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก จึงมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงเทคนิคการสอนที่ส่งเสริม และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ไว้อย่างหลากหลาย ซึ่ง Williams (1983, อ้างถึงใน สมศักดิ์ ภูริภาดาวรรณ, 2544, หน้า 132-170) ได้รวบรวมเทคนิคการสอนที่ช่วยพัฒนาสมอง ซึ่กษาหรือพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนไว้ ซึ่งผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

เทคนิคการส่งเสริมการคิดโดยใช้ภาพเป็นสื่อ (Visual Thinking)

การคิดโดยใช้ภาพเป็นสื่อ หมายถึง ความสามารถ 3 ประการ ดังนี้คือ

1. ความสามารถในการมองเห็น (Seeing) หมายถึง ความละเอียดลออในการสังเกตสิ่งต่างๆ และการตีความข้อมูลที่ได้จากการสังเกตนั้น การเรียนวิชาต่างๆ จะเริ่มจากการเห็นหรือการสังเกต นักเรียนจะได้รับการฝึกฝนให้มีความช่างสังเกต สังเกตในสิ่งที่สำคัญและรู้จักตีความจากสิ่งที่สังเกตอีกด้วย

2. ความสามารถในการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของภาพหรือแผนภูมิแบบต่างๆ (Representing Information Graphically) ข้อมูลบางอย่างถ้าใช้รูปภาพหรือแผนภูมิอธิบาย จะทำให้เข้าใจได้ง่ายกว่าการอธิบายโดยใช้คำพูดเพียงอย่างเดียว จึงนับว่ามีประโยชน์ทั้งในแง่ที่ช่วยให้นักเรียนมีความกระจ่างในข้อมูล และช่วยทำให้ผู้อื่นเข้าใจแนวคิดของตนได้ง่ายขึ้น

3. ความสามารถในการสร้างภาพพจน์ในความคิด (Visualizing) คือ ความสามารถในการมองเห็นภาพต่างๆ ในความคิด เพื่อช่วยในการจดจำข้อมูลจากกฎเกณฑ์หรือสูตรคณิตศาสตร์หรือแก้ปัญหาต่างๆ เป็นต้น

การฝึกฝนเพื่อให้นักเรียนเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการคิดโดยใช้ภาพเป็นสื่อตามความสามารถ 3 ประการดังกล่าว สามารถทำได้ดังนี้

ก. การฝึกความสามารถในการมองเห็น วิธีการฝึกฝนให้นักเรียนมองเห็นหรือสังเกตสิ่งต่างๆ ได้ดี อาจทำได้ดังนี้

1. การวาดภาพ เป็นการฝึกการสังเกตอย่างหนึ่งที่ใช้ได้เป็นอย่างดี เพราะการที่นักเรียนจะวาดภาพสิ่งใด จะต้องสังเกตอย่างละเอียดลออถึงความสัมพันธ์ของรายละเอียดที่ประกอบขึ้นเป็นภาพของสิ่งนั้น และมักพบเสมอว่าการวาดภาพจะให้นักเรียนเห็นรายละเอียดบางอย่างที่อาจถูกละเลยไป ถ้าให้สังเกตโดยไม่มี การวาดภาพประกอบ

การวาดภาพนอกจากเป็นการแสดงให้เห็นว่านักเรียนได้สังเกตเห็นอะไรบ้าง แล้วยังให้ทราบอีกว่านักเรียนมองเห็นสิ่งนั้นๆ อย่างไร ให้ความสำคัญแก่อะไร และไม่ให้ความสำคัญในเรื่องอะไร ถ้าภาพของนักเรียนขาดสิ่งที่สำคัญไป ครูอาจซักถามถึงเหตุผลหรือให้นักเรียนดูสิ่งที่เป็นต้นแบบอีกครั้งหนึ่ง การที่ครูได้ศึกษาการวาดภาพของนักเรียนอย่างใกล้ชิดจะทำให้รู้ว่านักเรียนมีความสามารถในการสังเกตมากน้อยเพียงใด และสามารถทำให้ครูมองเห็นความบกพร่องของนักเรียนที่ควรแก้ไขได้

การวาดภาพในที่นี้ ครูต้องให้ความสำคัญแก่ความสามารถ

ในการบันทึกสิ่งที่สังเกตเห็นมากกว่าคุณภาพทางศิลปะของภาพวาด นักเรียนบางคนอาจไม่มีฝีมือในทางวาดภาพ แต่ถ้าเขาได้ใช้ความพยายามในการบันทึกสิ่งที่เห็นออกมาได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ นักเรียนผู้นี้ก็สมควรได้รับคำชมเชยจากครู

2. การบรรยายด้วยคำพูด คือ การบรรยายหรือพรรณนา

สิ่งที่ต้องการโดยใช้คำพูดสั้นๆ เช่นเดียวกับที่นักประพันธ์สามารถทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพได้จากการอ่านคำพรรณนาของนักประพันธ์นั้น

ข. การฝึกความสามารถในการสร้างภาพในความคิด (Visualization)

การสร้างภาพในความคิดเกิดขึ้นจากการที่เราใช้ “ตาในสมอง” มองสิ่งต่างๆ ออกมาเป็นภาพหรือคิดเป็นภาพแทนที่จะคิดเป็นตัวอักษร เช่น ในการอ่านเพื่อความเข้าใจนั้น งานวิจัยของ Levin พบว่า เมื่อให้นักเรียนที่มีปัญหาในการอ่าน อ่านเรื่องพร้อมกับรูปภาพประกอบไปทุกประโยค นักเรียนเหล่านี้สามารถเข้าใจเนื้อเรื่องเพิ่มขึ้นถึง 40 เปอร์เซ็นต์ ในทำนองเดียวกันจากการทดลองในโครงการ “ตาในสมอง (The Mind’s Eye)” ของโรงเรียนในเมือง Escondido California พบว่า การฝึกให้นักเรียนค้นหาคำสำคัญต่างๆ (Key Words) จากเนื้อเรื่องที่อ่านและแปลคำสำคัญนั้นออกมาเป็นภาพในความคิด จะช่วยให้นักเรียนมีประสิทธิภาพในการอ่านเพื่อความเข้าใจได้มากขึ้นและมีความคงทนในการจำสูงขึ้น (Pressley)

ในด้านการฝึกความทรงจำโดยการผูกเรื่องที่จะทำกับภาพจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพได้เป็นอย่างดี เช่น วิธีการจำแบบโลไซ (Loci Method) เป็นวิธีการที่นำเรื่องหรือสิ่งที่จำไปเชื่อมโยงกับสถานที่หรือสิ่งที่เรารู้จักเป็นอย่างดี เช่น ถ้าเราต้องการจำคำต่างๆ ต่อไปนี้ คือ ปิงปอง ตะกร้า ตึกแก มะพร้าว เข็มหมุด วิทยุ หนังสือ ไม้ไผ่ ลำไย หิงห้อย ดอกเข็ม พัดลม เราต้องเลือกสถานที่หรือสิ่งของที่เรารู้จักแล้วนำสิ่งที่จำ คือ คำต่างๆ ดังกล่าวไปเชื่อมโยงกับจุดต่างๆ ของสถานที่โดยวาดเป็นภาพในใจขึ้น เช่น สมมติว่าเราเลือกบ้านของเราเป็นสถานที่ที่จะนำคำดังกล่าวไปเชื่อมโยงด้วย เราอาจวาดภาพในใจขึ้นว่าเราเดินกลับบ้าน ถนนที่ติดกับประตูรั้วเต็มไปด้วยลูกปิงปอง ที่ประตูรั้วมีตะกร้าเก่าๆ ใบหนึ่งห้อยอยู่ เมื่อเข้าไปใกล้ๆ ตะกร้ามีตุ๊กแกอยู่ในตะกร้าและเมื่อผลักประตูรั้วเข้าไปบนเส้นทางเดินจากประตูรั้วขึ้นบันไดบ้านนั้นด้านขวามือมีทะเลายมะพร้าววางอยู่ 1 ทะลาย เมื่อเดินไปหมายจะยกทะเลายมะพร้าว ปรากฏว่าเท้าของเราไปเหยียบเข็มหมุดซึ่งตกอยู่ข้างทะเลายมะพร้าว เมื่อดึงเข็มหมุดออกแล้วเดินขึ้นบันไดบ้าน ที่บันไดขั้นที่ 2

มีวิทยากรอยู่และได้วิทยามีหนังสือ 1 เล่ม เมื่อขึ้นไปถึงนอกชานบ้านเห็นไม้ไผ่วางเรียงอยู่หลายลำ เมื่อยกไม้ไผ่ขึ้นมาพบว่าไม้ไผ่ที่อยู่ใต้ไม้ไผ่เป็นจำนวนมาก แล้วต่อมาเดินไปที่ห้องรับแขก ปรากฏว่ามีที่นั่งห้อยมากมาภายในห้องรับแขก เมื่อผลึกประตูเข้าห้องนอนพบดอกเข็มเต็มทีนอนไปหมด บนเพดานห้องนอนมีพัดลมติดเพดานอยู่ 3 ตัว กำลังหมุนอย่างแรง เมื่อเราสร้างภาพโดยนำคำที่จะจำไปเชื่อมโยงกับจุดต่างๆ ของสถานที่แล้วลองนึกทบทวนภาพนั้นสักครึ่งหรือ 2 ครั้ง เราจะประหลาดใจอย่างมากว่าทำไมเราจำได้อย่างรวดเร็ว โดยได้ทั้งปริมาณของคำที่จำและลำดับที่ของคำด้วย นอกจากนี้ยังยากต่อการลืม การสร้างภาพในความคิดโดยใช้วิธีการแบบโลโซดังได้ยกตัวอย่างประกอบแล้วนั้น เป็นวิธีการที่ช่วยความจำได้เป็นอย่างดี

การใช้จินตนาการ (Fantasy)

โดยทั่วไปมนุษย์แทบทุกคนเคยมีจินตนาการที่ล่องลอย แต่มีน้อยคนเท่านั้นที่จินตนาการเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ จินตนาการจึงเปรียบเสมือนคนแปลกหน้าที่เข้ามาเชื่อมโยงและมารบกวณสมมติของบุคคลชั่วครั้งชั่วคราว และขณะเดียวกันถ้าเรา รู้จักนำจินตนาการมาใช้ให้เกิดประโยชน์ จินตนาการก็จะเปรียบเสมือนเป็นเพื่อนร่วมงานที่ให้ข้อคิดที่มีประโยชน์แก่บุคคลได้เช่นกัน จากสภาพความเป็นจริงในชั้นเรียนทุกๆ ไป จะพบว่า นักเรียนบางคนชอบ “ฝันกลางวัน” ในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน แสดงออกโดยการนั่งเหม่อลอยและมักถูกครูดุหรือตำหนิอยู่เสมอ การป้องกันไม่ให้เกิดการฝันกลางวันที่ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนดังกล่าว กระทำได้โดยครูและนักเรียนควรช่วยกันควบคุมการฝันกลางวันนั้นให้อยู่ในทิศทางที่พึงประสงค์ อันจะเป็นผลให้การฝันกลางวันนั้นจะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนได้ เราจะพบว่าการสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลกล้วนเริ่มต้นจากจินตนาการในรูปใดรูปหนึ่งทั้งสิ้น

จินตนาการช่วยให้นักเรียนไปถึงยังที่มนุษย์ไม่สามารถไปถึงได้ เช่น การเดินทางสำรวจภายในต้นไม้ ในกิ่งไม้ ในร่างกาย หรือการจินตนาการกลับไปสู่อดีต การใช้จินตนาการจึงเป็นการสร้างความคุ้นเคยจากประสบการณ์ส่วนบุคคลและเป็นการช่วยให้เนื้อหาที่เรียนน่าสนใจมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้จินตนาการยังช่วยให้นักเรียนดึงความสามารถของสมองซีกขวามาใช้เพื่อสร้างจินตนาการอีกด้วย นักเรียนจะได้ภาพที่ส่งมาโดยผ่านสมองซีกขวา เปรียบดังภาพที่เห็นจากการดูภาพยนตร์ ผิดกันเพียงแต่ว่าในการดูภาพยนตร์นั้นเราไม่มีอำนาจเหนือภาพที่ฉายให้เราดู แต่ในการจินตนาการนั้น

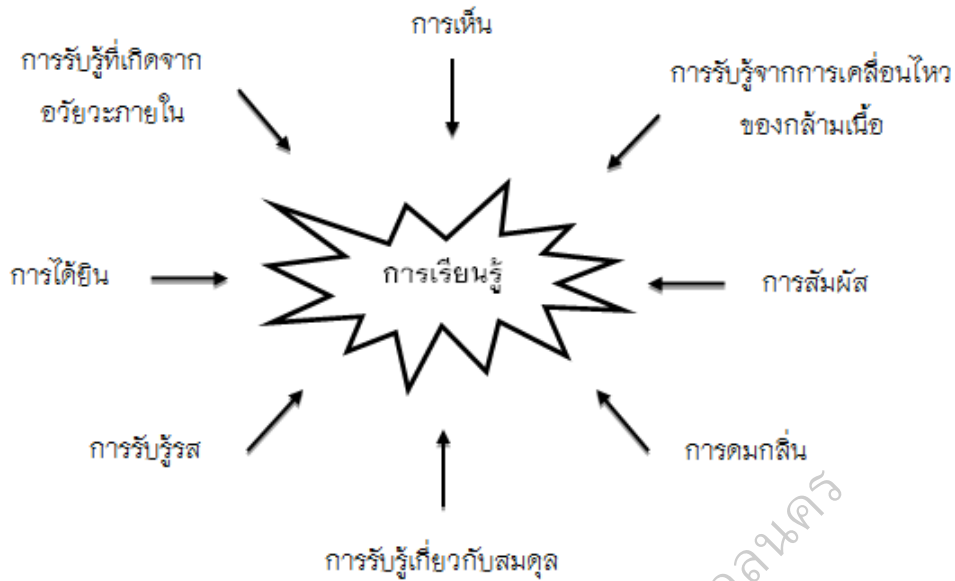
เราเป็นผู้ควบคุมภาพเราสามารถกำหนดสถานการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างจินตนาการของสมองซีกขวาได้ เช่น ให้นักเรียนผ่อนคลาย ไม่ให้พูดแต่ให้คิดเป็นภาพแทนและอาจมีครูคอยแนะนำเพื่อให้เกิดจินตนาการ เป็นต้น

ในการใช้จินตนาการครูจำเป็นต้องสร้างสถานการณ์ที่ลดความเครียดให้แก่เด็กเรียนลงให้มากที่สุด บรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการจินตนาการต้องอาศัยความสงบความสบายและจิตใจที่ผ่อนคลาย ก่อนการจินตนาการครูจึงจะช่วยให้นักเรียนเกิดความผ่อนคลายเป็นการปิดกั้นสมองซีกซ้ายไม่ให้ใช้ข้อมูลทางภาษามารบกวนความสงบของจิตใจ สำหรับนักเรียนที่ช่างพูด ช่างคุย การที่จะปิดกั้นการทำงานของภาษาของสมองซีกซ้ายอาจเป็นการยาก แต่ครูอาจใช้วิธีการต่างๆ ช่วยตามความถนัด เช่น ใช้วิธีการทำสมาธิ การฝึกกำหนดลมหายใจตามวิธีโยคะ หรืออาจใช้แบบฝึกง่ายๆ

เทคนิคการเรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสหลายด้าน (Multisensory Learning)

เด็กเล็กๆ เรียนรู้โลกของเขาจากการใช้ประสาทสัมผัสทุกด้าน เมื่อเห็นสิ่งของเด็กจะต้องจับ มองดูไปรอบๆ ฟังเสียง ดมกลิ่นและนำสิ่งของนั้นเข้าปากเพื่อชิมรสและสัมผัสสิ่งของนั้นด้วยลิ้น จากการที่เด็กได้ใช้การสัมผัสหลายด้านจะทำให้เด็กเรียนรู้สิ่งของในแง่มุมต่างๆ อย่างทั่วถึง เมื่อเด็กโตขึ้นภาษาจะเข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ กล่าวคือ แทนที่เด็กจะเรียนรู้โดยการสัมผัส การเห็น การได้ยินเสียงหรือการดมกลิ่น เด็กจะเรียนรู้โดยใช้การฟังคำอธิบาย หรืออ่านหนังสือเกี่ยวกับสิ่งที่จะเรียนรู้แทนเป็นส่วนใหญ่และการเรียนรู้จากการฟังหรืออ่านนี้จะมุ่งเน้นการพัฒนาสมองซีกซ้ายเป็นสำคัญ

ในการพัฒนาสมองทั้ง 2 ซีกพร้อมๆ กันนั้น ครูควรเน้นประสบการณ์ตรงและการพัฒนาประสาทสัมผัสหลายด้านเพื่อช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุด ระบบประสาทสัมผัสของมนุษย์มีได้มีเพียง 5 อย่าง คือ การเห็น การได้ยิน การสัมผัส การดมกลิ่นและการชิมรสเท่านั้น แต่มนุษย์ยังสามารถรับรู้ได้จากประสาทสัมผัสภายในได้อีก เช่น การรับรู้จากการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ (Kinesthetic System) การรับรู้ในความสมดุลของร่างกาย (Vestibular System) เช่น ตับ ไต หัวใจ และกระเพาะ เป็นต้น ดังนั้นการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นจากประสาทสัมผัสด้านต่างๆ มากมาย ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 3 ประสาทสัมผัสด้านต่างๆ กับการเรียนรู้
ที่มา : สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ, (2544, หน้า 163)

เทคนิคการออกแบบหรือความคิดเชิงประดิษฐ์ (Creativity by Design)

ความคิดสร้างสรรค์เชิงประดิษฐ์ นี้ เป็นความคิดสร้างสรรค์ที่ Perkins ได้คิดขึ้นมาโดยมีความเชื่อว่า ความรู้ทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมย่อมมาจากการจูงใจออกแบบของมนุษย์ ที่มีจุดประสงค์ของการออกแบบเพื่อการสนองความต้องการบางอย่างและบอกถึงโครงสร้าง รูปแบบจำลอง ของสิ่งประดิษฐ์ขึ้นกับเหตุผลในการจัดทำสิ่งนั้นๆ เพื่อสนับสนุนการออกแบบ ซึ่งความคิดเชิงประดิษฐ์นี้คล้ายกับความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ที่แบ่งออกเป็นระดับการเปลี่ยนแปลงกับการสรรหาหรือค้นพบสิ่งใหม่ โดยความคิดสร้างสรรค์ระดับการดัดแปลงนี้ เกิดจากการนำสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติหรือมีประดิษฐ์คิดค้นไว้แล้วมาจัดรูปแบบใหม่เพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็นและการแสดงออกถึงความรู้ความคิดที่มุ่งให้เกิดประโยชน์ในการใช้สอย

วิธีการที่ใช้ในการส่งเสริมความคิดเชิงประดิษฐ์ มีดังนี้

1. วิเคราะห์งานออกแบบที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น แก้วที่เข้มหมุด ฯลฯ ด้วยหัวข้อต่างๆ ดังนี้

- 1.1 จุดประสงค์ที่สร้าง สิ่งนั้น
- 1.2 โครงสร้างของสิ่งนั้น
- 1.3 รูปแบบจำลองของสิ่งนั้น
- 1.4 เหตุผลสนับสนุนในการสร้างให้เป็นแบบนี้
- 1.5 การพัฒนาหรือดัดแปลงให้ดีกว่าเดิม
2. ออกแบบสิ่งของเครื่องใช้ ที่ยังไม่มีผู้ใดคิดขึ้นมาก่อน
3. วิเคราะห์งานออกแบบที่เป็นนามธรรม

กิจกรรมความคิดสร้างสรรค์

1. การจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคน สังคม และประเทศชาติ โดยเฉพาะสังคมยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดประกอบด้วยองค์ความรู้ที่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์แก่ผู้เรียนทั้ง 3 ด้านคือ ด้านความรู้ (Knowledge : K) ด้านกระบวนการ (Process : P) และด้านเจตคติ (Attitude : A) ไปพร้อมๆ กัน ซึ่งนักการศึกษาได้เสนอแนวคิด กิจกรรมที่จะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนด้วยกิจกรรมง่ายๆ ดังนี้

อารี พันธุ์ณี (2540, หน้า 164-165) กล่าวว่า การวาดภาพเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะ เป็นการส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อ มือและตา ส่งเสริมความคิดอิสระ จินตนาการ ความรู้สึกที่ได้สัมผัสจริง ฝึกการทำงานด้วยตนเอง ช่วยให้ผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์และฝึกการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ และสรุปการวาดภาพในลักษณะท่าทางต่างๆ ดังนี้

1. การวาดภาพตามใจชอบ หมายถึง การให้โอกาสเด็กได้มีอิสระในการเลือกวาดภาพสิ่งที่เด็กพอใจและสามารถวาดได้ ซึ่งส่วนมากเด็กวัยก่อนเรียนมักจะวาดรูปคน สัตว์ ฝูงตาหรือภาพที่เด็กประทับใจ เป็นต้น

2. การวาดภาพจากประสบการณ์ หมายถึง การให้เด็กเลือกวาดภาพจากประสบการณ์ที่เด็กได้ประสบกับตนเองจากการไปเที่ยวตามที่ต่างๆ เช่น ทะเล สวนสัตว์ ของขวัญวันเกิด สัตว์เลี้ยง ของเล่น เป็นต้น

3. การวาดภาพจากการฟังนิทาน หมายถึง การให้เด็กวาดภาพจากนิทานที่ครูเล่าให้ฟัง หรือจากเทปนิทาน ซึ่งเด็กจะแสดงทั้งความรู้สึกนึกคิดทางด้านสติปัญญาและความรู้สึกทางด้านจิตใจ ถ่ายทอดออกมาเป็นภาพได้

4. การวาดภาพจากเสียงเพลง หมายถึง การให้เด็กได้ฟังเพลง แล้ววาดภาพตามความนึกคิดของเด็ก เป็นภาพที่เด็กประทับใจจากการฟังเพลง

5. การวาดภาพจากการแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การให้เด็กวาดภาพจากการที่เด็กได้แสดงบทบาทสมมติ แล้วถ่ายทอดออกมาเป็นภาพ

6. การวาดภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด หมายถึง การที่เด็กต่อเติมเสริมให้เป็นภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดมาให้ ซึ่งสิ่งเร้าอาจแบ่งเป็น

6.1 ต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่ไม่สมบูรณ์ เช่น เป็นเส้นในลักษณะต่างๆ ได้แก่ เส้นโค้ง เส้นตรง เส้นหยัก เส้นคู่ขนาน ฯลฯ

6.2 ต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่สมบูรณ์ เช่น วงกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม เป็นต้น การต่อเติมในลักษณะเช่นนี้เป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้ดี เด็กจะเกิดจินตนาการและท้าทายให้อยากลองทำให้เสร็จเป็นรูปเป็นร่าง ด้วยความคิดที่อิสระและด้วยความพอใจ นอกจากนั้นยังเป็นการส่งเสริมความคิดที่แปลก ไม่ซ้ำกัน เด็กแต่ละคนจะวาดภาพตามความคิดของตน ซึ่งเป็นการเริ่มต้นในการกล้าคิดและยอมรับความแตกต่างของตนจากเพื่อนคนอื่น สร้างเสริมให้เด็กเกิดความมั่นใจจากผลงานที่ปรากฏ กล้าคิดในสิ่งแปลกๆ อันจะนำไปสู่การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ต่อไป ซึ่งจุดมุ่งหมายของการวาดภาพ มีดังนี้

6.2.1 ส่งเสริมความคิดอิสระ

6.2.2 ส่งเสริมความมั่นใจ กล้าคิด กล้าแสดงออก

6.2.3 ส่งเสริมความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ ความคิดยืดหยุ่น ความคิดคล่องตัว หรือความคิดอ่อนน้อม

6.2.4 ส่งเสริมการทำงานด้วยตนเอง

6.2.5 ส่งเสริมให้เกิดผลงานของเด็ก

อรพรรณ พรสีมา (2543, หน้า 32) ได้เสนอกิจกรรมที่จำเป็นต่อการคิดแบบสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. ฝึกเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาหลายๆแนวทาง

2. ฟังมองข้อเสนอของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหลาย ๆ มุมมอง
3. ฟังเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมจากความคิดเห็นของคนอื่น
4. ฟังเสนอความคิดเห็นให้แตกต่างจากบุคคลอื่น
5. หาโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมระดมสมอง
6. ฟังมองหาและตรวจสอบอิทธิพลขององค์ประกอบหรือกิจกรรมย่อยที่มีผลต่อองค์ประกอบใหญ่หรือกิจกรรมเล็ก
7. ฟังติดตามและหาข้อมูลที่เป็นผลอันต่อเนื่องมาจากการตัดสินใจในเรื่องสำคัญของบุคคลสำคัญ
8. ฟังมองหาความสัมพันธ์ของเหตุการณ์หลาย ๆ เหตุการณ์
9. ฟังเสียงเสนอความคิดเห็น
10. ฟังสร้างจินตนาการเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ
11. ฟังเปรียบเทียบสิ่งของ เหตุการณ์และกิจกรรม
12. ฟังสร้างภาพ สร้างฝันและสร้างความสำเร็จ
13. ฟังสืบหารากเหง้า ความเป็นมาและความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ของเหตุการณ์
14. ฟังถามคำถามหลาย ๆ คำถาม โดยเฉพาะคำถามปลายเปิด
15. ฟังพูดและเขียนนวนิยาย
16. ฟังหาทางเลือก แนวทางที่จะเป็นไปได้ และตัวเลือกเพื่อแก้ปัญหาเหตุการณ์และเหตุการณ์ต่าง ๆ

จันทิมา พรหมโชติกุล (2546, หน้า 9-11) ได้สรุปแนวการสอนเสริมการแสดงออกทางการเขียน ดังนี้

1. ส่งเสริมการเขียนบอกชื่อภาพ เขียนอธิบายภาพ
  - 1.1 ให้นักเรียนวาดภาพโดยอิสระ เช่น วาดภาพผลไม้ที่ตนเองชอบ วาดภาพสิ่งที่เขาอยากได้ สิ่งที่เขาปรารถนาจะเป็น แต่มีเงื่อนไขว่าจะต้องเขียนบอกชื่อภาพได้ และหากเด็กมีความจำเป็นเขียนคำไม่ได้หรือเขียนไม่ถูกต้อง ครูก็ควรแนะนำให้เด็กเขียนให้ถูก
  - 1.2 กิจกรรมการสอนเสริมทางภาษาไม่ควรจำกัดเฉพาะการเขียน ควรจัดกิจกรรมการฝึกทักษะการพูด ควบคู่กันหลายลักษณะสลับกันไป เช่น

1.2.1 เล่นเกมทวนคำทวนประโยค ให้ฝึกหัดเป็นประโยคให้เพื่อน
ทวนประโยค

1.2.2 เล่าเรื่องจากภาพ ใช้ภาพให้เด็กดูแล้วเล่าเรื่องเกี่ยวกับ
ภาพนั้นๆ

1.2.3 ของจริงหรือเครื่องเล่นที่ได้ก็นำมาเพื่อส่งเสริมการเล่าถึง
วิธีเล่นกิจกรรมการส่งเสริมการพูดเป็นประโยคเล่าเรื่อง ย่อมช่วยพัฒนาการสื่อความคิดใน
การพูด (Speech Thought) ที่ปูพื้นฐานนำไปสู่การสื่อความคิดในการเขียน (Written-
Thought) ได้ดีเป็นลำดับเสมอ

1.3 ส่งเสริมการเขียนบอกรายละเอียดและเขียนบรรยายภาพ โดย
การกำหนดแนวให้เขียนได้เอง เช่น

1.3.1 ภาพอะไร (บอกชื่อภาพ)

1.3.2 ลักษณะ รูปร่าง ขนาด

1.3.3 ความเป็นอยู่ (อาหาร-ที่อยู่) หากเป็นผลไม้ ให้บอกรส
(เปรี้ยว-หวาน)

1.3.4 ประโยชน์ที่ได้รับ หรือเหตุที่เด็ก (ตน) ชอบ

1.3.5 การส่งเสริมการเขียนโดยเขียนเติมคำบรรยายภาพ
หรือบอกภาพ โดยอาจกำหนดภาพหรือคำให้บางส่วน แล้วให้เด็ก เติมคำในประโยค
ที่บอกให้ภาพสมบูรณ์

2. ส่งเสริมการเขียนเล่าประสบการณ์และนิทานที่ฟัง

2.1 ส่งเสริมให้เล่ากิจวัตรประจำวัน ว่าตนได้ทำอะไรบ้าง
ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เช่น ก่อนมาโรงเรียน หลังกลับจากโรงเรียนมาถึงบ้าน เป็นต้น

2.2 ส่งเสริมการเขียนเล่าประสบการณ์หรือเหตุการณ์ ครูอาจวาง
แนวโครงเรื่องให้เขียน เช่น

2.2.1 เล่าประสบการณ์ เคยไปไหน การเดินทาง พบเห็นอะไร
รู้สึกอย่างไร

2.2.2 เล่าเหตุการณ์ พบเห็นอะไร รู้สึกอย่างไร เหตุการณ์นั้น
ให้ประโยชน์ หรือแนวคิดในการปฏิบัติตนอย่างไร ครูควรแนะนำว่า ที่วางโครงเรื่องไว้นี้เป็น
เพียงแนวทางที่นักเรียนทุกคนสามารถดัดแปลงแต่งเติมได้ตามความเหมาะสม และจาก
การวางแนวโครงร่างนี้ เด็กผู้เรียนควรจะต้องตั้งคำถามถามตนเองตามลำดับเรื่อง แล้วเขียน

ตอบคำถามนั้น การตอบคำถามก็จะเป็นการเล่าเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ที่สอดคล้องกัน
 อย่างต่อเนื่อง โดยลำดับ ทั้งนี้เป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะเด็กบางคนแม้จะเขียนได้ แต่ไม่รู้จะ
 เริ่มเรื่องอย่างไร มีวิธีการที่จะเขียนเพื่อที่จะดำเนินเรื่องได้อย่างไร การให้วิธีการจึงเป็น
 เรื่อง ยิ่งใหญ่ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนทั้งปวง ซึ่งจำเป็นจะต้องสนอง
 ความต้องการและความสนใจของเด็กผู้เรียน จึงจะบังเกิดผลดีทางการสอน

2.3 การส่งเสริมการเขียนนิทานที่เคยฟังมา นิทานกับเหตุการณ์
 ย่อมมีความแตกต่างกันบ้าง ครูผู้สอนจะต้องชี้แนะ วางโครงเรื่อง แล้วตั้งคำถาม
 ถามตนเองก่อนที่จะเขียน เช่น

2.3.1 เริ่มเรื่องมีใครกับใคร

2.3.2 อยู่ที่ไหน

2.3.3 กำลังใจทำอะไร และกับใคร

2.3.4 ปมปัญหา เป็นอย่างไร

2.3.5 การคลี่คลาย หรือแก้ปัญหาได้อย่างไร

เมื่อนักเรียนเขียนนิทานที่ตนตั้งใจจะเล่าและตรวจทานดีแล้ว
 ควรส่งเสริมให้อ่าน ให้ครูและเพื่อนๆ ฟัง ช่วยกันตรวจสอบดูความต่อเนื่องของเรื่องราว
 และความเป็นเหตุเป็นผลแก่กัน เหมาะสมสอดคล้องสมจริงเพียงใดควรมีการสรุปและ
 ประเมินตัวละครว่า ตัวละครเอกที่ว่าดีว่าเก่งนี้ ดีอย่างไรบ้าง ตัวละครที่ไม่ดีนั้นไม่ดีและ
 ควรแก้ไขอย่างไร นักเรียนผู้ฟังควรจะเลือกตัวละครใดเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ
 เพราะเหตุใด ให้ร่วมกันอภิปรายแล้วสรุปเรื่อง

3. ส่งเสริมการเขียนเพื่อแสดงความต้องการของตนการส่งเสริมให้
 เด็กได้เขียนแสดงความต้องการของตนเอง นอกจากจะเป็นการฝึกฝนการเขียนแล้ว ยังได้
 ทราบถึงความต้องการพื้นฐานของเด็ก ที่ขาดตกบกพร่อง เพื่อจะสามารถสนองความ
 ต้องการหรือจัดกิจกรรมเพื่อเสริมหรือชดเชยด้านที่เด็กต้องการนั้นได้ดีอีกด้วย

4. ส่งเสริมการเขียน เพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่างๆ
 (การเขียนโดยอิสระ) นอกเหนือจากความต้องการแล้ว เด็กทุกคนย่อมมีความรู้สึกนึกคิด
 ต่อสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งเด็กเองมักแสดงออกหรืออาจอดกลั้น อดทน ต่อสถานการณ์นั้นๆ
 หากครูจะได้เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความรู้สึกต่อเหตุการณ์ สถานการณ์ดังกล่าว ก็ย่อม
 จะเกิดประโยชน์ในด้านทัศนคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หากเป็นไปในด้านที่ครูจำเป็นต้องช่วย
 แก้ไข จะได้ฉวยโอกาสแห่งการตรวจสอบ ผลงานดังกล่าวดำเนินการช่วยเหลือได้ดี

แนวในการส่งเสริมการเขียนโดยอาศัยครูช่วยกำหนดสถานการณ์แล้วให้เด็กเขียนบอกถึงความรู้สึก ชอบ เกลียด กลัว ในเวลา สถานที่ที่ทำให้เกิดความรู้สึกเช่นนั้น และเป็นเพราะสาเหตุใด อาจมีเหตุผลหรือไม่มีเหตุผลก็ได้ เช่น

4.1 ถ้าเธอไปเที่ยวน้ำตก เห็นปลากำลังว่ายน้ำทวนน้ำ เธอรู้สึกอย่างไร บอกสาเหตุแห่งความรู้สึกนึกคิด

4.2 ที่เธอยืนอยู่กลางทุ่งกว้าง ลมเย็นสบาย เห็นนกบิน เห็นสัตว์กำลังกินหญ้า เห็นต้นไม้ยืนโดดเดี่ยว และอื่นๆ ให้เขียนบอกความรู้สึก

4.3 เห็นคนขอทานแม่ลูกกำลังขอเงินคนอื่น (ให้ไม่ให้) ลองบอกความรู้สึกการส่งเสริมให้เด็กแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด ย่อมช่วยพัฒนาความคิดในการเขียนที่ปกป้องมาจากพื้นฐานแห่งจิตใจได้ดี เด็กเองก็จะรู้สึกว่าเป็นกิจกรรมที่ไม่ยาก การส่งเสริมโดยให้กำลังใจจากครูและการช่วยเหลือแนะนำ ย่อมเป็นสิ่งสำคัญจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนเขียนอย่างสร้างสรรค์ของนักการศึกษา ดังที่กล่าวมา สรุปได้ว่า เด็กจะประสบความสำเร็จในการเขียนอย่างสร้างสรรค์ หากครูผู้สอนได้จัดกระบวนการเรียนการสอนที่ทำให้เด็กรู้สึกสบายใจสร้างสถานการณ์หรือประสบการณ์ตรงให้แก่เด็ก แล้วสอนให้รู้วิธีการเขียนเพื่อดำเนินเรื่อง ปลูกฝังให้เด็กมีความช่างสังเกตและมองเห็นความสำคัญของสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน แล้วส่งเสริมให้นำมาเขียนเป็นเรื่องราวเพื่อถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดของตนต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์นั้นๆ นอกจากจะเป็นการ ฝึกฝนทักษะการเขียนอย่างต่อเนื่องแล้ว ครูผู้สอนยังอาจได้ทราบความรู้สึกนึกคิด ของเด็กต่อสถานการณ์หรือเหตุการณ์นั้นๆ หากเป็นไปในด้านที่ครูจำเป็นต้องช่วยเหลือก็จะได้นำมาดำเนินการได้ทันที่

อารี รังสินันท์ (2546, หน้า 107) กล่าวถึงการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ว่าความสามารถที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน สามารถกระตุ้นหรือส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ด้วยการฝึกหรือส่งเสริมให้ถูกวิธี ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้ วิธีสอนที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ มีดังนี้

1. ให้เด็กเกิดจินตนาการ หรือใช้เทคนิคกิจกรรมแบบสร้างสรรค์ เป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งกระตุ้นให้เกิดนิสัย เจตคติในการสร้างสรรค์ด้วย โดยการส่งเสริมความคิดจินตนาการแก่เด็ก ส่งเสริมให้คิดแปลกใหม่ และให้ลองคิดในสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น และดูเหมือนว่าไม่มีทางที่จะเป็นไปได้ เช่น ตั้งคำถามว่า “อะไรจะเกิดขึ้นถ้าคนหายตัวได้” เป็นต้น

2. ให้เด็กเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) ลักษณะของกิจกรรมเป็นการเน้นสภาวะสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดการตอบสนองและรูปแบบ ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกกับเหตุการณ์น่าประหลาดใจด้วยการคิด เช่น ให้ลองบรรยายเกี่ยวกับ “สุนัขที่ไม่เคยเห่า”

3. จัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้วิธีการระดมสมอง การระดมพลังสมอง หรือการระดมพลังความคิดเห็นเทคนิควิธีหนึ่งในการแก้ปัญหา จุดมุ่งหมายก็เพื่อส่งเสริมให้บุคคลมีความคิดหลายๆ ทิศทาง และคิดได้มากในช่วงเวลาที่จำกัด

สิริญากร สดแสงจันทร์ (2547, หน้า 13-14) กล่าวว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อาจทำได้ทั้งทางตรงโดยการสอนและการฝึกอบรม หรือในทางอ้อมโดยการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความเป็นอิสระในการเรียนรู้ หลักการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในทางอ้อม มีดังนี้

1. ยอมรับคุณค่าและความสามารถของบุคคลอย่างไม่มีเงื่อนไข
2. แสดงและเน้นให้เห็นว่าความคิดของเขามีคุณค่า และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

3. ให้ความเข้าใจและเห็นใจในตัวของเขาและความรู้สึกของเขา
4. อย่าพยายามกำหนดแบบเพื่อให้ทุกคนมีความคิดและบุคลิกภาพเดียวกัน

5. อย่าสนับสนุน หรือให้รางวัลเฉพาะผลงานที่ผู้ทดลองทำเป็นที่ยอมรับกันแล้ว ควรให้เป็นผลงานที่แปลกใหม่ มีโอกาสได้รับรางวัลและคำชมเชยบ้าง

6. ส่งเสริมให้ใช้จินตนาการของตนเอง โดยยกย่องชมเชยเมื่อมีจินตนาการที่แปลกใหม่ และมีคุณค่า

7. กระตุ้นและส่งเสริมให้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ
8. ตั้งใจและเอาใจใส่ความคิดแปลก ๆ ของเขาด้วยใจเป็นกลาง
9. พึงระลึกเสมอว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จะต้องใช้เวลาและค่อยเป็นค่อยไป

บรรยากาศที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่เต็มไปด้วยการยอมรับและการกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ จะช่วยให้เขาได้พบความคิดใหม่ๆ และสามารถพัฒนาศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์ให้เจริญก้าวหน้าตามขีดความสามารถ

ของเขา แต่เราก็ไม่สามารถคอยให้เขาเกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้นเอง จำเป็นต้องกระตุ้น และส่งเสริมด้วยวิธีการและเทคนิคต่างๆ

สรุปได้ว่า กิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ที่จัดนั้น ควรเป็นกิจกรรมที่กระตุ้น และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการคิดสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น มีความหลากหลาย เหมาะสมกับช่วงวัย ความสนใจของผู้เรียนและตรงตามวัตถุประสงค์

2. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

ในการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นั้น ครูผู้สอน ควรจะมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมให้ชัดเจน ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, หน้า 18) ได้กล่าวไว้ มีขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสร้างความตระหนัก เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่ผู้สอนใช้เทคนิคต่างๆ ในการกระตุ้น เร้า เรียกร้องความสนใจของผู้เรียนเข้าสู่เรื่องที่จะเรียนรู้ เช่น เกม เพลง นิทาน ลีลา ท่าทางต่างๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดจินตนาการ เป็นต้น
2. ขั้นระดมพลังความคิด เป็นการตั้งศักยภาพของผู้เรียนทุกคน เพื่อให้สามารถค้นหาคำตอบ ผู้เรียนทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมโดยมีผู้สอนทำหน้าที่เหมือนผู้อำนวยความสะดวกทุกขั้นตอน
3. ขั้นสร้างสรรค์ชิ้นงาน เมื่อผู้เรียนได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ คิดหาคำตอบแล้ว ผู้เรียนเกิดจินตนาการในการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบต่างๆ เช่น บทหรือกรอง บทเพลง ปริศนาคำทาย งานประดิษฐ์ รูปทรง มิติ ฯลฯ เป็นต้น
4. ขั้นนำเสนอผลงาน เป็นขั้นตอนสำคัญที่ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงาน วิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นผลจากการนำเสนอของผู้อื่น เป็นขั้นที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ การรู้จักการยอมรับ การมีเหตุผล การประยุกต์ การนำไปใช้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ
5. ขั้นวัดและประเมินผล เป็นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เน้นให้ผู้เรียนรู้จักประเมินผลงานตนเองและผู้อื่น มีการยอมรับ แก้ไข บนพื้นฐานของหลักการทางประชาธิปไตย คือ ปัญญาธรรม คารวธรรมและสามัคคีธรรม
6. ขั้นเผยแพร่ผลงาน ผู้เรียนทุกคนทุกกลุ่มได้นำไปเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ อาทิเช่น จัดนิทรรศการและการนำผลงานสู่สาธารณชน เป็นการนำเสนอความรู้

และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน เพื่อให้เพื่อน ผู้ปกครอง ชุมชนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้ชื่นชมผลงาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ดังกล่าวมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, หน้า 18) มาปรับใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสร้างความตระหนัก ครูกระตุ้นความสนใจของนักเรียนด้วยสื่อต่างๆ เช่น เกม เพลง นิทาน ฯลฯ ก่อนเข้าสู่เรื่องที่จะเรียน แล้วสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหา ขั้นตอนการร่วมกิจกรรม เกณฑ์การให้คะแนน และประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน
2. ขั้นระดมพลังความคิด นักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรม ครูมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในขณะดำเนินกิจกรรม โดยในขั้นนี้ครูใช้แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มไม่เป็นทางการ โดยให้นักเรียนเข้ากลุ่มแบบคละความสามารถ กลุ่มละ 5-6 คน ประกอบด้วยนักเรียนเก่ง 2 คน ปานกลาง 1-2 คน และอ่อน 2 คน แบ่งตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกัน มีการอภิปรายซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน
3. ขั้นสร้างสรรค์ชิ้นงาน เมื่อนักเรียนได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ และคิดหาคำตอบแล้ว นักเรียนสามารถรวบรวมความคิดเขียนลงในใบกิจกรรมกลุ่ม ในขั้นนี้ครูใช้แนวคิดแผนผังความคิดมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนทุกคนนำความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมกลุ่ม มาเขียนเป็นแผนผังความคิด โดยเขียนความคิดรวบยอดหลักที่สำคัญไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ แล้วเขียนคำอธิบายหรือบอกลักษณะของความคิดรองลงไป แล้วนำความคิดรวบยอดที่ได้มาเขียนเรื่องลงในใบกิจกรรมรายบุคคล
4. ขั้นนำเสนอผลงาน หลังจากที่นักเรียนทำใบกิจกรรมกลุ่ม และใบกิจกรรมรายบุคคลเสร็จแล้ว ให้แต่ละกลุ่มเลือกตัวแทนกลุ่มละ 2 คน มานำเสนอผลงานกลุ่มและผลงานรายบุคคล ซึ่งขั้นตอนนี้จะส่งเสริมทักษะการพูด การกล้าแสดงออก การมีเหตุมีผล และการนำไปใช้ ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของกลุ่ม และผลงานของตนเอง
5. ขั้นวัดและประเมินผล ครูทำการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ใช้การเสริมแรงต่างๆ เช่น คำชมเชย การปรบมือ ให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิด

การพัฒนาตนเอง ส่วนผลงานของนักเรียนนั้นครูจะนำไปตรวจนอกเวลาเรียน แล้วส่งคืนให้นักเรียน

6. ชั้นเผยแพร่ผลงาน ครูแจกใบกิจกรรมรายบุคคลที่ทำการตรวจให้นักเรียนนำไปให้ผู้ปกครองชื่นชมผลงาน แล้วนำมาจัดไว้ที่ป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน เพื่อให้ครูและเพื่อนๆ นักเรียนได้ชื่นชมผลงานด้วย

การเขียนเชิงสร้างสรรค์

1. ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นทักษะทางภาษาที่ใช้ในการสื่อสารและถ่ายทอดความคิดของผู้เขียนออกมาเป็นตัวอักษร ซึ่งมีนักการศึกษาให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้หลายท่าน ดังนี้

ถวัลย์ มาศจรัส (2546, หน้า 4) ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่าเป็นงานเขียนที่แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ของผู้เขียน ด้วยสำนวนภาษาที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง หรือมีรูปแบบการเขียนที่มีความแปลกใหม่ มีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน

รุจิรัตน์ สระหอม (2548, หน้า 23) ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่าเป็นการเขียนที่ผู้เขียนต้องใช้ประสบการณ์ต่างๆ มาสร้างจินตนาการ มาประมวลความรู้ เพื่อแสดงออกทางความคิดได้อย่างอิสระ เป็นรูปแบบใหม่ไม่เหมือนใครด้วยความที่มีลักษณะเฉพาะ สละสลวย เพื่อสื่อสารให้บุคคลอื่นเข้าใจ

วิไล ทองแท่งไทย (2549, ออนไลน์) ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่าเป็นงานเขียนที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์อย่างมีศิลปะเขียนแสดงความคิดและอารมณ์ออกมาอย่างประณีตบรรจง ทำให้ผู้อ่านได้รับอรรถรสของภาษาเกิดภาพพจน์และเพลิดเพลินไปกับความไพเราะของภาษา บางเรื่องอาจขาดเหตุผลผิดความเป็นจริงหรือไม่เป็นธรรมชาติ ทั้งนี้เพราะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มุ่งแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์เป็นจุดสำคัญ

จักรเพชร สุริยะกมล (2551, หน้า 42) ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่าเป็นการถ่ายทอดความคิดของแต่ละบุคคลออกมาเป็นภาษาเขียนซึ่งมีลักษณะที่เป็นความคิดเชิงสร้างสรรค์ ดังนั้นเมื่อถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาเขียนจึงมีลักษณะเฉพาะ แปลกใหม่ และใช้ภาษาได้สละสลวย

หทัยทิพย์ ชมภูพื่น (2551, หน้า 39) ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า เป็นการเขียนที่ถ่ายทอดความรู้สึกในรูปแบบของตนเอง มีลักษณะเฉพาะตัว เป็นการรวบรวมความรู้และประสบการณ์ของผู้เขียนที่ต้องการถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานที่มีลักษณะของการคิดสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ๆ ขึ้น

เอมวลี เพิ่มชัย (2553, หน้า 35) ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า เป็นการเขียนเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด จินตนาการและประสบการณ์ที่มีความแปลกใหม่หลากหลายทางความคิด โดยใช้สำนวนภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม

สรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่ผู้เขียนต้องใช้ประสบการณ์ต่างๆ มาสร้างจินตนาการ แสดงความคิดและอารมณ์ออกมาอย่างประณีตบรรจงเป็นรูปแบบใหม่ ไม่เหมือนใครด้วยถ้อยความที่มีลักษณะเฉพาะ สละสลวย และใช้สำนวนภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อสื่อสารให้บุคคลอื่นเข้าใจ

2. ความสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์นับว่าเป็นทักษะที่จำเป็นในการพัฒนาให้นักเรียนได้กล้าแสดงออกในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ และประสบการณ์ ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้หลายท่าน ดังนี้

ถวัลย์ มาศจรัส (2546, หน้า 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. ความสำคัญต่อชีวิต

1.1 เกิดภูมิปัญญาด้านสำนวนภาษาใหม่ ๆ สำหรับการติดต่อสื่อสารได้ทันโลก ทันเหตุการณ์

1.2 เกิดอาชีพใหม่ๆ จากการใช้ภาษาเชิงสร้างสรรค์ เช่น นักโฆษณา นักเขียน นักเขียนบทวิทยุ นักเขียนบทโทรทัศน์ โฆษก พิธีกร

1.3 เกิดการสืบสานรากเหง้าทางวัฒนธรรม ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การแสดง ฯลฯ

2. ความสำคัญต่อบุคคล

2.1 พัฒนาสมองซีกขวาในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ

2.2 ทำให้เกิดภูมิปัญญา (Wisdom) ด้านต่างๆด้วยตนเอง เช่น ด้านภาษา ด้านเหตุผล ด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม

3. ความสำคัญต่อสังคม

3.1 เกิดรูปแบบใหม่ในการติดต่อสื่อสารของคนในสังคม และระหว่างสังคมต่อสังคม

3.2 เกิดวัฒนธรรมและอารยธรรมใหม่ของการติดต่อสื่อสาร

3.3 เป็นการจุดประกายความคิดให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ในสังคมที่มาจากความคิด ความฝัน และจินตนาการในรูปแบบการเขียนเชิงสร้างสรรค์

วณิช จันทร์วิมล (2549, ออนไลน์) ได้สรุปความสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นทักษะพื้นฐานที่ช่วยให้เด็กกล้าแสดงออกในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด จินตนาการและประสบการณ์ โดยเชื่อมโยงลำดับความคิดให้เป็นถ้อยคำที่สละสลวย สามารถเขียนได้หลายมุม แปร และไม่ซ้ำแบบใคร เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นได้เข้าใจตรงกับผู้เขียนต้องการ และได้ผลงานที่แปลกใหม่ไม่เหมือนใคร การเขียนเชิงสร้างสรรค์ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และปัญหาแปลกใหม่ซึ่งเกิดขึ้นตลอดเวลาได้อีก การที่จะดำรงชีวิตหรือปรับตัวให้อยู่ในสภาพของสังคมลักษณะนี้ได้ จะต้องอาศัยทักษะที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และความกล้าแสดงออกในด้านความคิดให้มากขึ้นโดยลำดับ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เขียนได้สะท้อนความคิดของตนเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม และยังได้ใช้จินตนาการประสบการณ์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวผู้เขียน เสนอแนวคิดในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์พร้อมกับกระตุ้นให้ผู้อ่านได้นำแนวคิดไปคิดสร้างสรรค์ในงานต่างๆ เช่น งานประดิษฐ์ งานประพันธ์ บทเพลง คำขวัญ งานศิลปะ และแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมให้ดีขึ้นและเจริญก้าวหน้าต่อไป การเขียนเชิงสร้างสรรค์นอกจากจะทำให้ผู้เขียนเชิงสร้างสรรค์มีโอกาสได้ แสดงออกได้ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้แล้ว ยังสามารถช่วยให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลิน และนำความคิดไปสานต่อเพื่อพัฒนาสังคมให้มีความทันสมัย และดีกว่าที่เป็นอยู่ต่อไปได้อีกด้วย

สรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้นมีความสำคัญต่อมนุษย์อย่างยิ่ง ช่วยประเทืองอารมณ์ สติปัญญา สะท้อนเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม สร้างสรรค์ผลงาน และช่วยยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้นได้

3. ประเภทของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนคือวิธีการสื่อความหมายของผู้เขียนผ่านตัวอักษร โดยการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น ซึ่ง ประภาศรี สีหอำไพ และคณะ (2536, หน้า 134-135) ได้จำแนกออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ร้อยแก้ว คือ การเรียงความสื่อความหมายโดยไม่ต้องยึดบัญญัติฉันทลักษณ์ ความหมายทั่วไป หมายถึง การเขียนสารคดีและบันเทิงคดี เช่น นิทาน บทละครพูด เรื่องสั้น นวนิยาย เป็นต้น ความหมายในเชิงวรรณศิลป์ หรือศิลปะในการแต่งหนังสือ หมายถึง การเลือกสรรถ้อยคำ สำนวนโวหาร มาเรียงร้อยให้เกิดภาพพจน์ ทำให้ผู้อ่านได้รับมโนคติ หรือจินตนาการเด่นชัด ใช้สำนวนภาษาและการดำเนินเรื่องสร้างความเพลิดเพลินใจ มีความงดงามของถ้อยคำที่เรียงร้อยวิจิตรบรรจงเสมอด้วยแก้วอันงามมาเรียงร้อยกันไว้ในลีลาการแต่ง และสำนวนภาษามีความงามในรูปแบบในเรื่อง และงามในท่วงทำนองการเขียน

2. ร้อยกรอง คำประพันธ์ต่างๆ ได้แก่ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ลิลิต ใช้เรียกรวมกรรมประเภทที่มีลักษณะบังคับในการแต่ง หรือมีการกำหนดคณะโบราณ เรียกว่า “คำกานท์” หรือกวีนิพนธ์ที่กวีใช้จินตนาการในการสร้างสรรค์ขึ้นตามลักษณะคำประพันธ์ที่บัญญัติไว้ในคำประพันธ์แต่ละชนิด ผู้อ่านร้อยกรองซึ่งเป็นผลงานของกวี จะมีความเพลิดเพลินสบายใจในท่วงทำนองการประพันธ์ ได้รับรสของโวหาร ตลอดจนได้ทราบความคิดและอารมณ์สะท้อนใจต่างๆ ที่ผู้ประพันธ์ร้อยกลั่นกรองออกมาอย่างประณีตวิจิตรบรรจง และไพเราะด้วยการส่งสัมผัส ตามจังหวะวรรคตอนที่กำหนดในลักษณะคำประพันธ์นั้นๆ

4. องค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีลักษณะเด่นกว่าการเขียนทั่วไป นอกเหนือจากการเขียนเพื่อสื่อสารให้รู้เรื่องราวแล้ว ยังจะต้องมีลักษณะที่พิเศษเป็นองค์ประกอบเพิ่มเติม มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

ศศิธร ธัญลักษณ์นันท์ (2542, หน้า 9-12) ได้กล่าวว่า การเขียนทั้งหลายนั้นมีความสร้างสรรค์ ถ้าหากว่าเราจะรู้จักเขียนสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมา ถึงแม้ว่าสิ่งนั้นจะเป็นสิ่งเก่า ความคิดเก่าแต่ถ้านำมาแสดงออกในรูปแบบใหม่ เสริมความคิดใหม่เข้าไป มีการแสดงออกใหม่ๆ ทางจินตนาการผลงานนั้นก็จะเป็นงานเขียนที่สมบูรณ์ขอแต่เพียงให้ผลงานเขียนนั้นมาจากตัวของเราเอง ด้วยความซาบซึ้งลึกลับ มิได้เป็นการลอกเลียนแบบใคร

และมีใช้เพื่อการสื่อสารกันโดยทั่วไปเท่านั้น และเสนอว่าองค์ประกอบของการเขียนสร้างสรรค์ มีอยู่ 4 ประการ คือ

1. ความจริงใจ

ความจริงใจ เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก เพราะงานเขียนใดๆ ถ้าขาดความจริงใจแล้ว จะทำให้ค่าของงานเขียนนั้นด้อยลงไปมาก ผู้เริ่มฝึกการเขียนหลายคนพยายามที่จะเขียนให้มีความยาวเป็นจำนวนหลายหน้ากระดาษ บางคนพยายามวางรูปแบบให้มีข้อความสั้นๆ เขียนเป็นบรรทัดๆ ลงมา ใส่สัมผัสและจังหวะ วรรคตอน ลงตามที่เหมาะสม แต่ถ้าขาดความจริงใจ ข้อเขียนนั้นจะดูซัดๆ รูปแบบดูไม่เหมาะสม ข้อเขียนนั้น ส่วนเนื้อความจะดูไม่สมจริงขึ้นมาทันที ผู้เขียนจะสับสนในการเขียน ทั้งใจความสำคัญที่ควรจะกล่าวถึง คงมีแต่ส่วนประกอบย่อยที่ไม่สามารถทำให้อ่านประทับใจได้อารมณ์ การเขียนสร้างสรรค์ที่ดีนั้น ผู้เขียนต้องให้ความสนใจในการเสนอข้อเท็จจริงน้อยกว่า

2. การเสนอจินตนาการ ทศนคติ และอารมณ์ความรู้สึก

การเสนอจินตนาการ ทศนคติ และอารมณ์ความรู้สึก การบรรยายที่ให้ข้อมูลละเอียดลออ แต่เป็นข้อเท็จจริงมากกว่าการพรรณนา จึงไม่ใช่การเขียนสร้างสรรค์ เพราะเป็นเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านคิดถึงความน่าเชื่อถือและความสมจริง แต่พรรณนานั้นเป็นการทำให้ผู้อ่านรู้สึกด้วยอารมณ์ แล้วพยายามจินตนาการให้กว้างไกลออกไป แต่ทั้งนี้ก็ได้หมายความว่า การเขียนบรรยายจะเป็นการเขียนสร้างสรรค์ไม่ได้ ขึ้นอยู่กับผู้เขียน จะให้ความสามารถทางศิลปะภาษาทำให้เป็นไปได้มากน้อยเพียงไร

3. ความแปลกใหม่

ความแปลกใหม่ คนแต่ละคนจะมีลักษณะเฉพาะตัวของตนเอง มีความนึกคิดและความสามารถอยู่ในตน ผิดแผกแตกต่างกันออกไปต้องไม่พยายามลอกเลียนแบบผู้อื่น เพราะความริษยาเป็นเขลาและการลอกเลียนแบบเป็นการฆ่าตัวตาย คนที่ประสบความสำเร็จคือคนที่นับถือตนเอง รู้จักคิด และรู้จักสร้างสรรค์ความแปลกใหม่ในทางที่เป็นประโยชน์

4. การสร้างประสบการณ์

การสร้างประสบการณ์ การเขียนสร้างสรรค์ต้องการประสบการณ์มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในการเขียน ถ้อยคำเป็นสัญลักษณ์แทนเสียงและเสียงนั้นจะใช้แทนประสบการณ์ ต้องไม่ใช่คำที่เป็นนามธรรมมาก

เกินไป เพราะนามธรรมไม่สามารถให้ความรู้สึกแก่ผู้อ่านด้วยวิธีใดก็ได้ให้ผู้อ่านเกิดภาพขึ้น ในความนึกคิดและติดตามเรื่องไปโดยตลอด เมื่อเขาอ่านเรื่องของเราต้องให้เขารู้สึกว่าเขา ได้รับสารไปสร้างประสบการณ์ใหม่ได้ไม่ควรใช้วิธีการจำเจ อยู่แต่ในแบบเดิม ใช้ความคิด เดิม แม้จะเป็นประสบการณ์เดิมของผู้เขียนก็ตาม เพราะสิ่งนั้นไม่ใช่การเขียนสร้างสรรค์

วีไล ทองแท่งไทย (2549, ออนไลน์) ได้สรุปองค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ความคิดคำนึงดี คือ จินตนาการที่ผู้เขียนเลือกสรรขึ้นมา แล้วใช้ภาษา ทำให้เกิดภาพขึ้นในใจของผู้อ่านให้ชัดเจน ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้ผู้อ่านได้รับรสจากภาษา และเกิดอารมณ์ ความรู้สึกคล้อยตามไปด้วย

2. ถ้อยคำสำนวนภาษาดี คือ ผู้เขียนจะต้องพิถีพิถันเลือกสรรถ้อยคำ มาเรียบเรียงให้ไพเราะสละสลวย ชวนอ่าน ชวนฟัง มีท่วงทำนองการเขียนดี

3. ให้คุณค่า คือ ให้คุณค่าทางสติปัญญาและจิตใจ โดยปลูกฝังคุณธรรม ให้เกิดขึ้นในจิตใจของผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเปลี่ยนแปลงความคิดไปในทางที่ดี ให้ความรู้ ความคิดเกิดขึ้นในจิตใจของผู้อ่าน อันเป็นประโยชน์ ต่อสังคมและส่วนรวม

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ จินตนาการ อารมณ์ ความคิดริเริ่มและประสบการณ์ หากขาดองค์ประกอบใด องค์ประกอบหนึ่งไป จะทำให้งานเขียนนั้นไม่สัมฤทธิ์ผลตามที่ผู้เขียนต้องการ

5. แนวทางการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ควรเริ่มตั้งแต่เรื่องที่ยากไปหายาก ซึ่งมี นักการศึกษาหลายท่านได้ให้แนวทางการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

วิภาฤดี วิภาวีน (2545, หน้า 24) ได้กล่าวถึงแนวทางการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษาว่า จะต้องเริ่มเรียงลำดับจากง่ายไปเรื่อยๆ ค่อยเป็น ค่อยไป และได้เสนอวิธีสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามลำดับ ดังนี้

1. การสร้างคำ

1.1 การสร้างคำจากการประสมอักษร

1.2 การสร้างคำจากการประสมคำ

1.3 การสร้างคำจากรูปภาพ

2. การสร้างคำจากประโยค

2.1 การสร้างประโยคจากการประสมอักษร

- 2.2 การสร้างประโยคจากการประสมคำและรูปภาพ
- 2.3 การสร้างประโยคในรูปแบบต่าง ๆ
- 3. การเขียนข้อความ
  - 3.1 การเขียนคำขวัญ
  - 3.2 การเขียนคำโฆษณา
  - 3.3 การเขียนแสดงความรู้สึก
  - 3.4 การเขียนแสดงความคิดเห็น
- 4. การเขียนความเรียง
  - 4.1 การเขียนเรื่องโดยใช้คำและรูปภาพ
  - 4.2 การเขียนความต้องการ
  - 4.3 การเขียนนิทานตามจินตนาการ
  - 4.4 การเขียนในเรื่องรูปแบบต่างๆ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 59-60) ได้กล่าวถึงแนวทางการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า เป็นการเขียนในลักษณะความคิดริเริ่ม โดยผู้เขียนใช้จินตนาการและประสบการณ์ของตนในการเขียน การฝึกฝนการเขียนเชิงสร้างสรรค์จะต้องอาศัยประสบการณ์และทักษะการใช้ภาษา รวมทั้งความสามารถในการสร้างสรรค์สถานการณ์จึงจะสามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างดี ซึ่งมีขั้นตอนการฝึก 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. อ่านเนื้อเรื่องที่จะเขียนให้ละเอียด จับประเด็นสำคัญๆ ของเรื่องให้ได้
2. วิเคราะห์เนื้อหาโดยแยกองค์ประกอบเป็นประเด็นๆ สำคัญแล้วนำมาพิจารณาความสัมพันธ์ในแต่ละประเด็น
3. นำประเด็นสำคัญจากข้อ 2 จัดลำดับความสำคัญเป็นแผนภาพโครงเรื่อง
4. เสนอความเห็นเพิ่มเติมแนวสร้างสรรค์จากเนื้อเรื่อง
5. ยกเว้นข้อเขียนให้เป็นรายละเอียด
6. ปรับปรุงและขัดเกลาสำนวน โดยเพิ่มเติมรายละเอียดที่ยังขาดตลอดจนแก้ไขตัวสะกด การันต์และกำหนดว่าจะกล่าวหัวข้อใดก่อนหลัง
7. นำผลงานติชมแก้ไขอีกครั้ง เขียนเรื่องให้สมบูรณ์ อาจวาดภาพประกอบ

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2552, หน้า 5-8) ได้กล่าวถึงแนวทางการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า ครูควรคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้

1. ครูมีบุคลิกภาพที่สร้างสรรค์

1.1 จัดหากิจกรรมเร้าใจใหม่ๆ

1.2 ปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกด้านต่างๆ

1.3 รับฟังความคิดเห็นของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

1.4 ใช้คำถามทำให้เกิดคำตอบหลายๆ อย่าง

1.5 กระตุ้นให้แสดงความคิดเห็น

1.6 ชมเชยและให้กำลังใจ

1.7 มีประชาธิปไตยในการสอน

2. จัดบรรยากาศให้จูงใจ ทำได้โดยไม่ให้บรรยากาศในการทำงาน

เคร่งเครียดเกินไป เพื่อเด็กจะได้ทำงานด้วยความสบายใจ เช่น แบบฝึกหัดที่ใช้ควรมีลักษณะจูงใจให้อยากทำ ไม่มากจนน่าเบื่อหน่าย กิจกรรมควรสนุกสนาน เด็กอยากที่จะเรียน

3. เริ่มจากสิ่งใกล้ตัว นับเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญยิ่งในการสอนเขียน

เชิงสร้างสรรค์ เพราะจะช่วยเร้าความสนใจเด็กให้อยากเขียน อยากเล่าในสิ่งที่เขามีประสบการณ์อยู่ด้วยตัวเอง ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะเขียนงานต่างๆ อย่างสบายใจ

4. ยั่วยุให้มีความคิดที่แตกฉานในการจัดกิจกรรม สำหรับการเขียน

สร้างสรรค์ก็ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรอง สามารถแสดงออกได้อย่างอิสระด้วยความคิดริเริ่มของตน สามารถเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาได้หลายทาง

5. สนุกสนานในการเขียนครูผู้สอนควรจัดการเรียนการสอน

ที่มีชีวิตชีวา โดยคำนึงถึงความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย เพื่อให้ผู้เรียนสนุกสนานไม่น่าเบื่อหน่าย ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิด และประสบการณ์ต่างๆ ของเขาได้อย่างเต็มที่ จะช่วยให้เกิดแรงบันดาลใจรักในการเขียน

6. ฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ผู้ที่ไม่มีพรสวรรค์ในการเขียนก็สามารถ

แสวงหาความสำเร็จที่จะเขียนได้ ถ้าผู้นั้นมีแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องที่จะนำเอาหลักเกณฑ์ต่างๆ ในการเขียนมาใช้ให้ถูกต้อง หมั่นฝึกฝนตนเองให้เกิดความชำนาญ เพราะการเขียนเป็นทักษะของการส่งภาษา ซึ่งจะต้องอาศัยการฝึกฝนบ่อยๆ ปรับปรุงแก้ไข

ข้อบกพร่องให้ดีขึ้น ก็จะช่วยให้ผู้นั้นพัฒนาการเขียนได้ สิ่งที่ยังปฏิบัติเพื่อฝึกฝนทักษะในการเขียน มีดังนี้

6.1 ฝึกให้เป็นผู้รู้จักการค้นคว้าหาความรู้ จะช่วยให้มีข้อมูลที่จะนำใช้อ้างอิงในการเขียนเรื่องต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

6.2 ฝึกให้เป็นผู้รู้จักใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรอง เมื่อได้อ่านหรือฟังสิ่งใดมาแล้ว เพื่อทำให้เกิดความคิดแตกฉาน สามารถแสวงหาแนวทางในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้นได้

6.3 ฝึกตนเองให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการเขียนสิ่งต่างๆ โดยมีต้องหวั่นไหวต่อสิ่งใดๆ โดยผู้เขียนต้องมีเนื้อหา ข้อมูลพรั่งพร้อม มีการศึกษาค้นคว้ามาเป็นอย่างดี สามารถใช้อ้างอิงได้อย่างถูกต้อง สามารถนำประสบการณ์ของตนที่มีอยู่มาใช้ประกอบการเขียนได้ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เกิดความมั่นใจในการเขียนมากยิ่งขึ้น

6.4 ฝึกตนเองให้มีความตั้งใจจริงในการเขียนสิ่งต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เพราะการฝึกบ่อยๆ จะช่วยให้การเขียนมีพัฒนาการมากยิ่งขึ้น

6.5 ฝึกตนเองให้มีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำข้อติชมมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขผลงานการเขียนในครั้งต่อไป ให้มีพัฒนาการมากยิ่งขึ้น ขึ้นไป

สรุปได้ว่า แนวทางการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ประสบผลสำเร็จนั้น จำเป็นต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ตลอดเวลา ซึ่งครูจะต้องจัดบรรยากาศหรือกิจกรรมต่าง ๆ โดยเริ่มจากสิ่งใกล้ตัว เชื่อมโยงประสบการณ์ จินตนาการเข้าไปด้วย จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความต้องการและมีความมั่นใจที่จะเขียนเรื่องมากยิ่งขึ้น

6. รูปแบบการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

รูปแบบการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงรูปแบบการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2545, หน้า 99-104) ได้สรุปรูปแบบการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ 11 แบบ ดังนี้

1. แบบความเหมือน
2. แบบประโยชน์ของสิ่งของ
3. แบบพวกเดียวกัน

4. แบบความคล่องแคล่วในการใช้คำ
5. แบบผลที่จะเกิดตามมา
6. แบบการสร้างคำจากอักษรในคำที่กำหนดให้
7. แบบการหาคำที่มีความหมายคล้ายกัน
8. แบบความหมายของภาพ
9. แบบความสัมพันธ์ทางสังคม
10. แบบการตั้งชื่อเรื่อง
11. แบบการแต่งเรื่องสั้น

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2553, หน้า 5) ได้เสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมในการสอนเขียนงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีดังนี้

1. กำหนดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้มีจุดหมายที่ชัดเจน โดยจะต้องคำนึงถึงหลักสูตร

2. การจัดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ควรได้มีการสัมพันธ์กับกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ด้วย

3. จัดลำดับ ความยากง่ายของกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน

4. ใช้สื่อที่จูงใจเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่

และรักการเขียน

5. ให้ผู้เรียนสามารถใช้จินตนาการในการแสดงความรู้สึกนึกคิด

อย่างอิสระ

สรุปได้ว่า การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์มีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถเลือกใช้รูปแบบเดียวหรือหลายรูปแบบผสมผสานกันได้ เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการ วิทยความแตกต่างของแต่ละบุคคลของนักเรียน เพื่อให้การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

7. กิจกรรมที่นำมาใช้ฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเป็นอันดับแรก แล้วให้นักเรียนได้มีโอกาสคิดอย่างอิสระ จะส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเขียนสูงขึ้น ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงกิจกรรมที่นำมาใช้ฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

วรรณ โสภประยูร (2544, หน้า 146) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่นำมาใช้ฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. ครูควรจัดประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการดมกลิ่น การสัมผัส การเห็น การได้ยิน ให้แก่เด็กทุกคนในห้องเรียน เพื่อเป็นประสบการณ์ในด้านการฝึกประสาทสัมผัส เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนคำ ประโยค และเรื่อง

2. ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กพูดเกี่ยวกับประสบการณ์ด้วยคำพูดที่ไพเราะ

3. ฝึกให้เด็กพูดจากจินตนาการโดยใช้ภาพเป็นสื่อ

4. ช่วยเหลือเด็กให้สามารถถ่ายทอดคำพูดเป็นภาษาเขียนได้

5. ให้เด็กเขียนอย่างเสรี

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2547, หน้า 9) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่นำมาใช้ฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. กำหนดกิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ให้มีจุดหมายที่ชัดเจน โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในระดับชั้นต่างๆ

2. จัดกิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ให้มีความสัมพันธ์กับกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ด้วย

3. จัดกิจกรรมยากง่ายให้เหมาะกับผู้เรียน

4. ใช้สื่อที่จูงใจเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ และรักในการเขียน

5. ให้ผู้เรียนสามารถใช้จินตนาการในการแสดงความรู้สึกนึกคิดอย่างอิสระ

6. ครูมีบุคลิกที่สร้างสรรค์ เช่น จัดกิจกรรมเร้าใจใหม่ๆ เปิดโอกาสได้แสดงออกด้านต่างๆ กระตุ้นให้แสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของทุกคนเท่าเทียมกัน ชมเชยและให้กำลังใจ มีประชาธิปไตยในการสอน

7. จัดบรรยากาศให้จูงใจ ให้เด็กรักการเขียนสร้างสรรค์ ทำให้บรรยากาศไม่เคร่งเครียดเกินไป เช่น แบบฝึกหัดที่ใช้มีลักษณะจูงใจให้อยากทำ ไม่มากจนน่าเบื่อ เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน

8. เริ่มจากสิ่งใกล้ตัว เพราะจะช่วยสร้างความสนใจของเด็กให้อยากเรียน อยากเล่าในสิ่งที่เขา มีประสบการณ์อยู่ ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการเขียนงานต่างๆ เช่น การเขียนบันทึกประจำวัน การเขียนจดหมายเล่าเรื่อง ฯลฯ

9. ยั่วยุให้มีความคิดที่แตกฉาน ได้แก่ คิดคล่อง ต้องยืดหยุ่นความคิด และรู้จักประดิษฐ์ริเริ่ม

10. สนุกสนานในการเรียน โดยจัดกิจกรรมตามความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้แสดงความคิดและประสบการณ์ต่างๆ อย่างเต็มที่

11. ฝึกผู้เรียนให้เกิดทักษะ ต้องอาศัยการฝึกฝนบ่อยๆ พยายาม ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้นจะช่วยพัฒนาการเขียนได้

สรุปได้ว่า กิจกรรมที่นำมาใช้ฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น จะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดและใช้จินตนาการอย่างอิสระ โดยจัดกิจกรรมจากเรื่องใกล้ตัว เรื่องเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน บรรยายภาคเป็นกันเอง มีความหลากหลาย สนุกสนาน และได้ฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์บ่อยๆ ได้ปรับปรุงและพัฒนาผลงาน โดยครูต้อง เอาใจใส่นักเรียนและให้คำแนะนำเกี่ยวกับกรเขียนเชิงสร้างสรรค์

8. ประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ นอกจากจะเป็นวิธีการฝึกเขียนแบบหนึ่งให้ผู้เขียน มีโอกาสแสดงออกได้อย่างอิสระแล้ว ยังเป็นประโยชน์อีกมากมาย ซึ่งกล่าวไว้ ดังนี้

ณภัทร สระประเทศ. (2544, หน้า 26) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ประโยชน์สำหรับนักเรียน

- 1.1 ทำให้จิตใจเข้มแข็ง คิดอย่างรวดเร็ว
- 1.2 ให้เด็กได้แสดงความรู้สึกสะท้อนอารมณ์และมีสุนทรียภาพ
- 1.3 เปิดโอกาสให้เด็กทดสอบความสามารถในการเขียน
- 1.4 เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิด ความเข้าใจและปฏิกิริยา

ต่อสิ่งที่พบเห็น

2. ประโยชน์สำหรับครู

- 2.1 เป็นวิธีการที่จะช่วยให้เข้าใจความแตกต่างของเด็กแต่ละคน

2.2 เป็นวิธีการที่จะช่วยให้เกิดความคุ้นเคยและเข้าใจเด็ก

เป็นรายบุคคล

2.3 รู้แจ้งเห็นจริงความคิด ความรู้สึกและประสบการณ์ของเด็ก

กรรณิการ์ ต๊ะแสง (2548, หน้า 32) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า การเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์มีประโยชน์ทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียน เพราะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้สึก ความคิด และสติปัญญา ตลอดจนช่วยให้ผู้สอนได้รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลโดยผ่านงานเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์นั่นเอง

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ ช่วยให้ครูและนักเรียนได้พัฒนาตนเองด้านความรู้สึก ความคิดและสติปัญญาอย่างอิสระ ตลอดจนช่วยให้ครูได้รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยผ่านงานเขียน

9. การประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นงานเขียนที่แตกต่างจากงานเขียนอื่นๆ เพราะเป็นงานเขียนที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคล ดังนั้นการประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จึงควรมีหลักเกณฑ์ที่ครอบคลุมเนื้อหาในทุกๆ ด้าน ซึ่งกล่าวไว้ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 36-38) ได้กล่าวถึงการวัดผลด้านทักษะการปฏิบัติงานการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า เพื่อให้การให้คะแนนมีความเป็นปรนัยที่สุด จึงเลือกการกำหนดคุณภาพของงานเป็นข้อความที่เจาะจง ยึดติดกับเนื้อหาที่ต้องการวัด (Specific Scoring Rubrics) และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแยกตามแต่ละองค์ประกอบย่อย แล้วสรุปเป็นคะแนนรวมทีหลัง (Analysis Rubrics) ดังตาราง

ตาราง 2 เกณฑ์การตรวจให้คะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์

รายการ	เกณฑ์ที่พิจารณา	คะแนน (10)
1. การตั้งชื่อเรื่อง	1. ตั้งชื่อเรื่องได้เหมาะสมสอดคล้องกับเรื่องที่เขียน (1 คะแนน) 2. ไม่ตั้งชื่อเรื่อง หรือตั้งชื่อเรื่องไม่สอดคล้องกับเรื่องที่เขียน (0 คะแนน)	1

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการ	เกณฑ์ที่พิจารณา	คะแนน (10)
2. การสื่อความ/ ลำดับความคิด	1. เขียนได้ใจความ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับ ภาพและชื่อเรื่อง ถ่ายทอดความคิดได้เป็นเอกภาพ เรียงลำดับความคิดได้ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน (4 คะแนน) 2. เขียนได้ใจความ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับ ภาพและชื่อเรื่อง ถ่ายทอดความคิดได้เป็นเอกภาพ เรียงลำดับความคิดสับสนบางตอน (3 คะแนน) 3. เขียนได้ใจความ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับ ภาพและชื่อเรื่อง เรียงลำดับความคิดได้ต่อเนื่อง แต่ถ่ายทอดความคิดไม่เป็นเอกภาพ (2 คะแนน) 4. เขียนได้ใจความ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับ ภาพและชื่อเรื่อง ถ่ายทอดความคิดไม่เป็นเอกภาพ เรียงลำดับความคิดสับสน แต่สามารถเข้าใจได้ (1 คะแนน) 5. เขียนไม่ได้ใจความ หรือใจความไม่สอดคล้อง สัมพันธ์กับภาพและชื่อเรื่อง (0 คะแนน)	4
3. การแสดง ความคิดสร้างสรรค์	1. มีความคิดแปลกใหม่ในเชิงบวก นำเสนอเรื่อง ได้น่าสนใจและสอดคล้องคุณธรรม ข้อคิดข้อปฏิบัติ หรือคติสอนใจ (3 คะแนน) 2. มีความคิดแปลกใหม่ในเชิงบวก นำเสนอเรื่อง ได้น่าสนใจหรือสอดคล้องคุณธรรม ข้อคิด ข้อปฏิบัติ หรือคติสอนใจ (2 คะแนน) 3. มีความคิดแปลกใหม่ในเชิงบวก แต่การนำเสนอ เรื่องไม่น่าสนใจ ไม่มีสอดคล้องคุณธรรม ข้อคิด ข้อปฏิบัติ คติสอนใจ (1 คะแนน) 4. ไม่มีความคิดแปลกใหม่ในเชิงบวก หรือมีความคิด แปลกใหม่ในทางลบ (0 คะแนน)	3

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการ	เกณฑ์ที่พิจารณา	คะแนน (10)
4. การใช้ภาษา	1. ใช้ถ้อยคำสำนวนถูกต้องเหมาะสม ไม่ฟุ่มเฟือย และเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง (2 คะแนน) 2. ใช้ถ้อยคำสำนวนถูกต้องเหมาะสม อาจมีคำฟุ่มเฟือยบางแห่งและเขียนสะกดคำผิดไม่เกิน 5 คำ (1 คะแนน) 3. ใช้ถ้อยคำสำนวนไม่เหมาะสม มีคำฟุ่มเฟือย และเขียนสะกดคำผิดตั้งแต่ 2 คำ ขึ้นไป (0 คะแนน)	2

เกณฑ์การประเมินคุณภาพ

การสรุปผลการประเมินความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ พิจารณา

3 ระดับ ดังนี้

นักเรียนได้คะแนน 0-4 คะแนน ได้ระดับ 0 หมายถึง ปรับปรุง

นักเรียนได้คะแนน 5-6 คะแนน ได้ระดับ 1 หมายถึง พอใช้

นักเรียนได้คะแนน 7-คะแนน ได้ระดับ 2 หมายถึง ดี

นักเรียนได้คะแนน 8-10 คะแนน ได้ระดับ 3 หมายถึง ดีมาก

ประสิทธิ์ กาศย์กลอน (2548, หน้า 4) ได้เสนอแนะวิธีประเมินผลงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า ข้อที่ควรพิจารณาเวลาตรวจแก้งานเขียนและหลักการให้คะแนนนั้น จะต้องพยายามดูทุกแง่มุมเท่าที่จะทำได้ อย่างเฉพาะเจาะจงพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว และควรพิจารณาในข้อต่อไปนี้ คือ

1. เนื้อเรื่อง ควรพิจารณาแนวคิดหรือแนวเรื่อง การจัดระเบียบความคิด การอ้างเหตุผลการขยายความและความแจ่มแจ้งชัดเจน

2. การใช้ภาษา ควรพิจารณาระดับของภาษาที่ใช้ว่าถูกต้องตามกาลเทศะและลักษณะของเรื่อง พิจารณาการใช้คำ ประโยค การเขียนย่อหน้า การเว้นวรรคตอน การใช้สำนวนโวหาร คำพังเพย สุภาษิตต่างๆ

3. รูปแบบ ควรพิจารณาเฉพาะการเขียนที่มีแผนแน่นอนว่าทำได้ทุกรูปแบบการเขียนชนิดนั้นๆ หรือไม่ เช่น เรียงความ บทความ

4. กลไกประกอบการเขียนอื่นๆ ได้แก่ สะกดการันต์ ลายมือ
ความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย

หทัยทิพย์ ชมภูพิน (2551, หน้า 52-55) ได้เสนอเกณฑ์การให้คะแนน
การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

ตอนที่ 1 เขียนเรื่องจากภาพ จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 2 เขียนต่อเรื่องให้จบ จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 3 เขียนเรื่องโดยอิสระ จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 1 เขียนเรื่องจากภาพ (10 คะแนน) เกณฑ์การให้คะแนน

1. การตั้งชื่อเรื่อง (2 คะแนน) ดังนี้

1.1 ตั้งชื่อเรื่องได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่เขียน ให้ 2 คะแนน

1.2 ตั้งชื่อเรื่องไม่เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่เขียน ให้ 1 คะแนน

1.3 ไม่ตั้งชื่อเรื่องเลย ให้ 0 คะแนน

2. เนื้อเรื่อง (3 คะแนน) ดังนี้

2.1 เขียนเรื่องราวได้ต่อเนื่องสัมพันธ์กันตลอดเรื่อง มีความ
สอดคล้องกับภาพและบอกได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน ให้ 3 คะแนน

2.2 เขียนเรื่องราวต่อได้แต่ไม่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน มีความ
สอดคล้องกับภาพและบอกได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน ให้ 2 คะแนน

2.3 เขียนเรื่องราวสับสนวุ่นวายไม่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน แต่มีความ
สอดคล้องกับภาพ ให้ 1 คะแนน

2.4 ไม่เขียนเรื่องราวเลย ให้ 0 คะแนน

3. จินตนาการหรือแนวคิดที่มีประโยชน์ (3 คะแนน) ดังนี้

3.1 มีข้อความที่แสดงความคิดแปลกใหม่ นอกเหนือไปจากภาพ
ที่กำหนด แต่มีความสอดคล้องเหมาะสม หรือมีข้อความที่ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการ
ดำรงชีวิต 3 ข้อความ ให้ 3 คะแนน

3.2 มีข้อความที่แสดงความคิดแปลกใหม่ นอกเหนือไปจากภาพ
ที่กำหนด แต่มีความสอดคล้องเหมาะสม หรือมีข้อความที่ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการ
ดำรงชีวิต 2 ข้อความ ให้ 2 คะแนน

3.3 มีข้อความที่แสดงความคิดแปลกใหม่ นอกเหนือไปจากภาพ

ที่กำหนด แต่มีความสอดคล้องเหมาะสม หรือมีข้อความที่ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต 1 ข้อความ ให้ 1 คะแนน

3.4 ไม่มีข้อความที่แสดงความคิดแปลกใหม่ ความสอดคล้องเหมาะสมหรือไม่มีข้อความที่ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตเลย ให้ 0 คะแนน

4. การใช้ภาษาและการสื่อความหมาย (2 คะแนน) ดังนี้

4.1 เขียนสื่อความหมายโดยใช้ภาษา ถ้อยคำสำนวนที่ถูกต้องชัดเจนเหมาะสมกับตัวละคร สถานที่ ให้ 2 คะแนน

4.2 เขียนสื่อความหมายโดยใช้ภาษา ถ้อยคำสำนวนไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมกับตัวละคร สถานที่ 1-3 ที่ ให้ 1 คะแนน

4.3 เขียนสื่อความหมายไม่ได้ ให้ 0 คะแนน

ตอนที่ 2 เขียนต่อเรื่องให้จบ (10 คะแนน)

1. การตั้งชื่อเรื่อง (2 คะแนน) ดังนี้

1.1 ตั้งชื่อเรื่องได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่เขียน ให้ 2 คะแนน

1.2 ตั้งชื่อเรื่องไม่เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่เขียน ให้ 1 คะแนน

1.3 ไม่ตั้งชื่อเรื่องเลย ให้ 0 คะแนน

2. เนื้อเรื่อง (3 คะแนน) ดังนี้

2.1 เขียนเรื่องราวต่อได้อย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน มีความสอดคล้องกับหัวเรื่องที่กำหนด และบอกได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน ผลเป็นอย่างไร ให้ 3 คะแนน

2.2 เขียนเรื่องราวต่อได้ แต่ไม่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน แต่มีความสอดคล้องกับหัวเรื่องที่กำหนด และบอกได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน ผลเป็นอย่างไร ให้ 2 คะแนน

2.3 เขียนเรื่องราวสับสนวุ่นวายไม่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน แต่มีความสอดคล้องกับหัวเรื่องที่กำหนด และบอกได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน ผลเป็นอย่างไร ให้ 1 คะแนน

2.4 ไม่เขียนเรื่องราวเลย ให้ 0 คะแนน

3. จินตนาการหรือแนวความคิดที่มีประโยชน์ (3 คะแนน) ดังนี้

3.1 มีข้อความที่แสดงความคิดแปลกใหม่ และมีความสอดคล้อง

กับเรื่องที่กำหนดหรือมีข้อความที่ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต 3 ข้อความ ให้ 3 คะแนน

3.2 มีข้อความที่แสดงความคิดแปลกใหม่ และมีความสอดคล้องกับเรื่องที่กำหนดหรือมีข้อความที่ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต 2 ข้อความ ให้ 2 คะแนน

3.3 มีข้อความที่แสดงความคิดแปลกใหม่ และมีความสอดคล้องกับเรื่องที่กำหนดหรือมีข้อความที่ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต 1 ข้อความ ให้ 1 คะแนน

3.4 ไม่มีข้อความที่แสดงความคิดแปลกใหม่ หรือไม่มีข้อความที่ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตเลย ให้ 0 คะแนน

4. การใช้ภาษาและการสื่อความหมาย (2 คะแนน) ดังนี้

4.1 เขียนสื่อความหมายโดยใช้ภาษา ถ้อยคำสำนวนที่ถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสมกับตัวละคร สถานที่ ให้ 2 คะแนน

4.2 เขียนสื่อความหมายโดยใช้ภาษา ถ้อยคำสำนวนไม่ถูกต้อง และไม่เหมาะสมกับตัวละคร สถานที่ 1-3 ที่ ให้ 1 คะแนน

4.3 เขียนสื่อความหมายไม่ได้ ให้ 0 คะแนน

ตอนที่ 3 เขียนเรื่องโดยอิสระ (10 คะแนน) เกณฑ์การให้คะแนน

1. การตั้งชื่อเรื่อง (2 คะแนน) ดังนี้

1.1 ตั้งชื่อเรื่องได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่เขียน ให้ 2 คะแนน

1.2 ตั้งชื่อเรื่องไม่เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่เขียน ให้ 1 คะแนน

1.3 ไม่ตั้งชื่อเรื่องเลย ให้ 0 คะแนน

2. เนื้อเรื่อง (3 คะแนน) ดังนี้

2.1 เขียนเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กันตลอดเรื่อง และบอกได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน ได้อย่างชัดเจน ให้ 3 คะแนน

2.2 เขียนเรื่องราวได้ แต่ไม่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน แต่บอกได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน ให้ 2 คะแนน

2.3 เขียนเรื่องราวสับสนวุ่นวายไม่สัมพันธ์กัน บอกไม่ได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน ให้ 1 คะแนน

2.4 ไม่เขียนเรื่องราวเลย ให้ 0 คะแนน

3. จินตนาการหรือแนวความคิดที่มีประโยชน์ (3 คะแนน) ดังนี้
  - 3.1 มีข้อความที่แสดงความคิดแปลกใหม่ หรือมีข้อความที่ให้ข้อคิด ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต 3 ข้อความ ให้ 3 คะแนน
  - 3.2 มีข้อความที่แสดงความคิดแปลกใหม่ หรือมีข้อความที่ให้ข้อคิด ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต 2 ข้อความ ให้ 2 คะแนน
  - 3.3 มีข้อความที่แสดงความคิดแปลกใหม่ หรือมีข้อความที่ให้ข้อคิด ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต 1 ข้อความ ให้ 1 คะแนน
  - 3.4 ไม่มีข้อความที่แสดงความคิดแปลกใหม่ หรือไม่มีข้อความที่ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตเลย ให้ 0 คะแนน
4. การใช้ภาษาและการสื่อความหมาย (2 คะแนน) ดังนี้
  - 4.1 เขียนสื่อความหมายโดยใช้ภาษา ถ้อยคำสำนวนที่ถูกต้อง ชัดเจนเหมาะสมกับตัวละคร สถานที่ ให้ 2 คะแนน
  - 4.2 เขียนสื่อความหมายโดยใช้ภาษา ถ้อยคำสำนวนไม่ถูกต้อง และไม่เหมาะสมกับตัวละคร สถานที่ 1-3 ที่ ให้ 1 คะแนน
  - 4.3 เขียนสื่อความหมายไม่ได้ ให้ 0 คะแนน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 63-67) ได้เสนอวิธีการวัดผล และการประเมินผลงานเขียน 10 วิธี วิธีที่นำมาเสนอนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่นำเสนอไว้ ครูสามารถเพิ่มเติมปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมแก่สถานการณ์ได้ทั้งสิ้น มีดังนี้

  1. ถ้าเป็นกิจกรรมประเภทเกม เต็มคำ ถูกผิด ควรเฉลยคำตอบ ตรวจสอบระหว่างเพื่อนในช่วงโม่ง แล้วส่งครูตรวจอีกครั้งหนึ่ง
  2. ถ้าเป็นกิจกรรมแสดงความคิดเห็น อาจใช้การอภิปรายแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนในชั้นได้ ครูวัดผลทั้งการสังเกต การตอบคำถาม การสนทนา การสัมภาษณ์ และการอภิปราย
  3. ถ้าเป็นกิจกรรมการเขียนในห้องเรียน และมีเวลาเขียนเสร็จภายในห้องเรียน ครูอาจพิจารณาคัดเลือกข้อเขียนเด่น แปลกใหม่ นำมาถ่ายทอดให้นักเรียนคนอื่นแสดงความคิดเห็น วิचारณ์ ชื่นชม และนำไปเป็นแบบอย่างการสร้างสรรค์พัฒนาความคิด ตัดผลงานที่ป้ายนิเทศประจำสัปดาห์
  4. ถ้าเป็นกิจกรรมกลุ่ม ครูสังเกตความร่วมมือของนักเรียนทุกคนในกลุ่ม

5. ถ้าเป็นงานเขียนที่เป็นการบ้าน ควรซักถามวิธีการผลิตข้อเขียนสาเหตุ และคาดว่าจะได้รับผลอย่างไรเสียก่อนเพื่อทราบแนวความคิดในการทำงานของนักเรียนอย่างคร่าวๆ
6. การบันทึกกอนทุนควรให้จัดทำอย่างสม่ำเสมอเป็นผลงานการเขียนอีก 1 ชิ้น
7. การเขียนเล่าเรื่องจากประสบการณ์หรือการกระทำที่นำยกย่องของนักเรียนเองหรือที่ไปประสบและนำมาเขียน ครูอาจเสนอแนวทางในการผลิตผลงานที่ใหม่ๆ ได้หลายวิธี เช่น เขียนเป็นการ์ตูน คำขวัญ คำประพันธ์ บันทึกเล่าเรื่อง และเล่าข่าว เป็นต้น นับเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ ควรสนับสนุนนำส่งลงหนังสือพิมพ์บางฉบับได้
8. การให้นักเรียนมีส่วนร่วมพิจารณาผลงานของเพื่อนๆ ว่าของผู้ใดชอบงานชิ้นใด เพราะเหตุใด เป็นสิ่งเพิ่มพูนความสามารถทางการเขียนยิ่งขึ้น
9. การจัดทำป้ายนิเทศแสดงผลงานเขียนโดยเฉพาะงานเขียนที่อยู่ในช่วงเทศกาลต่างๆ เช่น วันแม่ วันพ่อ และวันลอยกระทง ฯลฯ เป็นสิ่งพึงทำ
10. การรวบรวมผลงานการเขียน จัดทำเป็นแฟ้มสะสมผลงาน (portfolio) แลกเปลี่ยนกับเพื่อนในห้องเดียวกันและต่างห้อง นับเป็นการสนับสนุนสะสมข้อมูลในการเขียน

การวัดสมรรถภาพการเขียนอาจใช้วิธีการให้นักเรียนเขียนโดยตรงตามหัวข้อที่กำหนดให้ หรืออาจวัดความคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยให้เขียนอย่างเสรีเชิงสร้างสรรค์ หรือใช้แบบทดสอบวัดการสะกดคำ การเรียงลำดับคำ การใช้เครื่องหมาย และการใช้ถ้อยคำ กรณีให้เขียนเรียงความตามหัวข้อที่กำหนด ครูสามารถกำหนดเกณฑ์ และใช้แบบประเมิน ดังตัวอย่าง

เกณฑ์การตรวจเรียงความ

เกณฑ์ในการตรวจเรียงความ คะแนนเต็ม 20 คะแนน อาจพิจารณาเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. องค์ประกอบ

องค์ประกอบ หมายถึง ความถูกต้องตามลักษณะการเขียนเรียงความ ได้แก่ คำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป คะแนนเต็ม 2 คะแนน มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คะแนน 0 ไม่มีเนื้อเรื่อง

คะแนน 1 มีเนื้อเรื่องขององค์ประกอบอื่น

คะแนน 2 มีองค์ประกอบครบถ้วน คือ ชื่อเรื่อง คำนำ เนื้อเรื่อง
สรุป

2. เนื้อหา

เนื้อหา หมายถึง เนื้อหาสัมพันธ์กับชื่อเรื่องที่กำหนด มีประเด็น
น่าสนใจ และมีข้อมูลสนับสนุนอย่างชัดเจน คะแนนเต็ม 4 คะแนน มีเกณฑ์การให้คะแนน
ดังนี้

คะแนน 0 เนื้อหาสาระไม่สัมพันธ์กับชื่อเรื่องที่กำหนด

คะแนน 1 เนื้อหาสาระสัมพันธ์กับชื่อเรื่องที่กำหนด

คะแนน 2 เนื้อหาสาระสัมพันธ์กับชื่อเรื่องที่กำหนด มีข้อมูล

สนับสนุน

คะแนน 3 เนื้อหาสาระสัมพันธ์กับชื่อเรื่องที่กำหนด มีประเด็น

น่าสนใจมีข้อมูลสนับสนุน

คะแนน 4 เนื้อหาสาระสัมพันธ์กับชื่อเรื่องที่กำหนด มีประเด็น

น่าสนใจมีข้อมูลสนับสนุนอย่างชัดเจน

3. ความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การนำเสนอที่น่าสนใจ สอดแทรกคติ
ข้อคิดหรือข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติ มีแนวคิดที่แปลกใหม่ มีคุณค่าต่อตนเองและสังคม

คะแนนเต็ม 4 คะแนน มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 0 ไม่มีความคิดสร้างสรรค์

คะแนน 1 มีแนวคิดที่แปลกใหม่

คะแนน 2 มีแนวคิดที่แปลกใหม่ และมีค่าต่อตนเองและสังคม

คะแนน 3 การนำเสนอที่น่าสนใจ มีแนวคิดที่แปลกใหม่ และมีค่า
ต่อตนเองและสังคม

คะแนน 4 การนำเสนอที่น่าสนใจ สอดแทรกคติ ข้อคิด หรือ
ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติ มีแนวคิดที่แปลกใหม่ และมีค่าต่อตนเองและสังคม

4. การใช้ภาษา

การใช้ภาษา หมายถึง ใช้ภาษาถูกต้องสละสลวย ใช้สำนวนโวหาร
หรือคำประพันธ์ประกอบเหมาะสม สื่อความหมายชัดเจน และการลำดับความไม่วกวน

คะแนนเต็ม 4 คะแนน มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คะแนน 0 ใช้ภาษาไม่ถูกต้อง

คะแนน 1 ใช้ภาษาถูกต้อง

คะแนน 2 ใช้ภาษาถูกต้องสละสลวย สื่อความหมายชัดเจน

คะแนน 3 ใช้ภาษาถูกต้องสละสลวย สื่อความหมายชัดเจน

การลำดับ ความไม่วกวน

คะแนน 4 ใช้ภาษาถูกต้องสละสลวย ใช้สำนวนโวหาร หรือคำ
ประพันธ์ ประกอบเหมาะสม สื่อความหมายชัดเจน การลำดับความไม่วกวน

5. อักษรวิธี

อักษรวิธี หมายถึง สะกดคำ ใช้อักษรย่อ ใช้สัญลักษณ์ เครื่องหมาย
วรรคตอน เป็นไปตามหลักเกณฑ์การใช้ภาษาไทย คะแนนเต็ม 4 คะแนน มีเกณฑ์การให้
คะแนน ดังนี้

คะแนน 0 ใช้อักษรย่อ ใช้สัญลักษณ์ เครื่องหมายวรรคตอนผิด
เกิน 13 แห่ง

คะแนน 1 ใช้อักษรย่อ ใช้สัญลักษณ์ เครื่องหมายวรรคตอนผิด
10 – 12 แห่ง

คะแนน 2 ใช้อักษรย่อ ใช้สัญลักษณ์ เครื่องหมายวรรคตอนผิด
7 – 9 แห่ง

คะแนน 3 ใช้อักษรย่อ ใช้สัญลักษณ์ เครื่องหมายวรรคตอนผิด
4 – 6 แห่ง

คะแนน 4 ใช้อักษรย่อ ใช้สัญลักษณ์ เครื่องหมายวรรคตอนผิด
1 – 3 แห่ง

หมายเหตุ การนับคำผิด ถ้าผิดซ้ำคำเดียวให้นับเป็น 1 แห่ง

6. ความสะอาด

ความสะอาด หมายถึง ลักษณะโดยทั่วไปของชิ้นงานโดยภาพรวม
ตัวอักษรอ่านง่าย สะอาด และเป็นระเบียบ คะแนนเต็ม 2 คะแนน มีเกณฑ์การให้คะแนน
ดังนี้

คะแนน 0 ตัวอักษรอ่านยาก หรือสกปรก

คะแนน 1 ตัวอักษรอ่านง่าย สะอาด ขาดความเป็นระเบียบ

คะแนน 2 ตัวอักษรอ่านง่าย สะอาด เป็นระเบียบ

การวัดและประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้นครูผู้สอนต้องพิจารณาให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิธีการที่ให้เขียนเชิงสร้างสรรค์ในลักษณะใด แล้ววิธีการประเมินผลที่ไปด้วยกันได้ดี จึงเกิดความยุติธรรมแก่ผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ที่ได้จะมีประสิทธิภาพ เมื่อผู้เรียนได้รับผลการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ย่อมเชื่อได้ว่าผู้เรียนมีมาตรฐานการเรียนรู้ เมื่อนำผลการเรียนไปเทียบกับผู้อื่น ในการวัดและประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทุกครั้ง ผู้เรียนต้องได้ทราบผล เพื่อจะได้ดูการพัฒนาการในการเรียนของตนเอง และปรับปรุงตัวเองให้พัฒนาดีขึ้นต่อไป ดังนั้นการวัดและประเมินผลจึงเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นมาก

สรุป การประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น ครูควรประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคล ไม่ควรนำผลงานของนักเรียนมาเปรียบเทียบกัน เนื่องจากความรู้ ความคิด และประสบการณ์ต่างๆ ที่นักเรียนมีไม่เท่ากัน จึงควรมีเกณฑ์ในการประเมิน ไม่ตัดสินตามความรู้สึกของครู โดยให้ความสำคัญในด้านการแสดงออกทางความคิด ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์การให้คะแนนของ หทัยทิพย์ ชมภูพิน (2551) ไปใช้ในการให้คะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน

การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ

การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย จึงมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ ดังนี้

นคร พันธุ์ณรงค์ (2549, หน้า 11) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ว่าเป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดสถานการณ์และบรรยากาศให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มมีสมาชิกที่มีลักษณะแตกต่างกันในด้านสติปัญญาหรือความถนัด สมาชิกแต่ละคนจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตนเองและของสมาชิกในกลุ่มรับผิดชอบ ในความสำเร็จของกลุ่มร่วมกัน ความสำเร็จของกลุ่มพิจารณาจากความสำเร็จในการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคน การเรียนรู้แบบร่วมมือจะพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคม

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2553, หน้า 8) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือว่า เป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้กันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มี

ความรู้ความสามารถแตกต่างกัน แต่ทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่เรียนอ่อนกว่า ร่วมกันรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง และของสมาชิกในกลุ่มร่วมกัน ความสำเร็จของแต่ละบุคคล คือความสำเร็จของกลุ่ม

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2554, หน้า 197) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือว่า เป็นการสอนแบบครบวงจร ผู้เรียนเรียนรู้ได้โดยลงมือปฏิบัติสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 4-5 คนเน้นให้มีการแบ่งงานกันทำ ผู้เรียนมีความสามารถแตกต่างกัน ในขณะที่เรียนสมาชิกช่วยเหลือกันในการทำงานในเนื้อหาหนึ่ง เมื่อจบบทเรียนจะทดสอบเป็นรายบุคคลแล้วนำมาเฉลี่ยกลุ่มใดมีคะแนนถึงเกณฑ์กำหนดจะได้รับรางวัล

ทีศนา แคมมณี (2554, หน้า 98) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือว่า เป็นการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย โดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม

สรุป การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ หมายถึง การจัดกิจกรรม สถานการณ์และบรรยากาศ ที่เน้นให้ผู้เรียนร่วมมือกันและช่วยเหลือกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มมีสมาชิกที่มีความสามารถในการเรียนรู้แตกต่างกัน สมาชิกแต่ละคนจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตนเองและของสมาชิกในกลุ่มรับผิดชอบ และในความสำเร็จของกลุ่มด้วยกัน

2. ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือไว้ ดังนี้

กิ่งฟ้า สินธุ์วงษ์ (2547, หน้า 7-8) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือไว้ว่า เป็นการทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น เกิดการถ่ายโยงในสิ่งที่ตนเรียนรู้ไปสู่เพื่อน และสามารถนำความรู้ที่ไปใช้ และถ่ายทอดด้วยวิธีที่เหมาะสมได้

เกื้อกุล สุขปิติ (2550, หน้า 50-55) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือไว้ว่า ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงที่สอดคล้องสัมพันธ์กับชีวิตจริง มีทักษะการแสวงหาความรู้ การคิดแก้ปัญหา การแสดงออก ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ วางแผนทำงานอย่างเป็นระบบ มีความรับผิดชอบ ชยัน อดทน และซื่อสัตย์ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยกันและกับครูผู้สอน ปรับปรุงพัฒนาตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีความสุข การเรียนรู้จากครู

ซึ่งเน้นเนื้อหาเป็นหลักไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินชีวิต การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

ฉันท ชาติทอง (2550, หน้า 167-169) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือไว้ว่า ผู้เรียนจะได้รับความรู้จากการปฏิบัติงานกลุ่ม ผู้เรียนจะร่วมมือช่วยเหลือ ฟังพากันและกันในการเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวกที่ทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อธิบายความรู้ให้สมาชิกในกลุ่มฟัง และรับผิดชอบผลงานของกลุ่มร่วมกัน เป็นการพัฒนาทักษะทางวิชาการและทักษะการอยู่ร่วมในสังคมประชาธิปไตยไปพร้อมๆ กัน

สรุป การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเป็นการจัดกิจกรรมที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น เกิดการพัฒนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน และร่วมมือกันทำงานด้วยบรรยากาศของมิตรภาพ ทำให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเป็นการพัฒนาทักษะการอยู่ร่วมในสังคมประชาธิปไตยไปพร้อมๆ กัน

3. หลักการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ

ทิตินา แคมมณี (2554, หน้า 99-101) กล่าวถึงองค์ประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ประการ ดังนี้

1. การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน (Positive Interdependence) โดยถือว่าทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกันและจะต้องพึ่งพากัน เพื่อความสำเร็จร่วมกัน
2. การปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิด (Face to Face promotive Interaction) เพื่อการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน ในทางที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย สมาชิกกลุ่มจะห่วงใย ไว้วางใจ ส่งเสริม และช่วยเหลือกันและกันในการทำงานต่างๆ ร่วมกันและส่งผลให้เกิดสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
3. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคนได้ (Individual Accountability) สมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้ทุกคน ไม่มีใครที่จะได้รับประโยชน์โดยไม่ทำหน้าที่ของตน ดังนั้นกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีระบบการตรวจสอบผลงาน ทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม วิธีการที่สามารถส่งเสริมให้ทุกคนทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ที่มีหลายวิธี เช่นการจัดกลุ่มให้เล็กเพื่อจะได้มีการเอาใจใส่กันและกันอย่างทั่วถึง การทดสอบเป็นรายบุคคล การสุ่มเรียกชื่อรายงาน ครูสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในกลุ่ม การจัดให้กลุ่มมีผู้สังเกตการณ์ การให้ผู้เรียนสอนกันและกัน เป็นต้น

4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and Small-group Skills) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญหลายประการ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ ยอมรับและไว้วางใจกันและกัน ซึ่งครูควรสอนและฝึกให้แก่ผู้เรียนเพื่อช่วยให้ดำเนินงานไปได้

5. การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้และปรับปรุงงานให้ดีขึ้น การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มครอบคลุมการวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการทำงานของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มและผลงานของกลุ่ม การวิเคราะห์การเรียนรู้ อาจทำโดยครู หรือผู้เรียน หรือทั้งสองฝ่าย การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มนี้เป็นยุทธวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมให้กลุ่มตั้งใจทำงาน เพราะรู้ว่าจะได้รับข้อมูลป้อนกลับ และช่วยฝึกทักษะการรู้จักคิด (metacognition) คือ สามารถที่จะประเมินการคิดและพฤติกรรมของตนที่ได้ทำไป

5.1 ผลดีของการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ดังนี้

การเรียนรู้แบบร่วมมือได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ผลจากการวิจัยพบว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือส่งผลดีต่อผู้เรียนตรงกันในด้านต่างๆ ดังนี้

5.1.1 มีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น (Greater Efforts achieve) การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น (Long-term Retention) มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เหตุผลดีขึ้น และคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น

5.1.2 มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น (More Positive Relationships Among Students) การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีน้ำใจนักกีฬามากขึ้น ใฝ่ใจในผู้อื่นมากขึ้น เห็นคุณค่าของความแตกต่าง ความหลากหลาย การประสานสัมพันธ์ และการรวมกลุ่ม

5.1.3 มีสุขภาพจิตดีขึ้น (Greater Psychological Health) การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดีขึ้น มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเองและมีความ

เชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคม และสามารถในการเผชิญกับความเครียดและความแปรผันต่างๆ

4. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือไว้ ดังนี้

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548, หน้า 134-135) กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม

- 1.1 ครูสอนทักษะในการเรียนรู้ร่วมกัน
- 1.2 จัดกลุ่มนักเรียน
- 1.3 บอกวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน
- 1.4 บอกวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน

2. ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

- 2.1 ครูอธิบายเนื้อหาบทเรียน
- 2.2 ให้นักเรียน

3. ขั้นที่ 3 ทำงานกลุ่ม

นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่ม

4. ขั้นที่ 4 ตรวจสอบผลงานและคะแนนทดสอบ

- 4.1 ครูตรวจผลงาน (กลุ่ม และ/หรือ รายบุคคล)
- 4.2 ครูทดสอบ (กลุ่ม และ/หรือ รายบุคคล)

5. ขั้นที่ 5 สรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

- 5.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน
- 5.2 ครูและนักเรียนประเมินผลการทำงานกลุ่ม

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550, หน้า 122-123) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ไว้ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

- 1.1 ผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์ของบทเรียน
- 1.2 ผู้สอนจัดกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณไม่เกิน

6 คน มีสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน ผู้สอนแนะนำวิธีการทำงานกลุ่ม และบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม

2. ชั้นสอน

2.1 ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน บอกปัญหาหรืองานที่ต้องการให้กลุ่มแก้ไขหรือคิดวิเคราะห์ หาคำตอบ

2.2 ผู้สอนแนะนำแหล่งข้อมูล ค้นคว้า หรือให้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการคิดวิเคราะห์

2.3 ผู้สอนมอบหมายงานที่กลุ่มต้องทำให้ชัดเจน

3. ชั้นทำกิจกรรมกลุ่ม

3.1 ผู้เรียนร่วมมือกันทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ ทุกคนร่วมรับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น การจัดกิจกรรมในชั้นนี้ ครูควรใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ ที่น่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การเล่าเรื่องรอบวง มุมสนทนา คู่ตรวจสอบ คู่คิด ฯลฯ

3.2 ผู้สอนสังเกตการณ์ทำงานของกลุ่ม คอยเป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้ความกระจ่างในกรณีที่ผู้เรียนสงสัยต้องการความช่วยเหลือ

4. ชั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ชั้นนี้ผู้เรียนจะรายงานผลการทำงานกลุ่ม ผู้สอนและเพื่อนกลุ่มอื่นอาจซักถามเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดเจน เพื่อเป็นการตรวจสอบผลงานของกลุ่มและรายบุคคล

5. ชั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ชั้นนี้ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ผู้สอนควรช่วยเสริมเพิ่มเติมความรู้ ช่วยคิดให้ครบตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่มทั้งส่วนที่เด่นและส่วนที่ควรปรับปรุงแก้ไข

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2553, หน้า 56) กล่าวถึงขั้นตอนของการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือไว้ ดังนี้

1. ชั้นเตรียม กิจกรรมในชั้นเตรียมประกอบด้วย ครูแนะนำทักษะการเรียนรู้ร่วมกันและจัดเป็นกลุ่มย่อยๆ ประมาณ 2-6 คน ครูควรแนะนำเกี่ยวกับระเบียบของกลุ่ม บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม แจกวัสดุประสงค์ของบทเรียน และการทำกิจกรรมร่วมกันและการฝึกฝนทักษะพื้นฐานจำเป็นสำหรับกิจกรรมกลุ่ม

2. **ขั้นสอน** ครูนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหา แนะนำแหล่งข้อมูล และมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม

3. **ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม** ผู้เรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยที่แต่ละคน มีบทบาทและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นขั้นที่สมาชิกในกลุ่มจะได้ร่วมกันรับผิดชอบ ต่องานของกลุ่ม ในขั้นนี้ครูอาจกำหนดให้นักเรียนใช้เทคนิคต่างๆ ในการทำกิจกรรม แต่ละครั้ง เทคนิคที่ใช้แต่ละครั้งจะต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการเรียนแต่ละเรื่อง ในการเรียนครั้งหนึ่งๆ อาจต้องใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือหลายเทคนิคประกอบกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียน

4. **ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วน หรือยัง** ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เน้นตรวจสอบผลงานเป็นรายกลุ่มและรายบุคคล ในบางกรณีผู้เรียนอาจต้องซ่อมเสริมส่วนที่ยังขาดตกบกพร่อง ต่อจากนั้นเป็นการทดสอบ ความรู้

5. **ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม** ครูและผู้เรียน ช่วยกันสรุปบทเรียน และพิจารณาว่าอะไรคือจุดเด่นของงาน และอะไรควรปรับปรุง

สรุป การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม ในกลุ่มจะมีสมาชิกที่มีความสามารถในการเรียนรู้ แตกต่างกัน ซึ่งทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในความสำเร็จของกลุ่ม ด้วยกัน

5. บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือ

วิลลาร์ด สุนทรโรจน์ (2552, หน้า 45-64) ได้สรุปบทบาทของครูในการจัด กิจกรรมกลุ่มร่วมมือ ดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่ม (โดยปกติประมาณ 3-6 คนต่อกลุ่ม) และลักษณะของกลุ่มควรเป็นกลุ่มที่ความสามารถ มีทั้งผู้เรียนเก่ง เรียนปานกลาง และเรียนอ่อน

2. ดูแลการจัดลักษณะการนั่งของสมาชิกกลุ่มให้ทำงานร่วมกันได้สะดวก และง่ายต่อการสังเกตและติดตามความก้าวหน้าของกลุ่ม โดยผู้สอนจะต้องศึกษาคะแนน สอบวิชาใดวิชาหนึ่งของนักเรียน เรียงลำดับที่จากคนที่มีความสามารถสูงสุดไปหาคนที่มีความ ต่ำสุด แล้วจัดให้แต่ละกลุ่มมีคนเก่ง ปานกลางและอ่อนคละกันทุกกลุ่ม ในแต่ละกลุ่ม

ควรจะมีทั้งเพศชายและหญิงคละกันด้วย และกลุ่มที่มีขนาดพอเหมาะคือ กลุ่มที่มีสมาชิก 4 คน ดังตัวอย่างในห้องเรียนที่มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 25 คน ให้เรียงลำดับคะแนนจาก คนที่ได้คะแนนสูงสุดไปหาต่ำสุดตามลำดับแล้วจัดกลุ่มตามลำดับที่ ดังตาราง

ตาราง 3 การจัดกลุ่มเรียงอันดับคะแนนจากสูงสุดไปหาต่ำสุด

ระดับความสามารถ	กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4	กลุ่ม 5	กลุ่ม 6
เก่ง	1	2	3	4	5	6
ปานกลาง	12	11	10	9	8	7
ปานกลาง	13	14	15	16	17	18
อ่อน	24	23	22	21	20	19
อ่อน	25					

การแบ่งกลุ่มแบบนี้จะเห็นได้ว่าทุกกลุ่มจะมีนักเรียนคละเก่ง ปานกลางและอ่อนเหมือนกัน การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือนี้จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยนักเรียนทุกคนในกลุ่มจะมีความสุขใจในการพูดคุย ซักถามกัน การให้ความรู้แก่กัน คนเก่งจะเกิดความภาคภูมิใจในการให้ความรู้แก่คนปานกลางและคนอ่อน คนปานกลางจะเรียนรู้วิธีเรียนจากคนเก่ง และทั้งคนเก่งและคนปานกลางจะช่วยคนอ่อน ซึ่งการเรียนรู้แบบนี้จะช่วยให้คนปานกลางและคนอ่อนคะแนนสูงขึ้นและมีความสุขในการเรียนรู้

3. ชี้แจงกรอบกิจกรรมให้นักเรียนแต่ละคนเข้าใจวิธีการและกฎเกณฑ์การทำงาน

4. สร้างบรรยากาศที่เสริมสร้างการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกกลุ่ม

5. เป็นที่ปรึกษาของทุกกลุ่ม และคอยติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของกลุ่มและสมาชิก

6. ยกย่องเมื่อนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ให้รางวัลคำชมเชยในลักษณะกลุ่ม

7. กำหนดว่าผู้เรียนควรทำงานร่วมกันแบบกลุ่มนานเพียงใด

6. ประเภทของการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ

ทิศนา แคมมณี (2554, หน้า 102) กล่าวถึงประเภทการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า กลุ่มการเรียนรู้ที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปมี 3 ประเภท คือ

1. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ (Formal Cooperative Learning Group) กลุ่มประเภทนี้ครูจัดขึ้นโดยการวางแผน จัดระเบียบ กฎเกณฑ์ วิธีการ และเทคนิคต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันเรียนรู้สาระต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นหลายๆ ชั่วโมงติดต่อกันหรือปลายสัปดาห์ติดต่อกัน จนกระทั่งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนด

2. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ (Informal Cooperative Learning Group) กลุ่มประเภทนี้ครูจัดขึ้นเฉพาะกิจเป็นครั้งคราว โดนสอดแทรกอยู่ในการสอนปกติอื่นๆ โดยเฉพาะการสอนแบบบรรยาย ครูสามารถจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกเข้าไปเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมุ่งความสนใจ หรือใช้ความคิดเป็นพิเศษในสาระบางจุด

3. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างถาวร (Cooperative Base Groups) กลุ่มประเภทนี้เป็นกลุ่มการเรียนรู้ที่สมาชิกกลุ่มมีประสบการณ์ทำงานหรือการเรียนรู้ร่วมกันมานานจนกระทั่งเกิดสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้น สมาชิกกลุ่มมีความผูกพัน ห่วงใยช่วยเหลือกันและกันอย่างต่อเนื่อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกประเภทการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ เพื่อใช้ในการพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แผนผังความคิด (Mind Mapping)

แผนผังความคิดนั้นมีชื่อเรียกต่างๆ กันไป ได้แก่ แผนผังความคิด แผนผังการวิเคราะห์เนื้อหา ผังมโนคติ แผนที่ความคิด หรือแผนภูมิเนื้อหา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้คำว่า แผนผังความคิด และได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความเป็นมา ความหมาย และหลักการเขียนแผนผังความคิดไว้ดังนี้

1. ความเป็นมาของแผนผังความคิด

Tony Buzan เป็นชาวอังกฤษ เป็นผู้ริเริ่มพยายามนำเอาความรู้เรื่องสมองมาปรับใช้กับการเรียนรู้ของเขา โดยพัฒนาจากการจดบันทึกแบบเดิมที่จดบันทึกเป็นตัวอักษร เป็นบรรทัดๆ เป็นแถวๆ ใช้ปากกาหรือดินสอสีเดียวมาเป็นการบันทึกด้วยคำ ภาพ สัญลักษณ์ แบบแผ่เป็นรัศมีออกรอบๆ ศูนย์กลางเหมือนกับการแตกแขนงของกิ่งไม้โดยใช้สีเส้น ต่อมาเขาก็พบว่า วิธีการที่เขาใช้นั้นสามารถนำไปใช้กับกิจกรรมอื่นในชีวิตส่วนตัว และชีวิตการทำงานได้ด้วย เช่น ใช้ในการวางแผน การตัดสินใจ การช่วยจำ การแก้ปัญหา

การนำเสนอ การเขียนหนังสือ เป็นต้น ซึ่ง Tony Buzan ได้เขียนหนังสือ Use your Head (ใช้หัวคิด) และ Get Ahead (ใช้หัวลุย) ร่วมกับ Vanda North และธัญญา ผลอนันต์ ได้แปลเป็นฉบับภาษาไทย ซึ่งเป็นผู้นำแนวคิดวิธีการนี้เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยพบว่า วิธีการของ Mind Mapping นั้นสามารถนำไปใช้ได้ทั้งชีวิตส่วนตัวและการงานจริง และถ้านำแนวคิดเทคนิควิธีการนี้ขยายผลในวงการศึกษา น่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับผู้ที่ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ เริ่มตั้งแต่การวางแผนจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมต่างๆ ในการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนนั้นจะสามารถพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ศาสตร์และศิลป์ด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น สามารถช่วยคิด จำ บันทึก เข้าใจเนื้อหา การนำเสนอ ข้อมูล และช่วยแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้การเรียนรู้เป็นเรื่องที่สนุกสนาน มีชีวิตชีวายิ่งขึ้น (ธัญญา ผลอนันต์, 2552, หน้า 9-10)

2. ความหมายของแผนผังความคิด

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551, หน้า 30) ให้ความหมายของแผนผังความคิดไว้ว่า แผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นการนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมองมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การเขียนแผนผังความคิด (Mind Mapping) นั้นเกิดจากการใช้ทักษะทั้งหมดของสมอง หรือเป็นการทำงานร่วมกันของสมองทั้ง 2 ซีก คือ สมองซีกซ้ายและซีกขวา ซึ่งสมองซีกซ้ายจะทำหน้าที่ในการวิเคราะห์คำ ภาษา สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับ ความเป็นเหตุเป็นผล ตรรกวิทยา ส่วนสมองซีกขวากจะทำหน้าที่สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความงาม ศิลปะ จังหวะโดยมีแถบเส้นประสาทคอร์ปัสคัลโลซัม เป็นเหมือนสะพานเชื่อม

ทิตินา แคมมณี (2553, หน้า 389) ให้ความหมายของแผนผังความคิดว่าเป็นผังที่แสดงความสัมพันธ์ของสาระหรือความคิดต่างๆ ให้เห็นเป็นโครงสร้างในภาพรวม โดยใช้เส้น คำ ระยะห่างจากจุดศูนย์กลาง สี เครื่องหมาย รูปทรงเรขาคณิตและภาพ แสดงความหมายและความเชื่อมโยงของความคิดหรือสาระนั้นๆ

อภิรักษ์ กีก้อง (2554, หน้า 47) ให้ความหมายแผนผังความคิดว่าเป็นการถ่ายทอดความคิด หรือข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่ในสมองลงกระดาษโดยการใชภาพ สี เส้น และการโยงใย แทนการจดย่อแบบเดิมที่เป็นบรรทัดๆ เรียงจากบนลงล่างขณะเดียวกันมันก็ช่วยเป็นสื่อ นำข้อมูลจากภายนอก เช่น หนังสือ คำบรรยาย การประชุมส่งเข้าสมองให้เก็บรักษาไว้ได้ดีกว่าเดิม ซ้ำยังช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ง่ายเข้า เนื่องจากเห็นเป็นภาพรวม และเปิดโอกาสให้สมองให้เชื่อมโยงต่อข้อมูลหรือความคิดต่างๆ เข้าหากันได้

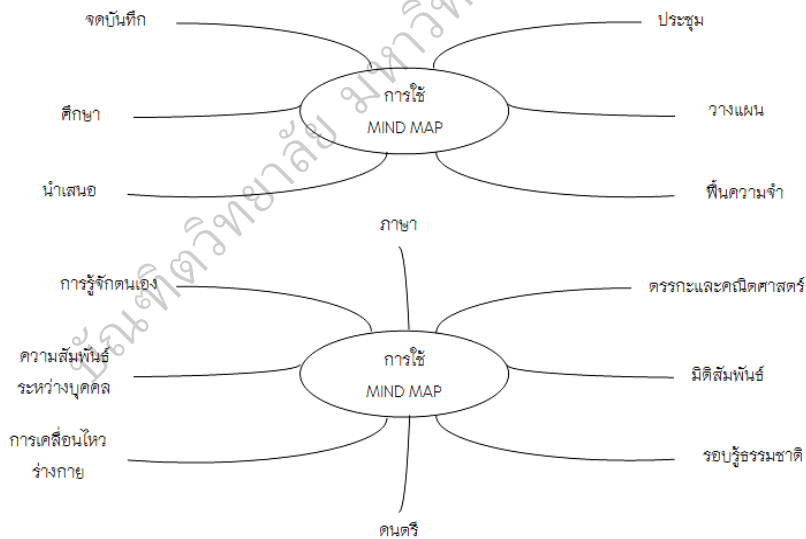
ง่ายกว่า “ใช้แสดงการเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งระหว่างความคิดหลัก ความคิดรองและความคิดย่อยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน” ผังความคิด (Mind Map) ลักษณะ การเขียนผังความคิด เทคนิคการคิดคือ นำประเด็นใหญ่ๆ มาเป็นหลัก แล้วต่อด้วยประเด็น รองในชั้นถัดไป

สรุปได้ว่า แผนผังความคิด หมายถึง การใช้แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ ของแนวคิดหลักและแนวคิดรองลงไป ที่ใช้กระบวนการคิดรวบยอดและวิธีการสร้าง องค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ ในรูปแบบต่างๆ และเป็นแนวทางในการเขียน เഴียงสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพ

3. หลักการเขียนแผนผังความคิด

ทิตนา แชมมณี (2553, หน้า 389–392) กล่าวว่า ผังความคิดมีหลาย ประเภท หรือหลายรูปแบบ ผู้ใช้เลือกให้เหมาะสมกับข้อมูลหรือความรู้ที่จะนำเสนอหรือ สื่อสารได้เข้าใจอย่างรวดเร็วและเป็นที่น่าสนใจ รายละเอียดดังนี้

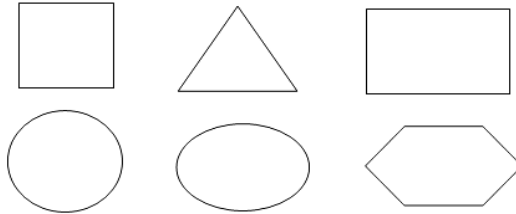
1. เขียนความคิดรวบยอดหลักไว้ตรงกลาง แล้วแตกสาขาออกไป เป็นความคิดรวบยอดย่อยๆ เช่น

ภาพประกอบ 4 ตัวอย่างผังความคิดเรื่องการใช้ Mind Map

ที่มา : ทิตนา แชมมณี, (2554, หน้า 389)

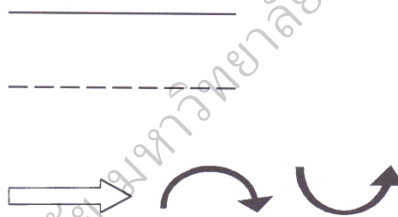
2. เขียนคำที่เป็นตัวแทนความหมายของความคิดนั้นๆ ลงไป และใช้รูปทรงเรขาคณิตแสดงระดับของคำ คำใดอยู่ในขอบเขตหรือระดับเดียวกัน ใช้รูปทรงเรขาคณิตเดียวกันล้อมรอบคำนั้น รูปทรงเรขาคณิตที่นิยมใช้กันโดยทั่วไปมีดังนี้

ภาพประกอบ 5 รูปทรงเรขาคณิตที่ใช้ในผังความคิด

ที่มา : ทิศนา แคมมณี, (2554, หน้า 390)

3. ลากเส้นเชื่อมโยงความคิด เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของความคิดต่างๆ เส้นที่ใช้อาจเป็นเส้นตรง เส้นโค้ง หรืออาจเป็นลูกศร แสดงความเชื่อมโยงของความคิดต่างๆ ตัวอย่างการใช้เส้นมีดังนี้

ภาพประกอบ 6 ลักษณะของเส้นที่ใช้ในผังความคิด

ที่มา : ทิศนา แคมมณี, (2554, หน้า 390)

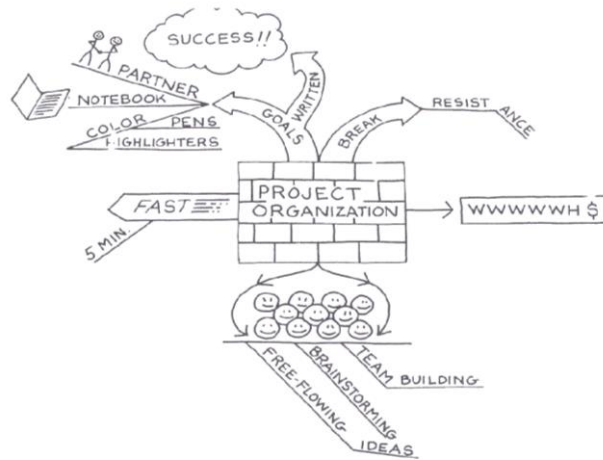
4. ใช้สัญลักษณ์ต่างๆ เป็นตัวแทนความหมายของความคิด และความรู้สึกต่างๆ เช่น

ภาพประกอบ 7 ตัวอย่างภาพสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมาย

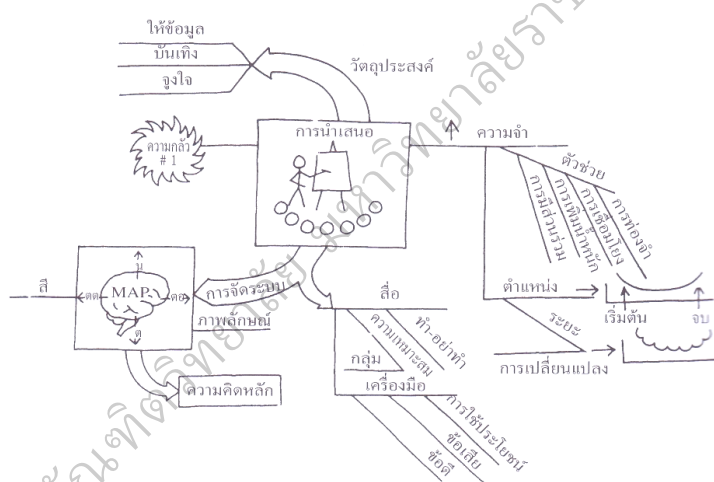
ที่มา : ทิศนา แคมมณี, (2554, หน้า 391)

5. สร้างผังความคิดให้สมบูรณ์ ตามความเข้าใจของตน

ภาพประกอบ 8 ตัวอย่างผังความคิดเรื่อง Project Organization โดย Wycoff (1991, p.93)

ที่มา : ทิศนา แคมมณี, (2553, หน้า 391)

ภาพประกอบ 9 ตัวอย่างผังความคิดเรื่องการนำเสนอ โดย Wycoff (1991, p.35)

ที่มา : ทิศนา แคมมณี, (2554, หน้า 392)

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2553, หน้า 199-200) กล่าวถึงวิธีเขียนแผนผังความคิดและข้อเสนอแนะในการเขียนแผนผังความคิดไว้ดังนี้

วิธีการเขียนแผนผังความคิด (Mind Mapping)

1. เตรียมกระดาษเปล่าที่ไม่มีเส้นบรรทัดและวางกระดาษภาพ

แนวนอน

2. วาดภาพสี่ หรือเขียนคำหรือข้อความที่สื่อหรือแสดงถึงเรื่องที่ทำ Mind Mapping กลางหน้ากระดาษ โดยใช้สี่อย่างน้อย 3 สี และต้องไม่ติดกรอบด้วยรูปทรงเรขาคณิต
  3. คิดถึงหัวเรื่องสำคัญที่เป็นส่วนประกอบของเรื่องที่ทำแผนผังความคิด (Mind Mapping) โดยให้เขียนเป็นคำที่มีลักษณะเป็นหน่วย หรือเป็นคำสำคัญ (Key Word) สั้นๆ ที่มีความหมายบนเส้นซึ่งแต่ละเส้นจะต้องแตกออกจากศูนย์กลาง ไม่ควรเกิน 8 กิ่ง
  4. แยกความคิดของหัวเรื่องสำคัญแต่ละหัวเรื่องในข้อ 3 ออกเป็นกิ่งหลายๆ กิ่ง โดยเขียนคำหรือวลีบนเส้นที่แตกออกไปลักษณะของกิ่ง ควรเอียงไม่เกิน 60 องศา
  5. แยกความคิดรองลงไปที่เป็นส่วนประกอบแขนงแต่ละกิ่งในข้อ 4 โดยเขียนคำหรือวลีบนเส้นที่แตกออกไป ซึ่งสามารถแตกความคิดออกไปได้เรื่อยๆ ตามที่ความคิดจะไหลออกมา
  6. การเขียนคำ ควรเขียนคำที่เป็นคำสำคัญหรือคำหลักหรือเป็นวลีที่มีความหมายชัดเจน
  7. คำ วลี สัญลักษณ์ หรือรูปภาพใดที่ต้องการเน้น อาจใช้วิธีการทำให้เด่น เช่น การล้อมกรอบ หรือใส่กล่อง เป็นต้น
  8. ตกแต่ง Mind Mapping ให้มีสีสันสวยงามสดใส และน่าสนใจ
- ข้อเสนอแนะในการเขียนแผนผังความคิด (Mind Mapping)
1. การสร้างภาพศูนย์กลาง การทำภาพให้น่าสนใจ ดังนี้
    - 1.1 ภาพควรมีสี่ไม่น้อยกว่า 3 สี
    - 1.2 ขนาดของภาพไม่ควรมีขนาดใหญ่จนเกินไป ขนาดพอเหมาะประมาณ 2 ตารางนิ้ว
    - 1.3 ภาพไม่จำเป็นต้องมีภาพเดียว อาจมีหลายๆ ภาพ หรือหลายๆ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น
    - 1.4 ถ้าเป็นภาพที่มีลักษณะเคลื่อนไหวก็จะดี
    - 1.5 ไม่ควรจะใส่กรอบภาพศูนย์กลาง เพราะกรอบอาจจะเป็นสิ่งที่สกัดกั้นการไหลของความคิด
  2. การหาคำสำคัญ (Key word) คำสำคัญควรมีลักษณะ ดังนี้

2.1 ควรเป็นคำเดี่ยว วลี หรือข้อความสั้น ๆ

2.2 ควรเป็นคำที่สื่อความหมายได้ดี แสดงถึงจุดเน้น กระตุ้น

ความสนใจ ง่ายแก่การจำ

3. การหาความคิดรองหรือการแตกกิ่ง ควรทำดังนี้

3.1 เป็นคำสำคัญที่รองลงไป หรือเป็นส่วนประกอบที่เกี่ยวข้องกับคำสำคัญ คำกุญแจ เป็นการลงรายละเอียด

3.2 ควรเขียนบนเส้นที่ต่อกออกไป แต่เส้นจะเรียวยาวไปเรื่อยๆ

3.3 ถ้าต้องการเน้นอาจทำให้เด่น เช่น การล้อมกรอบ ใส่กล่อง หรือขีดเส้นใต้/ภาพ/เส้น บนสาขาเดียวกัน ควรใช้สีเดียวกัน

3.4 การแตกกิ่งไม่ควรให้เอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง ควรแตกกิ่งเพื่อให้ได้ภาพ Mind Mapping ที่สมดุล

3.5 การแตกกิ่ง ควรแตกทิศเฉียงมากกว่าแตกบน-ล่าง

การนำเสนอแผนที่ความคิดดังกล่าวข้างต้น จะพบว่ามีประโยชน์มากมายทั้งในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงาน เช่น การวางแผนงาน การบันทึกช่วยจำ การสรุปบทเรียน เป็นต้น ไม่ว่าผู้ใหญ่หรือเด็กสามารถทำได้เช่นกันอยู่ที่การฝึกฝนจนเกิดความเคยชิน แทนที่จะเขียนเป็นหัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อย อย่างในอดีตที่เป็นลักษณะความเรียงก็เปลี่ยนมาทำเป็นแผนผังความคิด (Mind Mapping) จะทำให้เห็นภาพสรุปความคิดเรื่องนั้นๆ ในหน้ากระดาษเพียงแผ่นเดียว

ความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนรู้ เมื่อบุคคลมีความพึงพอใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ก็จะทำให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมเป็นไปในทางบวก ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ศลใจ วิบูลย์กิจ (2544, หน้า 42) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า สภาพของอารมณ์บุคคลที่มีต่อองค์ประกอบของงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลนั้นๆ

สมยศ นาวิการ (2545, หน้า 221) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ความรู้สึกที่ดีโดยส่วนรวมของคนต่องานของพวกเขา เมื่อเราพูดว่าคนมีความพึงพอใจ

งานสูง โดยทั่วไปเราจะหมายความว่าคนชอบและให้คุณค่ากับงานของพวกเขาสูงและมีความรู้สึกที่ดีต่องานของพวกเขา

สุชา จันท์เอม (2547, หน้า 17) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า พฤติกรรมที่ถูกระตุ้นโดยแรงขับของแต่ละคนและมีแนวโน้มมุ่งไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างใดอย่างหนึ่ง

นฤมล ธรรมประชา (2549, หน้า 36) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ความรู้สึกพึงพอใจและมีความสุขเมื่อได้ปฏิบัติงานนั้น หรือที่ได้ทำงานร่วมกับคนอื่น มีทัศนคติที่ดีต่องานสามารถดำเนินกิจกรรมจนบรรลุผลสำเร็จ

สรุป ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจ หรือมีความสุขของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งวัดได้จาก แบบวัดความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องอาศัยความพึงพอใจ ซึ่งนักเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียน ซึ่งทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับและมีชื่อเสียงที่ผู้วิจัยจะนำเสนอคือ ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow (Maslow's Hierarchy of Needs) ที่กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการเหมือนกัน แต่ความต้องการนั้นเป็นลำดับขั้น เขาได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ไว้ดังนี้ (Maslow, 1970, อ้างถึงใน ทศนา พึ่งตน, 2553, หน้า 47-48)

1. มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด ขณะที่ความต้องการสิ่งใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเกิดขึ้นอีกไม่มีวันจบสิ้น
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่สิ่งจูงใจ สำหรับพฤติกรรมต่อไป ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม
3. ความต้องการของมนุษย์จะเรียงเป็นลำดับขั้นตามลำดับความสำคัญ กล่าวคือ เมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนอง ซึ่งลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์มี 5 ขั้นตอนตามลำดับขั้นจากต่ำไปสูง ดังนี้

3.1 ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่น ความต้องการในเรื่องของอาหาร น้ำ อากาศ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย และความต้องการทางเพศ ความต้องการ

ทางด้านร่างกายจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนก็ต่อเมื่อความต้องการทั้งหมดของคนยังไม่ได้รับการตอบสนอง

3.2 ความต้องการด้านความปลอดภัยหรือความมั่นคง (Security of Safety Needs) ถ้าความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองตามสมควรแล้ว มนุษย์จะต้องการในขั้นสูงต่อไป คือ เป็นความรู้สึกที่ต้องการความปลอดภัยหรือความมั่นคงในปัจจุบันและอนาคตซึ่งรวมถึงความก้าวหน้าและความอบอุ่นใจ

3.3 ความต้องการทางด้านสังคม (Social or Belonging Needs) หลังจากที่มีมนุษย์ได้รับการตอบสนองในสองขั้นดังกล่าวแล้ว ก็จะมีความต้องการสูงขึ้นอีก คือ ความต้องการทางสังคมเป็นความต้องการที่จะเข้าร่วมและได้รับการยอมรับในสังคม ความเป็นมิตรและความรักจากเพื่อน

3.4 ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับนับถือ (Esteem Needs) เป็นความต้องการให้คนอื่นยกย่อง ให้เกียรติ และเห็นความสำคัญของตนเอง อยากเด่นในสังคม รวมถึงความสำเร็จ ความรู้ความสามารถ ความเป็นอิสระ และเสรีภาพ

3.5 ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-Actualization) เป็นความต้องการระดับสูงสุดของมนุษย์ ส่วนมากจะเป็นการอยากจะเป็นอยากจะได้ตามความคิดของตน หรือต้องการจะเป็นมากกว่าที่ตัวเองเป็นอยู่ในขณะนั้น

3. การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล นิยมถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิดเห็นของบุคคล ซึ่ง มลเทียร มูลธิยะ (2553, หน้า 47-48) กล่าวว่าแบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยชุดของข้อคำถามที่ต้องการให้กลุ่มตัวอย่างตอบ โดยกาเครื่องหมายหรือเขียนตอบ ซึ่งนิยมถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงความคิดเห็นของบุคคล ซึ่งแบบสอบถามโดยทั่วไปจะมีโครงสร้างหรือส่วนประกอบ 3 ส่วน ดังนี้

1. คำชี้แจงในการตอบที่ปกของแบบสอบถามจะเป็นคำชี้แจง ซึ่งมักระบุถึงจุดประสงค์ในการตอบแบบสอบถาม หรือจุดมุ่งหมายในการวิจัย อธิบายลักษณะของแบบสอบถาม วิธีการตอบแบบสอบถามพร้อมตัวอย่าง

2. สถานภาพส่วนตัวผู้ตอบ ส่วนที่ 2 ของแบบสอบถามจะให้คำตอบเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัว เช่น ชื่อ-สกุล เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ ฯลฯ

3. ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและความคิดเห็น เป็นส่วนสุดท้าย และเป็นส่วนสำคัญที่สุด ที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการศึกษา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีคุณภาพสูง ควรยึดหลักดังนี้

3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายแน่นอนว่าต้องการถามอะไร

3.2 สร้างคำถามให้ตรงตามจุดหมายที่ตั้งไว้

3.3 เรียงข้อคำถามตามลำดับ

3.4 ไม่ควรให้ผู้ตอบตอบมากเกินไป เพราะจะทำให้เบื่อ ไม่ให้ความร่วมมือ หรือตอบโดยไม่ตั้งใจ

4. ให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความลำบากน้อยที่สุดในการตอบ ดังนั้น ถ้าเป็นไปได้ควรใช้ข้อคำถามปลายปิด ผู้ตอบแบบสอบถามเพียงกาคำตอบในแบบสอบถาม การสร้างข้อคำถามให้มีลักษณะดังต่อไปนี้

4.1 ใช้ภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่กำกวม ไม่มีความซับซ้อน

4.2 ใช้ข้อความที่สั้น กระชับ ไม่มีส่วนฟุ่มเฟือย

4.3 เป็นข้อความที่เหมาะสมกับผู้ตอบ โดยคำนึงถึงสติปัญญา

ระดับการศึกษา ความสนใจของผู้ตอบ

5. แต่ละข้อถามเพียงปัญหาเดียว

6. หลีกเลี่ยงคำถามที่ตอบได้หลายทาง

7. หลีกเลี่ยงคำถามที่จะทำให้ผู้ตอบเบื่อหน่าย และไม่สามารถตอบได้

8. หลีกเลี่ยงคำถามที่ผู้ตอบตีความแตกต่างกัน เช่น บ่อย ๆ เสมอ ๆ รวย ใ้

9. ไม่ใช่คำถามที่เป็นการนำผู้ตอบให้ตามแนวหนึ่งแนวใด

10. ไม่เป็นคำถามที่จะทำให้ผู้ตอบเกิดความยากลำบากใจหรืออึดอัดใจที่จะตอบ

11. ไม่ถามในสิ่งที่รู้แล้ว หรือวัดด้วยวิธีอื่นดีกว่า

12. ไม่ถามในเรื่องที่เป็นความลับ

13. คำตอบที่ให้เลือกในข้อคำถามควรมีให้ครอบคลุม กลุ่มตัวอย่าง

ทุกคนสามารถเลือกตอบได้ตรงความเป็นจริงตามความคิดเห็นของเขา

สรุป การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจนั้นจะต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ต้องการถามให้ชัดเจน และสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุม โดยใช้ข้อคำถามที่กระชับรัดกุม ได้ใจความ และเหมาะสมกับพัฒนาการของผู้ตอบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ประเพ็ญศรี ไกลอนุพงษ์ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แผนที่ความคิดและศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.49 และมีจำนวนนักเรียนที่มีคะแนนร้อยละ 75 ขึ้นไปจำนวน 26 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 33 คน คิดเป็นร้อยละ 78.78

นันทนา สีสาย (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ 1) การกระตุ้นการคิดก่อนการเขียน 2) การยกตัวอย่างเขียน เรียบเรียงเรื่องราว 3) การปรับปรุงแก้ไขเรื่องให้สมบูรณ์ 4) การเรียบเรียงและตรวจทานงานเขียน 5) การจัดทำข้อเขียนให้สมบูรณ์ และนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จักรเพชร สุริยะกมล (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดและเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบ KWL และวิธีการเรียนรู้แบบ SYNECTICS พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบ KWL และกลุ่มที่เรียนรู้แบบ SYNECTICS มีความสามารถในการคิดและการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสามารถในการคิดและเขียนเชิงสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน

สุรีพร เอี่ยมประโคน (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง) มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า นักเรียนมีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 80.50 และนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ประเมินร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 81.13 จะเห็นได้ว่านักเรียน

มีคะแนนการเขียนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนมีประสบการณ์มากขึ้น ได้รู้จักดีและ
จุดบกพร่องเกี่ยวกับงานเขียนของตน

กรวรรณ ภักร์ตันพล (2553) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
เรื่อง การเขียนจดหมาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการเขียนแผนผังความคิด ประกอบ
การเรียนรู้กลุ่มร่วมมือเทคนิค LT พบว่า ผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียน
จดหมาย โดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) ประกอบการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือเทคนิค
LT ที่ผู้ศึกษาคำค่าว่าสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 88.90/83.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80
ค่าดัชนีประสิทธิผลของผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนจดหมายโดยใช้
แผนผังความคิด (Mind Mapping) ประกอบการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือเทคนิค LT มีค่าเท่ากับ
0.6778 คิดเป็นร้อยละ 67.78 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 67.78
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนจดหมายโดยใช้แผนผังความคิด ประกอบ
การเรียนรู้กลุ่มร่วมมือเทคนิค LT แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง
การเขียนจดหมายโดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) ประกอบการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือ
เทคนิค LT ที่ได้เรียนรู้หลังจากผ่านช่วงระยะเวลาหนึ่งคือ 2 สัปดาห์มีคะแนนผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนไม่ม
ีความคงทนในการเรียนรู้

ทองเย็น จงลี้อชา (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้
ภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แผนผังความคิด
ประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ LT พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียน
เชิงสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แผนผังความคิด ประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ LT
มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.05/82.14 แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียน
เชิงสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แผนผังความคิด ประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ LT
มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.70 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนภาษาไทย เรื่อง
การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แผนผังความคิด ประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ LT มีความ
สามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แผนผังความคิด ประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ LT โดยรวมอยู่ในระดับมาก

นิยม เทพกำเนิด (2553) ได้ศึกษาการวิจัยและพัฒนาแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลโพธาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยพัฒนามีค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 79/79 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ พบว่าหลังการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์นักเรียนมีผลการเรียนรู้สูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจในการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก

เสกสรร ถือกกล้า (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง นิทานเทียบสุภาษิต กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ พบว่า แผนพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง นิทานเทียบสุภาษิต สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ มีประสิทธิภาพ 82.20/78.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดัชนีประสิทธิผลของแผนพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีสตอรี่ไลน์เท่ากับ .3790 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง นิทานเทียบสุภาษิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ มีระดับความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ธนชชา ชัตติยะราช (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แผนผังความคิด มีประสิทธิภาพ 81.80/85.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Han (2000, p. 1796-A) ได้ทำการศึกษาเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 109 คน เพื่อตรวจสอบเชิงประจักษ์ (1) ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติใน 3

ด้านของเด็กเหล่านี้ และ (2) ความสัมพันธ์ระหว่งทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ทั่วไปของเด็กกับการปฏิบัติเชิงสร้างสรรค์ของเด็กใน 3 ด้าน วิธีการศึกษาทำการประเมินการปฏิบัติเชิงสร้างสรรค์ของเด็กๆ ใน 3 ด้าน (ภาษา ศิลปะ และคณิตศาสตร์) โดยการเล่านิทาน การทำภาพศิลปะแปะติดและงานสร้างสรรค์ปัญหาคณิตศาสตร์ แล้วให้กรรมการผู้เชี่ยวชาญ 9 คนตัดสิน ทำการวัดทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ทั่วไปของเด็กโดยใช้แบบทดสอบการคิดย่อย 2 ฉบับ คือ แบบทดสอบการคิดสร้างสรรค์ของ Wallach Kogan และแบบทดสอบการคิดที่แยกย่อยออกไปของโลกจริง ผลการศึกษาครั้งนี้สนับสนุนว่าความสามารถเชิงสร้างสรรค์ในเด็กเล็กค่อนข้างจะจำเพาะด้าน เด็กๆ แสดงความสามารถเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาขาวิชาต่างๆ มากกว่าความสามารถเชิงสร้างสรรค์อย่างเดียวนในสาขาที่หลากหลาย ซึ่งแสดงว่า มีความแปรผันระหว่างแต่ละบุคคลมากพอสมควรในความสามารถเชิงสร้างสรรค์ในแต่ละด้าน แบบวัดการคิดที่แยกย่อยออกไปไม่ได้มีอำนาจในการพยากรณ์การปฏิบัติเชิงสร้างสรรค์อย่างน้อยที่สุด 2 ใน 3 ด้าน ที่ได้ประเมินแล้ว แสดงให้เห็นว่าเป็นไปไม่ได้ที่จะพยากรณ์ความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของเด็กที่เชื่อมั่นได้ในเพียงด้านเดียวซึ่งต้องอาศัยความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของเด็กในด้านอื่นๆ ด้วย หรือต้องอาศัยความสามารถในการคิดที่แยกย่อยออกไปโดยรวมของเด็ก

Adler (2002, p. 117-A) ได้ศึกษาบทบาทการปฏิบัติพัฒนาการเขียนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในวิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาความเข้าใจในระดับที่แตกต่างของวัยรุ่นและเพื่อพัฒนาผู้เขียนในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยวิจัยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาเลือกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่อาศัยใน 3 ชุมชนชานเมืองนิวยอร์ก มีผู้ร่วมวิจัย คือ ครู 4 คน และนักเรียน 24 คน โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ครูจะเปิดวิสัยทัศน์และคอยช่วยเหลือผู้เรียน พบว่า ผู้วิจัยได้ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในวิชาการ นักเรียนมีภาวะอารมณ์ที่มีจินตนาสูงส่งผลให้การปฏิบัติการเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาขึ้น

Pardlow (2004, p. 2871-A) ได้ศึกษาการศึกษาเชิงพรรณนาในเรื่องเกี่ยวกับการใช้วิธีการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการสอนวิชาการประพันธ์ โดยใช้ภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์สามารถช่วยในการส่งเสริมด้านความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ช่วยพัฒนาทักษะและความสามารถด้านการเขียนของผู้เรียน นอกจากนี้ยังพบว่า การจัดการเรียนการสอนด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีผลกระทบต่อผู้เรียน

มีผลสัมฤทธิ์ในระดับต่ำมากและชอบเก็บตัวเงียบคนเดียวมากกว่าหลักสูตรวิชาการ
ประพันธ์แบบเก่า

Li-Ming Liu. (2007, pp. 343-352) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิด
สร้างสรรค์ ความสามารถในการวาดภาพ ความฉลาด : กรณีศึกษานักเรียน
เกรด 3 ประเทศไต้หวัน โดยมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาคือ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์
ของคุณภาพของความคิดสร้างสรรค์ความสามารถในการวาดภาพ และความฉลาด
ของนักเรียนเกรด 3 ในพื้นที่ Hsinshu ประเทศไต้หวัน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา
คือ นักเรียนเกรด 3 จำนวน 11,653 คน จากนักเรียน 99 รัฐ และสุ่มมา 16 โรงเรียน
กลุ่มตัวอย่าง 427 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ The Milne
Kasen Story Picture แบบสอบถาม The Young Visual Artists Checklist และแฟ้มสะสมงาน
การประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอ้างอิง พบว่า
ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพของความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถทางศิลปะ การวาด
ภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีปัจจัยคือ เพศ ชุมชน อายุ
และเวลาในการทดสอบ การศึกษาในครั้งนี้ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในวิชาศิลปะ
ระดับประถมศึกษาและอาจจะมีผลต่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปะในประเทศไต้หวัน

จากงานวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีผู้สนใจพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์
ของผู้เรียน และพบว่ากิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด
ความคิดสร้างสรรค์และแสดงออกผ่านการเขียน โดยใช้สิ่งเร้าต่างๆ เช่น ภาพ ภาษา
สัญลักษณ์และพฤติกรรมต่างๆ กัน รวมไปถึงบทบาทของครูผู้สอนในการจัดบรรยากาศ
และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ อีกทั้งต้องคำนึงถึงธรรมชาติและ
ความแตกต่างของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์
สูงขึ้น และเป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้สามารถสร้างสรรค์ผลงานต่างๆ
ต่อไปในอนาคต ผู้วิจัยจึงพัฒนากิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็น
กิจกรรมที่หลากหลาย ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนนักเรียนสามารถ
ศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองและเรียนรู้แบบกลุ่ม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่ม
สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเขียน ของนักเรียนสูงขึ้นด้วย